

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

Kamu Yönetimi Bilim Dalı

**TÜRKİYE’DE KAMU POLİTİKASI ÇALIŞMALARININ AMME
İDARESİ DERGİSİ’NDE YAYIMLANMIŞ MAKALELER
ÜZERİNDEN ANALİZİ (1968-2015)**

Burcu ÖZACIT

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2017

TÜRKİYE'DE KAMU POLİTİKASI ÇALIŞMALARININ AMME İDARESİ
DERGİSİ'NDE YAYIMLANMIŞ MAKALELER ÜZERİNDEN ANALİZİ (1968-
2015)

Burcu ÖZACİT

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

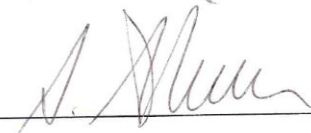
Kamu Yönetimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2017

KABUL VE ONAY

Burcu Özacit tarafından hazırlanan "Türkiye'de Kamu Politikası Çalışmalarının Amme İdaresi Dergisi'nde Yayımlanmış Makaleler Üzerinden Analizi (1968-2015)" başlıklı bu çalışma, 16.01.2017 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Ahmet Alpay DİKMEN (Başkan)

Prof. Dr. Mete YILDIZ (Danışman)

Prof. Dr. Mehmet Devrim AYDIN

Doç. Dr. Savaş Zafer ŞAHİN

Yrd. Doç. Dr. Uğur SADIOĞLU

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

Prof. Dr. Sibel BOZBEYOĞLU

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kağıt ve elektronik kopyalarının Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim/Raporum sadece Hacettepe Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporumun 3. yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

16.01.2017

Burcu ÖZACIT

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kâğıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

- Tezimin/Raporumun tamamı dünya çapında erişime açılabilir ve bir kısmı veya tamamının fotokopisi alınabilir.

(Bu seçenekle teziniz arama motorlarında indekslenebilecek, daha sonra tezinizin erişim statüsünün değiştirilmesini talep etmeniz ve kütüphane bu talebinizi yerine getirirse bile, teziniz arama motorlarının önbelleklerinde kalmaya devam edebilecektir)

- Tezimin/Raporumun 16.01.2017 tarihine kadar erişime açılmasını ve fotokopi alınmasını (İç Kapak, Özet, İçindekiler ve Kaynakça hariç) istemiyorum.

(Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir, kaynak gösterilmek şartıyla bir kısmı veya tamamının fotokopisi alınabilir)

- Tezimin/Raporumun.....tarihine kadar erişime açılmasını istemiyorum ancak kaynak gösterilmek şartıyla bir kısmı veya tamamının fotokopisinin alınmasını onaylıyorum.

- Serbest Seçenek/Yazarın Seçimi

16.01.2017

Burcu ÖZACİT

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu, Prof. Dr. Mete YILDIZ danışmanlığında tarafımdan retilildiğini ve Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

Burcu ÖZACİT

TEŞEKKÜR

Tez çalışması boyunca akademik bilgilerini, kaynaklarını ve zamanını büyük bir cömertlikle benimle paylaşan, anlayışı, sabrı ve desteği için tez danışmanım Prof. Dr. Mete Yıldız'a;

Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde sunduğu akademik ortam ve teze yönelik dikkatli incelemeleri için Prof. Dr. Ahmet Alpay Dikmen'e;

Tezin şekillenmesine olan katkıları ve tez ile ilgili herhangi bir sorum olduğunda ayırdığı zaman için Doç. Dr. Can Umut Çiner'e,

Kıymetli eleştirileri ve değerlendirmeleri için tez jürimde bulunan Prof. Dr. Mehmet Devrim Aydın, Doç. Dr. Savaş Zafer Şahin ve Yrd. Doç. Dr. Uğur Sadioğlu'na,

Sevinçlerimi kendi sevinçleri, sıkıntılarımı kendi sıkıntıları gibi karşılayan, yalnızca tez boyunca değil her zaman yanımda olan sevgili Bahar, Nevcihan, Zeynep ve Ekin'e;

Tez boyunca hayatımı kolaylaştırdığı ve ihtiyaç duyduğum her an yanımda olduğu için değerli eşim İrfan'a;

Olduğum yerde olduğum gibi olmamı sağlayan, hayatla ve insanlarla kurdukları ilişki ile hayatıma ışık olan sevgili annem ve babama sonsuz sevgileri ve destekleri için,

Teşekkürlerimle...

ÖZET

ÖZACİT, Burcu. *Türkiye’de Kamu Politikası Çalışmalarının Amme İdaresi Dergisi’nde Yayımlanmış Makaleler Üzerinden Analizi (1968-2015)*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2017.

Bu tezin amacı, Türkiye’de yakın bir zamanda kurumsallaşmaya başlayan kamu politikası analizi çalışma alanının, Amme İdaresi Dergisi’ne nasıl yansıdığını incelemektir. Bu amaçla ilk bölümde çalışma alanı ile ilgili kavramlar ve alanın bir disiplin olarak ortaya çıkışında etkili olan gelişmeler incelenmiştir. İkinci bölümde, çalışma alanının kapsamı belirlenmeye çalışılmıştır. Bu bölüm, Amme İdaresi Dergisi’ni kamu politikası analizi bakış açısıyla incelemek için gerekli altyapıyı hazırlamış ve 1968-2015 yılları arasındaki 48 yıl boyunca Amme İdaresi Dergisi’nde yayımlanmış tüm sayılar taranmış ve toplam 1334 makale arasından 74’ü kamu politikaları alanı ile ilgili bulunarak incelenmiştir. Üçüncü bölümde ise tarama sonucunda, araştırma kapsamına dahil edilen makaleler incelenmiştir. Bu makaleler “politika çalışmaları” olarak adlandırılmış ve bu çalışmalar, kamu politikası ile ilgili dergiye yansıyan ve birbiri ile kısmen kesişen kategorilere ayrılarak (i) ilk örnekler (çekirdek grup), (ii) disiplinin bilgisini üreten çalışmalar ve (iii) sektörel çalışmalar olarak sınıflandırılmıştır.

Anahtar Sözcükler

Kamu politikası analizi, politika çalışmaları, Amme İdaresi Dergisi, Türkiye.

ABSTRACT

ÖZACİT, Burcu. *Analysis of Public Policy Studies in Turkey Through the Articles Published in Public Administration Journal (1968-2015)*, Master Thesis, Ankara, 2017.

The aim of this thesis is to examine the way redounding public policy analysis, which has recently begun to institutionalized as a study field in Turkey, on Public Administration Journal (Amme İdaresi Dergisi). For this purpose, in the first part, the concepts related to field of study and developments that were influential on emergence of field as a discipline have been examined. In the second part, the scope of the discipline was tried to be determined. This section has provided an overview of public policy analysis which is necessary to examine the Public Administration Journal. All issues published during 48 years -between 1968 and 2015- were browsed and out of a total of 1334 articles, 74 public policy-related articles were selected for further analysis. In the third part, these articles included within the scope of research were examined. These articles were labeled as “policy studies” and they were categorized into three mutually non-exclusive categories as (i) early examples (core group), (ii) disciplinary articles producing knowledge of discipline, and (iii) sectoral examples.

Keywords: Public policy analysis, policy studies, Public Administration Journal, Amme İdaresi Dergisi, Turkey

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM	ii
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI.....	iii
ETİK BEYAN.....	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER	viii
TABLOLAR DİZİNİ	x
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xi
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM	
KAVRAM VE ÇALIŞMA ALANI OLARAK KAMU POLİTİKASI	8
1.1. KAMU POLİTİKASI ANALİZİNİN TANIMI VE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR.....	8
1.2. YÖNETİMDE AKILCILAŞMA SÜRECİNİN DEVAMI OLARAK KAMU POLİTİKASI ANALİZİ.....	20
1.2.1. Çalışma Alanını Görünür Kılmak İçin Gerekli Bir Ayrım: Kamu Politikası ve Kamu Politikası Analizi Kavramlarının İncelenmesi.....	20
1.2.2. Aydınlanma Düşüncesinin Katkısı: Aklın Üstünlüğü.....	24
1.2.3. Çalışma Alanı Olarak Politika Analizi: Politika Bilimlerinden Politika Analizine	27
2. BÖLÜM	
HARİTALAMA: KAMU POLİTİKASI ÇALIŞMALARININ KAPSAMI	38
2.1.Kamu Politikası Analizi Çalışmaları için Bütünsel Bir Resim Arayışı	39
2.1.1. Devlet Kuramlarına Dayanan Politika Analizi	40
2.1.2. Kamusal Eylemlerin “Nasıl” İşlediğini Açıklamaya Çalışan Kamu Politikası Analizi	45
2.1.3. Kamusal Eylemlerin Etkilerini Değerlendiren Kamu Politikası Analizi	51

2.2. Analiz Tekniklerini Etkileyen Yöntemler: Pozitivizm- Post-pozitivizm- Orta Yolcu Yaklaşım.....	52
2.3. Bütün Resim Ne Anlatıyor?	55
3. BÖLÜM	
AMME İDARESİ DERGİSİ'NDE KAMU POLİTİKASI ANALİZİ ÇALIŞMALARI	59
3.1. Politika Analizinin Nüveleri: Amme İdaresi Dergisi'ne Yansıyan İlk Örnekler ve Temalar	61
3.2. Disipliner Bilginin İzinde: Kamu Politikası Analizi Alanının Bilgisini Üreten Çalışmalar	68
3.2.1. Konulara Göre Dağılım.....	68
3.2.2. Çalışma Alanı Olarak Kamu Politikası Analizine Farklı Yaklaşımlar	69
3.2.3. Uygulayıcı - Akademisyen Dağılımı	70
3.2.4. Kurumlara Göre Dağılım	70
3.2.5. Disiplinlere Göre Dağılım.....	71
3.3. Sektörel Çalışmalar	71
3.3.1. Kamu Politikası Analizi: Disiplinden Haberdar Olan Çalışmalar	72
3.3.2. Politika Odaklı Çalışmalar	75
3.3.3. Politika Çalışmaları	81
SONUÇ	85
KAYNAKÇA	89
Ek 1: Kamu Politikası Çalışmalarının Kapsamı	101
Ek 2: Politika Olarak Kamu Yönetiminde Reform Başlığı İle İncelenebilecek Makalelerin Listesi	104
Ek 3: Politika Olarak Planlama Başlığı Altında İncelebilecek Makaleler	108
Ek 4: Amme İdaresi Dergisi'ne Yansıyan İlk Çalışmalar.....	110
Ek 5: Kamu Politikası Analizi Alanının Bilgisini Üreten Çalışmalar.....	113
Ek 6: Kamu Politikaları Çalışmaları	116
Ek 7: Etik Kurul İzin Muafiyeti Formu.....	141
Ek 8: Orijinallik Raporu.....	142

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1: Politika Çalışmaları Alanları	56
--	----

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1: Amme İdaresi Dergisi'ndeki Politika Çalışmalarının Sınıflandırılması	61
Şekil 2: Politika Analizi Çalışmalarında Konulara Göre Dağılım	69
Şekil 3: Politika Odaklı Çalışmaların Yıllara Göre Sayısal Dağılımı	76
Şekil 4: Politika Odaklı Çalışmaların Altışar Yıllık Dilimlerde Sayısal Dağılımı	77
Şekil 5: Politika Odaklı Çalışmalarda Disiplinlere Göre Dağılım	79
Şekil 6: Politika Çalışmalarının Yıllara Göre Sayısal Dağılımı	84
Şekil 7: Politika Çalışmalarının Altışar Yıllık Dilimlere Göre Dağılımı	84

GİRİŞ

Kamu politikası (analizi) çalışmalarının ortaya çıkışına ilişkin açıklamalar alanı tanımlama şekline göre değişmektedir. Alanı meslek, sanat, akademik disiplin veya ideolojik bir araç olarak ele alan tanımlar, çalışmaların ortaya çıkışı ile ilgili farklı zaman dilimlerine ve mekânlara gönderme yapmaktadır. Bununla birlikte, ayrı bir çalışma alanı olarak 1950’ler ve sonrası Amerika’ında “kamu politikası analizi” olarak kavramsallaştığı ve kurumsallaştığı kabul edilen çalışmaların türevlerinin belirtilen zamandan daha önce, Türkiye dâhil olmak üzere başka ülkelerde de görüldüğü bilinmektedir. Çalışma alanının ortaya çıkışıyla ilgili dikkat çeken farklı açıklamalara rağmen, Türkiye’de bu çalışma alanına olan akademik ilgiye ilişkin yargılarda neredeyse bir ortaklık söz konusudur.

Türkiye’de, 1990’lı yıllardan itibaren, özellikle de 2000’li yıllarda kamu politikası analizi çalışmalarına yönelik akademik ilginin arttığı ancak alanın kökleşemediği dile getirilmiştir (Yıldız & Sobacı, 2013, s. 10; Yıldız, Demircioğlu, & Babaoğlu, 2011). Yine kamu politikası alanında gelişmiş ülkelerde ortaya çıkan potansiyelin Türkiye’de aynı paralele gelişmediği, günümüzde dahi kamu politikası alanındaki çalışmaların yok denecek kadar az olduğu ama son yıllarda Türkiye’de kamu politikası alanında önemli sayılabilecek yeni çalışmaların yayımlanmaya başladığı (Çevik, 2013, s. 5), gelişmiş ülkelerde kamu politikası alanında çok geniş bir alan yazını ve kuramsal birikim mevcutken, Türkiye’de kamu politikasının özellikle akademik çevrede ciddi şekilde ihmal edildiği (Kaptı, 2013, s. 7) ama Türkiye’nin kamu politikası alanında son yıllarda önemli gelişmelere sahne olduğu (Kaptı, 2013, s. 9) dile getirilmiştir.

Bu tür iddiaların sınanabilmesi için kamu politikaları konusunda üretilmiş alan yazınının detaylı bir analizine ihtiyaç vardır. Halbuki Türkiye’de kamu politikaları alan yazını üzerine yapılan çalışmalar bugüne dek oldukça sınırlı kalmış; kamu politikaları konulu yayınlar detaylı bir şekilde incelenen akademik çalışma alanlardan biri olamamıştır (Çevik, 1998). Benzer biçimde, Akdoğan (2011) da, Türkiye’de kamu politikası analizinin yayılması için Türkiye Cumhuriyeti kurulduğundan bu yana çeşitli fırsat pencerelerinin açıldığını ancak bunların iyi değerlendirilemediğini belirtmiştir.

Kuşkusuz Türkiye’de kamu politikası analizi alanına yönelik akademik ilginin, özellikle 2000’li yıllardan itibaren geçmişe oranla ciddi biçimde arttığı yadsınamaz. Örneğin, 2009 yılından bu yana devam eden Kamu Politikası Çalıştayları¹; kamu politikası temalı akademik toplantılar; bu isimle yeni anabilim dalları kurulması ve lisansüstü programlar açılması; kamu politikası analizi adıyla açılan lisans ve lisans üstü düzeyindeki ders sayılarında görülen artış; yüzeysel bir incelemeyle bile süreli yayınlarda kamu politikası analizi ile ilgili makalelerin sayılarının artması gibi göstergeler, akademik alanda kamu politikası analizine yönelik ilginin arttığının kanıtları olarak gösterilebilir. Ancak “*Türkiye’de kamu politikası çalışmalarının durumu nedir?*”² sorusu hâlâ detaylı bir alan yazını taraması ile yanıtlanmayı beklemektedir. Bu çalışma, bu tür bir eksiklikten hareketle çalışma alanının 2015 yılı itibariyle hem nitelik hem de nicelik açısından durumunu, 1968 yılından beri aralıksız yayımlanan, kamu yönetimi disiplinin Türkiye’deki en eski ve köklü dergisi olan Amme İdaresi Dergisi üzerinden tespit etmeyi, bu dergiye yansıdığı kadarıyla kamu politikası disiplininin değerlerini ve diğerlerini³ keşfetmeyi hedeflemektedir.

Bu tez araştırması kamu politikası analizinin tarihsel ve kurumsal geçmişinden, ne olduğundan ya da belli bir alandaki politikanın incelenmesinden ziyade alanın bizzat kendisinin Türkiye’deki durumuna ilişkin bir analizdir. Bu nedenle tezde kavramsal çerçeve olarak kamu politikası analizi alanı tanıtılacak olsa da asıl sorun (eğer disiplin olarak adlandırılabilirse) “disiplinin durumu”nu Amme İdaresi Dergisi’ne yansıyan makaleler aracılığıyla tartışmaktır.

¹ Kamu Politikaları Çalıştayları ilk olarak 2009 yılında Mersin Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümü’nün ev sahipliğinde başlamış ve sırasıyla; Türkiye Orta Doğu ve Amme İdaresi Enstitüsü (2010), Balıkesir Üniversitesi (2011), Hacettepe Üniversitesi (2012), Yıldırım Beyazıt Üniversitesi (2013) ve Sakarya Üniversitesi (2014) tarafından düzenlenmiştir. Bkz. <http://kamupolitikalari.org/> Erişim tarihi: 31. 12.2016.

²Burada Veysel Erat’ın Türkiye’de kamu politikası çalışmalarıyla ilgili değerlendirme yaptığı “Türkiye’de Kamu Politikası Alan Yazını Üzerine Bir İnceleme” başlıklı çalışmasını gözden kaçırmamak gerekir. Ancak yine de bu çalışma, Erat’ın (2010) da belirttiği üzere, kamu politikasıyla tüm çalışmaların detaylı bir analizini yapmamaktadır. Seçme yazılar üzerinden, kamu politikasının kendisi ve olay incelemeleri olmak üzere ikili bir ayırım ile görece sınırlı bir çerçeveden bir değerlendirme yapmaktadır.

³ Disipliner değerler ve disiplinler diğerler kavramsallaştırması Necdet Teymur’dan (2008, s. 271) ödünç alınmıştır. Bu çalışmada disiplinler değerler, disiplinin içledikleri; disiplinler diğerler ise disiplinin dışarıda bıraktıkları anlamında kullanılmıştır.

Bu çerçevede birinci bölüm kavramsal ve kuramsal açıdan kısa bir giriş niteliğindedir. Bu bölümde kamu politikası analizi ile ilgili kavramlar, kamu politikası analizinin nasıl anlaşılacağı ve bu alanın ortaya çıkışına yönelik çeşitli açıklamalara yer verilmiştir. Bu bölümdeki her bir başlık ayrı bir soru üzerinden yürütülmüştür: Kamu politikası analizi ve ilgili kavramlar başlığı altında, alan yazında üzerinde az durulan bir konu incelenmiştir. Kamu politikası analizi çalışmalarında temel ilgi alanının kamusal olanın ne olduğunu, kamusallığın nereden kaynaklandığını tartışmak değil, devlet/hükümet faaliyetlerinin yani politikaların analiz edilmesi olduğu savunulmuş; bu açıdan da “kamu politikası analizi”ndeki “kamu”nun devlet otoritesine denk geldiği, kamusal olanın ise bu otoriteden kaynaklandığı vurgulanmıştır. Bu bakımdan kamu politikası analizinin, “yönetimde akılcılaştırmanın devamı” olarak anlaşılacağı düşünülmektedir. Alanın kamu politikası analizi olarak kurumsallaşma dinamikleri de bu savı desteklemektedir.

İkinci bölümün çalışmanın omurgasını oluşturduğu söylenebilir. Bu bölüm, Türkiye’de kamu politikası analizi alanında bir dergi olmadığı için hangi çalışmaların kamu politikası analizi kapsamında değerlendirilebileceği sorusuna, çalışma alanının -dışarıda bıraktığı yaklaşımlar en az olacak şekilde- resmini çizerek cevap vermeye çalışmaktadır. Özetle, bu bölümde kamu politikası analizi çalışma alanının kapsamı belirlenmeye çalışılmıştır.

Son olarak üçüncü bölümde, bir önceki bölümde belirlenen kapsam ışığında taranan Amme İdaresi Dergisi’nden elde edilen bulgular, alanın durumunu yansıtacak şekilde sınıflandırılmıştır. Yayımlanmaya başladığı 1968 yılından itibaren 2015 yılı sonuna kadar 48 yıl boyunca taranan Amme İdaresi Dergisi’nde çalışma alanı içinde veya bu alanın etrafında olduğu tespit edilen çalışmalar, (i) çalışma alanının nüveleri, (ii) disiplinin bilgisini üreten makaleler ve (iii) sektörel çalışmalar olarak sınıflandırılmış ve bu çalışmaların nicelik ve nitelik olarak belirleyici özellikleri incelenmiştir.

Araştırma Soruları

Yukarıda belirtildiği üzere, bu tez araştırmasının amacı Türkiye’de kamu politikası analizi çalışma alanının durumunu, disiplinin akademik değerlerini ve diğerlerini Amme İdaresi Dergisi’ne yansıdığı kadarıyla tespit etmektir. Bu temel çerçeve dışına taşmadan

amacı gerçekleştirmeye yarayacak ve çalışmayı yönlendirecek alt araştırma soruları şu şekilde sıralanabilir;

1. Amme İdaresi Dergisi'ndeki makalelerde politika odaklı yazma ve düşünme eğilimi var mıdır? Varsa bu eğilim süreklilik mi arz etmektedir yoksa kırılma eğiliminde midir?
2. Türkçe alan yazında kamu politikası çalışmaları ne kadar yer tutmaktadır? Bu çalışmalar hangi tarihe kadar geriye götürülebilir?
3. Kamu politikası analizi yapan ve alanın bilgisini üreten kişi ve kurumlar hangileridir? Bu dağılımda merkez/çevre ilişkisinden bahsetmek mümkün müdür?
4. Yazında çok disiplinlilikten ve disiplinlerarasılıktan söz etmek anlamlı mıdır?
5. Analizlerde hangi yöntem daha yaygındır? Türkiye'ye özgü bir kamu politikası geleneğinden bahsetmek mümkün müdür?
6. Çalışmalarda kuram ve uygulama ağırlığı nedir? En çok hangi alan(lar)a yönelik analiz yapılmıştır?

Bu araştırma soruları esasen “çalışma alanının özgünlüğü” ile “çalışma alanının akademide kapladığı alan ve özellikleri” konularını tartışmaya yöneliktir. Türkiye’de görece yeni olan çalışma alanının durumuna ilişkin yazın üzerinden yapılmış bir çalışma henüz yoktur. Araştırmanın bu alan yazınındaki eksikliği doldurması planlanmaktadır.

Araştırmanın Kapsamı

Her tez çalışmasında olduğu gibi bu araştırmanın da zaman ve mekân bakımından, başka bir deyişle kapsam bakımından sınırlandırılmasının gerekliliği ortadadır. Öncelikle belirtmek gerekir ki, alanın gelişimi ve kurumsallaşmasında farklı etkenler söz konusu olduğu için alanın durumunu değerlendirmek amacıyla çeşitli kurumlara odaklanmak mümkündür. Bu çalışma özelinde konuşmak gerekirse, bu aktörler sivil toplum kuruluşları, düşünce kuruluşları, kamu kurum ve kuruluşları ile üniversiteler olarak sıralanabilir. Ancak tüm bu aktörleri/etkenleri aynı anda analize tabi tutmak bu tür bir çalışmanın kapsamını aşacağından, çalışma bu aktör grubunun içinden yalnızca akademi ayağına odaklanmaktadır.

Alanın, akademi ayağına yönelik bu soru, kamu politikası analizi programları, çalıştayları, dersleri, kitapları, makaleleri ve akademisyenleri üzerinden yanıtlanabilirse

de, bir çalışma alanının durumunun tespit edilmesinde süreli yayınlar alanında ortaya konan faaliyetlerin ve üretimin incelenmesinin en elverişli araçlardan birisi olduğu açıktır.

Türkiye’de kamu politikası analizi alanına özgü bir süreli yayın olmadığı için bu araştırmada incelenen süreli yayın olarak Amme İdaresi Dergisi seçilmiştir. Araştırma için Amme İdaresi Dergisi’nin seçilmesinin üç açıdan anlamlı ve doğru olduğu düşünülmektedir: İlk olarak, kamu politikaları çalışma alanını Türkiye’de sahiplenmiş olarak görünen temel disiplin “kamu yönetimi/yönetim bilimleri”dir. Bu durum, hem kamu politikası çalıştaylarına katılan araştırmacıların hem de lisans/lisansüstü seviyesinde kamu politikası analizi dersi veren akademisyenlerin disiplinler aidiyetleri incelendiğinde açıkça görülmektedir⁴. Dolayısıyla kamu politikaları çalışmalarının durumunu değerlendirmek için uygun aracın kamu yönetimi dergileri olduğu düşünülmektedir. İkinci olarak, Amme İdaresi Dergisi, Türkiye’de kamu yönetimi alanının en önemli dergisi olmasının yanında, Türkiye’de Social Science Citation Index (SSCI)’te taranan az sayıdaki sosyal bilimler dergisinden biridir. Üçüncü ve son olarak, alan yazındaki, 1990’lı yıllardan sonra kamu politikaları çalışmalarında artış olduğu savının doğrulanabilmesi veya yanlışlanabilmesi için 1990’lı yıllardan önceki makalelerin de incelenmesi şarttır. Bu bakımdan Amme İdaresi Dergisi, 1990 yılından önce de düzenli olarak yayımlanan ve sayılarına eksiksiz olarak ulaşılabilen az sayıdaki dergilerden biridir.

Bu nedenlerle, örneklem olarak seçilen Amme İdaresi Dergisi’nin, 1968-2015 yılları arasındaki 48 yılda yayımlanan tüm cilt ve sayıları taranarak 1334 makale araştırma kapsamında incelenmiştir.

Araştırmanın Yöntemi

“Türkiye’de kamu politikası çalışmalarının durumu nedir?” sorusu yönetime ilişkin başka bir soruyu da beraberinde getirmektedir: *“Türkiye’de kamu politikası çalışmalarına ilişkin temel bir dergi olmadığına göre hangi makaleler/çalışmalar kamu politikası analizi olarak kabul edilebilir/değerlendirilebilir? ya da “hangi çalışmalar*

⁴ Detaylı bir inceleme için bkz. Yıldız vd., 2011.

kamu politikası analizi çalışması olarak kabul edilecek ki alanın durumuna ilişkin bir tartışma/değerlendirme yapılabilir?”

Bu soruyu yanıtlamak zordur. Zorluk, KPA çalışmalarının geniş bir alana yayılmış olmasından ve çok disiplinli niteliğinden kaynaklandığı kadar, alan ile ilgili üzerinde uzlaşılan tek bir *tanımın, yöntemin ve kuramın* olmamasından da kaynaklanmaktadır. Alanda farklı tanımlar, türlü yaklaşımlar ve çeşitli gelenekler söz konusudur. “Türkiye’de süreli yayınlarda KPA çalışmalarının durumu nedir” gibi bir soruya verilecek yanıt, alanın nasıl tanımlandığına ve sınır(lar)ının nasıl çizildiğine bağlı olarak değişecektir. Dolayısıyla öncelikle hangi çalışmaların KPA çalışma alanına gireceğine karar vermek gerekmektedir. Yani burada temel mesele “*KPA’nin ne genişlikte bir çalışma alanı olduğu*” ile ilgilidir. Hem çalışma alanının kapsamının hem de alanın özelliklerinin anlaşılması için ana hatlarıyla da olsa bir “harita”nın çizilmesinin gerekliliği ortadadır. Bunun için iki yol izlenebilir:

1. Daha önce kamu politikası analizi çalışma alanını inceleyen, disiplinin ne ile ilgilendiğini açıklayan çalışma(lar)dan yararlanılabilir (Örn.; Parsons, 1995; Sabatier, 1995; Anderson, 2003; Hill, 2005; Knoepfel vd., 2007; Howlett, vd., 2009; Smith ve Larimer, 2009; Dye, 2011; Enserink vd., 2013; Morçöl, 2013).
2. Kamu politikası analizi dergileri, ders kitapları ve analiz yapan çalışmalar incelenerek alanın haritası çizilebilir.

Bu araştırmada ikinci yoldan da destek almak kaydıyla ilk yöntem seçilmiş ve alanda öne çıkan araştırmacıların kamu politikası çalışmaları için çizdiği sınırlar bir bütün hâline getirilmeye çalışılmıştır. Böylelikle kamu politikası analizinin kapsamı belirlenmiş ve hangi makalelerin kamu politikası çalışmaları kapsamında değerlendirilebileceğine karar vermek kolaylaştırılmıştır.

Makaleler tespit edildikten sonra çalışma alanı açısından taşıdığı özelliğe göre sınıflandırılmış ve incelenmiştir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışmanın en büyük sınırlılığı, kapsamının Amme İdaresi Dergisi ile sınırlı tutulmuş olmasıdır. Bu bakımdan alan, yalnızca Amme İdaresi Dergisi’ne yansıdığı kadarıyla incelenebilmiştir. Oysa araştırma kapsamı dışında kalan başka süreli yayınlarda yer alan

pek çok kamu politikası konulu makale vardır. Bu makaleler ayrıca incelenmeye değerdir. Bu sınırlılıktan ötürü, araştırma, Türkiye’de kamu politikası analizine ilişkin genelleyici bir tespit yapma kapasitesine sahip değildir.

1. BÖLÜM

KAVRAM VE ÇALIŞMA ALANI OLARAK KAMU POLİTİKASI

Bu bölümde kamu politikası analizi çalışma alanının ne ile ilgilendiğinin anlaşılması için kamu, politika, kamu politikası ve kamu politikası analizi kavramları kısaca/özetle incelenmiş; çalışma alanının gelişimi açıklanmıştır.

1.1. KAMU POLİTİKASI ANALİZİNİN TANIMI VE İLGİLİ TEMEL

KAVRAMLAR

Kamu politikası kavramının tanımlanmasının zorluğu pek çok araştırmacı tarafından dile getirilmiştir (bkz. Hill, 2005; Smith ve Larimer, 2009). Gerçekten de içinde hem kamu hem de politika gibi muğlak ve üzerinde uzlaşamayan kavramların bir araya gelmesiyle oluşan kamu politikası kavramının tanımlanması zordur. Öyle ki kamu bazen devlet otoritesi anlamına gelirken bazen de devlet otoritesi dışında kalan her şeyi ifade etmek için kullanılmıştır. Benzer bir uzlaşmazlık politika kavramında da vardır; bazen tek bir karar politika olarak tanımlanırken bazen birtakım kararların toplamı politika olarak değerlendirmektedir (Hill, 2005, s. 7). Yalnızca kavramın ifade ettiği anlamın muğlaklığından öte, özellikle “policy” kelimesinin gerek etimolojik gerekse tarihsel, toplumsal ve kültürel bakımdan “politics” ile ilişkisi tanım yapmayı güçleştirmektedir.

Tanımlamak zor olmakla birlikte “kamu politikası” (*public policy*) kavramı incelenirken birkaç izlek üzerinden gidilebilir; bu izlekler birbirleriyle de ilişkilendirilebilir. Kavramı oluşturan kelimelerin etimolojik kökeni, kamusal ve kamusal alan tartışmaları, kamu politikasının işlevsel dönüşümleri izleklerden bazılarıdır. Ancak bu izlekleri sorunsuz biçimde takip etmek mümkün değildir.

Öncelikle, kavramlarla ilgili çeviriden kaynaklanan birtakım sorunlar vardır. Örnek vermek gerekirse, İngilizce “public” kavramını Türkçeye çevirirken kelimenin etimolojik kökeni, tarihsel uğrakları, ilişkili olduğu diğer kavram ve uygulamalar, Türkçe kullandığımız “kamu/kamusal” kelimesinin etimolojik kökeni, tarihsel uğrakları ve ilişkili olduğu diğer kavramlar ve uygulamalar ile örtüşmeyebilir. Yalnızca

İngilizceden Türkçeye çeviride değil, herhangi bir dilden herhangi başka bir dile çeviri söz konusu olduğunda da aynı sorun dikkati çeker. Örneğin, Avrupa dillerinde İngilizcede olduğu gibi, “politics” kelimesinden ayrı “policy” şeklinde bir kelime yoktur⁵:

Almanca *Kommunalpolitik* kelimesi, ‘yerel siyaset’ (local politics) anlamına ya da ‘toplumsal/sosyal politika’ (communal policy) anlamına gelebilir. Aynı şekilde, Fransızlar “university politics” (üniversite siyaseti) terimini karşılamak için aynı zamanda “university policy” (üniversite politikası) anlamına da gelen “politique universitaire” kavramını kullanabilirler (Heidenheimer, 1984, s. 3).

Yine kamu/sal alan/kamusallık bağlamında bir örnek vermek gerekirse, Hansen’in belirttiğine göre (2004, s. 141),

Almancada *Öffentlichkeit* terimi, İngilizcedeki karşılığı olan ‘public sphere’i aşan bir anlam çeşitliliğine sahiptir. Onun gibi mekânsal bir kavramdır; yani, anlamların geliştirildiği, dağıtıldığı ve üzerinde tartışarak anlaşmaya varıldığı toplumsal alan ya da arenalar ve aynı zamanda bu süreç tarafından ve bu süreç içinde oluşturulan kolektif gövdeye, ‘kamu’ya işaret eder. Ama *Öffentlichkeit* bunlara ek olarak aynı zamanda tasavvur edilen bir muhteva ve kriter anlamına gelir. Bu alanlarda ve daha geniş, bölgeler üstü bağlamlarda üretilen bu kriter, terimin Almancadaki kökü olan ‘öffen’le aynı anlama gelen ‘glasnost’ ya da ‘açıklık’tır. İngilizcedeki ‘publicity’ (tanıtım) aslında Almanca terimin ek anlamını (sadece onun tarihsel olarak yabancılaşmış biçimiyle) kavrar.

İkinci olarak, kavramların toplumsal hayatta karşılıkları da değişiklik gösterecektir: Buna verilebilecek uygun örneklerden birisi, kamusal alan-özel alan tartışmalarında önemli bir yere sahip olan feminist tartışmalardır. Üçüncü Dünya feminist kadınlarının 1970’li yıllarda ana akım feminist politikaya yönelttikleri eleştiri, kavramların fiiliyattaki karşılıklarının nasıl değişkenlik gösterdiğine ilişkin iyi bir örnektir. Rayna Rapp (akt. Bora, 2004, s. 531) şu şekilde aktarmaktadır:

Kendi deneyimlerimizin başkalarınınkini de içerdiğini farzetmeye devam ettiğimiz sürece Batının Dünyanın kalanıyla ilişki içindeki gerçek tarihini yazamayız. *Bizim kamusal/özel çatışmalarımız başka zaman ve yerlerde aynı biçimde olmayabilir.* (Vurgular bana ait) Eğer kategorilerimiz tanımını değiştirmek için mücadele ettiğimiz “kadınlık”ın ne olduğunu bağlam dışı bırakacak kadar genişse, kadınların özgül ezilmeleri belgelenemez. Tanzanyalı bir kadın çiftçi, bir Mapuche kadın lider ya da Amerikalı işçi sınıfından bir ev kadını aynı eviçi alanda yaşamazlar ve toplumsal ayaklanmaların onlara hayatları üzerinde kazandırdığı iktidar aynı olmak

⁵ Bu ayrımın yalnızca Flaman ve İngiliz dillerinde bulunduğu dair bkz. Akdoğan, 2012, s.2.

zorunda değildir. Aynı anda hem farkları hem de benzerlikleri anlamak zorundayız ama bu benzerlikleri aynı basit kalıba indirgemeden.

Bu tür sorunları akılda tutmak şartıyla kavramları incelemek mümkündür. İngilizce “politics” ve “policy” şeklinde iki farklı kavramın karşılığı olarak bugün Türkçede sırasıyla “siyaset” ve “politika” kelimeleri yerleşmiş görünmektedir. Bununla birlikte “policy” kavramı için “politika” dışında “siyasa”⁶ (Güven, 1981; Ergun, 2004; Türköne, 2012) “yönelti” (Mihçioğlu, 1996; Şener, 2002) kavramları da kullanılmaktadır. İngilizcedeki iki ayrı kelimenin karşılıkları olarak bahsi geçen kavramlar yerleşmiş olmakla birlikte, siyaset, politika ve siyasa kelimelerinin çoğu zaman birbirlerinin yerine kullanıldıkları gözlenmektedir. Hatta sözlükteki tanımlar kelimeleri birbirlerine yönlendirmekte, kelimeler birbirleriyle açıklanmaktadır. Türk Dil Kurumu’nun Türkçe Sözlük’ünde (1974),

Siyaset: Siyasa, politika.

Politika: 1. Siyasa 2. Mec. Bir ereğe varmak için karşısındakilerin duygularını okşamak, zayıf noktalarından ya da aralarındaki uyumsuzlıklardan yararlanmak gibi yollarla iş yürütme.

Siyasa: Belli bir ereğe varmak ya da yurt işlerini yürütmek için tutulan ölçülü yol, politika, siyaset şeklinde açıklanmaktadır.

Güncel Türkçe Sözlük’te⁷ ise,

Siyaset: 1. Politika. 2. Devlet işlerini düzenleme ve yürütme sanatıyla ilgili özel görüş veya anlayış.

Politika: 1. Devletin etkinliklerini amaç, yöntem ve içerik olarak düzenleme ve gerçekleştirme esaslarının bütünü, siyaset, siyasa. 2. Davranış biçimi, düşünce yapısı. 3. mec. Bir hedefe varmak için karşısındakilerin duygularını okşama, zayıf noktalarından veya aralarındaki uyumsuzlıklardan yararlanma vb. yollarla işini yürütme.

Siyasa: Politika

Dolayısıyla “siyaset”, “politika” ve “siyasa” kelimelerinin sözlük anlamları İngilizcede “politics” ve policy” şeklindeki iki ayrı kavramı karşılama konusunda yeterli görünmemektedir çünkü “siyaset” ve “politika” arasında anlam bakımından bir fark

⁶“ ‘Siyasa’ (policy) bir prensibe dayanan, bir hedefi gözeten ve bunun için gerekli aşamalara atıfta bulunan karar ve uygulamalar için kullanılmaktadır” (Türköne, 2012, s.29).

⁷http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.563649474928b1.03338694 Erişim tarihi: 01.11.2015.

neredeysen yoktur. Pek çok yazar da “siyaset” ve “politika”yı eşanlamlı olarak kullanır (bkz. Kışlalı, 1987⁸; Mihçioğlu, 1996⁹; Kapani, 2007¹⁰; Türköne, 2012¹¹; Dursun, 2012¹²). Buradaki temel farklılık iki kavramın kökeni dolayısıyla içinden çıktıkları kültür ortamıdır:

Siyaset kelimesi Arapça’dan Türkçe’ye geçen bir kelime olup bu dilde “siyasa” şeklinde kullanılmaktadır. SWS veya sâsa kökünden gelen siyâsa kelimesi yönetmek, eğitmek, yetiştirmek anlamına gelmekte ve etimolojik olarak İbranice Kitab-ı Mukaddesteki at anlamına gelen sûs kelimesine bağlanmaktadır. Orijinal olarak bu kelime önce Bedevi toplumlarda hayvanların özellikle de atların ve develerin, terbiye edilmesi ve yetiştirilmesi için kullanılmış, atları tımar eden, yetiştiren, eğiten ve bakan kişiye de seyis adı verilmiştir. Siyaset kelimesi daha sonra şehirlerin ve insanların yönetimi anlamında kullanılmış ve insanları yönetme sanatını ifade etmiştir¹³ (Dursun, 2012, s. 3).

Politika ise polis, politikos, politeia-politike-politica-politika çizgisi üzerinde ilerler; kelime Anadolu Türkçesine İtalyanca politica ya da Grekçe politikhe’den geçmiştir (Eyuboğlu, 2004, s. 559). Dursun’a (2012, s.3) göre de;

Siyaset kelimesinin yerine kullanılan politika kelimesi, siyasetin Batı dillerindeki karşılığıdır. Politikanın kökü Eski Yunan’daki şehir devletlerini ifade eden “polis”; yurttaş için kullanılan “polites”; devlet yapısı, siyasal rejim ve anayasa anlamında kullanılan “politeia”; vatandaşlık hakkına ilişkin şeyler, devlet yapısını ve egemenlik hakkını ilgilendiren her şey anlamındaki “politica” ile politika sanatı anlamındaki “politikê” kelimeleriyle aynı kökten gelmekte olup polis/devlet’in yönetimine ilişkin işler, devletle ilgili faaliyetler anlamını taşımaktadır (Dursun, 2012, s. 3)

⁸ “Siyaset Arapça kökenli bir sözcük. At eğitimi anlamına geliyor. Oysa aynı kavrama karşılık Batıdan alınan Politika sözcüğünün Yunan kökenli olduğunu biliyoruz. Yunancada “Polis” kent devletlerine verilen isim. Politika da, devlete ait işler anlamını taşıyor” (Kışlalı, 1987, s.3).

⁹ “Dilimizde Arapça kökenli ‘siyaset’, ondan bozma ‘siyasa’ sözcükleriyle karşılanan politikanın ‘erke geçme savaşı’ anlamı için 15 Eylül 1979 Cumartesi günü (saat 17.30’da) yönetki karşılığını türettim. Politikacı için yönetkici karşılığını ise 1 Ekim 1979 Pazartesi akşam (saat 20.50’de) düşündüm” (Mihçioğlu, 1996, s. 358).

¹⁰ “Politika Bilimine Giriş” başlıklı kitabında, “politika” kelimesini “siyaset” kelimesinin yerine geçebilecek şekilde kullanmıştır. Politika kitapta “politics”in karşılığıdır.

¹¹ “Siyaset” ve “politika” deyimlerini eş anlamlı olarak kullanıyoruz (Türköne, 2012, s.27).

¹² “Siyaset kelimesinin yerine kullanılan politika kelimesi, siyasetin Batı dillerindeki karşılığıdır”, “Modern dönemde Arapça literatürde siyâsa ve siyâsî kelimeleri, Batı dillerindeki politika, politik ve policy kelimelerinin anlamlarını kazanarak onların yerine kullanılmıştır” (Dursun, 2012, s. 3).

¹³ Mihçioğlu ise (1996, s. 360) “siyaset” sözünün “seyis”ten değil, “seyis” sözünün “siyaset”ten kaynaklandığına ilişkin bir not düşmüştür.

Farklı tarihsel uğrak noktaları olmakla birlikte politika ve siyaset farklı kökenleri olan ama aynı meseleye atıf yapan iki kavramdır¹⁴ ve “politics” kelimesinin karşılığı olarak kullanılmaktadır. Ancak örneğin “göç politikası”, “maliye politikası”, “nüfus politikası” gibi kullanımlarda “politika”nın iktidara ilişkin bir tartışmayı içeren “politics” anlamında değil İngilizce “policy” anlamında kullanıldığı açıktır. Bu noktada hem politikadan hem siyasetten hem de siyasadan ayrı bir kelime olan “yönelti” kavramını hatırlamakta fayda vardır. Dilde öz Türkçeleşme çabaları ile birlikte “policy” kavramının karşılığı olarak “yönelti” kelimesini türeten Mihçioğlu şöyle anlatmaktadır:

Yönelti sözcüğünü İngilizcedeki policy kavramını karşılamak üzere 1974-1975 öğretim yılında türettik. Bugüne değin bu sözcük, yönetimbilim ile yönetkibilimde¹⁵ —Fransızcada da yapıldığı gibi— "politika" ya da "güdülen politika" sözcükleriyle karşılanmaktaydı. "Politika" (politics), yönetkil erkin elde edilmesi amacına dönük eylemlerin tümünü, "policy" ise bir örgütün ya da yöneticinin önemli konularda benimsediği tutumu ya da genel yönelimi anlatır. Bu sonuncu sözcük kimi kez de gerçekleştirilmesine çalışılacak amaçların bütünü anlamına gelir. "Yönelti" sözcüğünün "policy" kavramını çok daha iyi karşıladığı kanısındayız (Mihçioğlu, 1985, s. XVII).

Mihçioğlu, “bir örgütün ya da yöneticinin önemli konularda benimsediği tutum ya da genel yönelim” anlamındaki politika için 1974-1975 yıllarında türettiği “yönelti” kelimesini derslerinde kullandığını, bunun öğrencilerce olumlu karşılandığını, daha sonra bu kullanıma bir gazetede rastladığını, Ruşen Keleş’in 1980 yılında Türk Dil Kurumu’na bastırılan Kentbilim Terimleri Sözlüğü’ne “kentleşme yöneltisi, toprak yöneltisi” şeklinde girdiğini, sözcüğün yaygınlaşmakta olmasından mutlu olduğunu belirtir (Mihçioğlu, 1996, s. 357-360). Politika, siyasa ve siyasetten ayrı, policy kavramının karşılığı olarak gündeme gelen “yönelti” yerine bugün “politika” daha yaygın olarak kullanılmaktadır.

Türkçede “politics” ve “policy” ayrımı yapılmaya çalışılırken İngilizcede bile “politics” ve “policy” kavramlarının, anlamlarının net biçimde ayrılamayacağını ve birbirinden ayrı düşünülemeyeceğini, eskiden “siyasal” olanın yerine bugün “politika”nın ikame

¹⁴ Bunların aynı anlama gelmedikleri, daha açık bir ifadeyle aynı meseleye atıf yapan iki kavram olmadığına ilişkin bir açıklama için bkz. <http://www.radikal.com.tr/radikal2/politika-mi-siyaset-mi-1127635/> Erişim: 06.11.2015.

¹⁵ Mihçioğlu (1985, s. XVI) Batı kökenli politika, Arapça kökenli siyaset ve siyasetten siyasaya dönüştürülen siyasa kavramlarının karşılığı olarak “yönetki” sözcüğünü koyar. Yönetkibilim burada siyaset bilimidir.

edildiğini, gerçekte ise bu değişimin yalnızca dilde olduğunu savunanlar vardır (Bobrow vd., 1977, s. 420):

Eskiden “siyasal karar”dan (*political desicion*) bahsedenler bugün “politika karar”ından (*policy decision*) bahsetmekte, “oy verme davranışı” şeklindeki analizler şimdi “politikalara oy verme” olarak yapılmakta, “sosyal problemler” “politika problemleri” olarak ele alınmakta “bütçe giderleri” ise “politika çıktıları” olarak çalışılmaktadır... 10 yıllık “kamu politikası” yazınından sonra hiç kimse yeni ayrımın ne olduğu konusunda bir şey bilmiyor gibi görünüyor... “Politics” ve “policy” şeklinde bir ayrım olmadığı, ikisi için de tek bir kavram kullanılan Fransızca (*politique-politique*) ve Almanca (*Politik/Politik*), “policy”den ayrı bir “politics”in ve “politics”ten ayrı bir “policy”nin olmadığını göstermektedir. Ayrım *analitik* olarak yapılabilir ancak somut bir şeye işaret etmemektedir (Eulau, 1977, s. 420).

Mihçioğlu'nun siyaset ve politika'dan ayrı bir kavram olarak dilde öz Türkçeleşme çabasının ürünü olan “yönelti” kelimesi “politika” mı “siyasa” mı, “politika ve siyaset aynı anlamda mı? gibi sorulara cevap olmakla birlikte bugün “policy” karşılığı olarak “politika” kavramı yerleşmiş görünmektedir. Bu çalışma boyunca da “policy”nin karşılığı olarak, yalnızca çalışma alanı açısından analitik bir ayrım yapmak amacıyla değil, tam olarak “siyaset”ten ayrı “politika”, “politika”dan ayrı “siyaset” olmadığı için “yönelti” kelimesi değil “politika” kelimesi kullanılacaktır. Siyaseti, kamu politikasından ayırmak mümkün değildir. “Çünkü kamu politikası, kıt kaynaklar üzerindeki çatışmaları uzlaştırır; hükümet müdahalesi olmadan rasyonel olamayacak konularla ilgili teşvikler yaratır; ahlaki olarak kabul edilemeyecek davranışları yasaklar; bireyin ya da grupların haklarını korur ve vatandaşa doğrudan fayda sağlar” (Theodoulou, 1995, s. 2). Bunlar esas itibarıyla siyasal müdahaleler ve kararlardır.

Siyasetten ayrı bir politika tahayyül etmek güç olduğu gibi kavrama karşılık gelecek tek bir tanım sunmak da kolay değildir. Örneğin Hogwood ve Gunn (1984, s.13-19) politikanın, belli bir faaliyet alanı için başlık, genel bir amacın ya da arzu edilen gidişatın ifadesi, belli tasarılar, hükümet kararları, resmi yetki, program, çıktı, sonuç, kuram ya da model ve süreç olmak üzere çok çeşitli anlamlarda kullanıldığından bahsetmişlerdir (Parsons, 1995, s. 14). Salisbury (1995, s. 34) ise politikanın ne olduğu sorusu birkaç şekilde yanıtlanabilir. Salisbury'nin aktardığına göre, politikanın en yaygın kullanımı David Easton'ın kullanımından türer: “toplumun tümü için değerlerin otoriteye bağlı olarak dağıtılması” (Salisbury, 1995, s. 34). Burada “politika, hükümet

süreçlerinin neticesi ve sonuçlarıdır” (Salisbury, 1995, s. 34). Politika hakkında konuşmanın bir başka yolu, siyasal davranışın hedef-odaklı veya amaca yönelik bir davranış olduğu varsayımına dayanır. Burada politika, “bir amacı gerçekleştirmek için hesaplanmış davranışlar” anlamına gelir (Salisbury, 1995, s. 34). Örneğin Laswell ve Kaplan politikayı, “amaçlar, değerler ve uygulamalar için planlanmış/ tasarlanmış program” olarak tanımlar (akt. Salisbury, 1995, s. 34). Bu yaklaşıma göre, bütün siyasal faaliyetler politika-odaklı olarak görülmelidir.

Kamu politikasının ve kamu politikası ile ilgilenen kamu politikası analizinin ne olduğuna ilişkin yapılacak bir tanımın ya da açıklamanın odaklanması gereken ama yazında üzerinde durulmayan bir diğer konu ise şudur: “*Kamu*” nedir ya da neye denk düşmektedir ki “*kamu(nun) politikası*”ndan bahsedelim? ya da başka bir ifadeyle “*kamu politikasını kamusalılığı nereden kaynaklanmaktadır/ politikayı kamusal yapan nedir?*”. Kamu ve kamusal kavramı pek çok alanda, pek çok farklı bağlamda kullanılmıştır. Kamu/kamusal bazen devlet otoritesi anlamına gelecek biçimde, bazen devlet otoritesi dışında kalan her şeyi anlatmak için, bazen vatandaşların toplamı yerine, bazen yurttaşların ortak meseleleri hakkında müzakerede buldukları bir alan, bazen de özel alan dışında kalan her şeyi ifade edecek şekilde kullanılmıştır (Frazer, 2004). Burjuva kamusal alan karşısına proleter kamusal alan koymaya çalışan Negt & Kluge (2004, s. 133) de, “genel seçimler, olimpiyat törenleri, bir komando birliğinin eylemleri, bir tiyatro galası gibi faaliyetlerin hepsinin ‘kamusal’ olaylar olarak ele alındığını ama ezici bir kamusal önem taşıyan başka olayların, örneğin çocuk bakımı, fabrikada çalışmak ya da evinin dört duvarı arasında televizyon seyretmek, ‘özel’ olaylar olarak sayıldığını” belirterek kamu/kamusal kavramına atfedilen anlamların farklılığına vurgu yapar. Habermas ise kamusal alan ile “ devletten ayrı olan; ilke olarak da devlete karşı eleştirel söylemlerin geliştirildiği, yurttaşların ortak meseleleri hakkında müzakerede buldukları bir alan; yani kurumsallaşmış bir söylemsel etkileşim alanı”nı (Frazer, 2004, s. 105) kasteder. Buradan anlaşılacağı üzere “devletle ilgili”, “herkesçe erişilebilir”, “herkesi ilgilendiren”, “ortak iyi veya paylaşılan yararlarla ilgili” (Frazer, 2004, s. 124) gibi anlamlarda kullanılan kamusalın ne olduğuna karar vermek kafa karıştırıcı görünmektedir.

Kamu ve kamusal hakkında birbirinden farklı anlayışlar söz konusuysen konuya kamu politikası analizi açısından yaklaşmak zor görünmekle birlikte Weintraub'un (1997) kamusal ve özel ayrımı yapmanın tek yolu olmadığı yönündeki açıklaması işi biraz daha kolay kılar: Weintraub'a göre kamusal ve özel ayrımının tek bir yansıması yoktur, kamusal/özel ayrımı konusunda farklı yaklaşımlar¹⁶ vardır. Bu yaklaşımlardan "liberal ekonomist model" ise kamu politikası analizinin anlaşılması konusunda açıklayıcıdır (Weintraub, 1997, s. 7). Bu modelde kamu ve özel arasındaki ayrım (yani "kamu sektörü" ile "özel sektör" arasındaki ayrım) genellikle "hükümetle ilgili" (*governmental*) ve "hükümet dışı" (*non-governmental*) şeklindedir ve toplumsal gerçekliğin görüntüsü kendi çıkarlarının takipçisi rasyonel bireyler, bireyler arasındaki gönüllü ilişkiler ve devletten oluşan bir toplum şeklindedir. Bu noktada hükümet-dışı alan piyasadır ve kamusal otoritenin alanı gönüllü ilişkiler kuran "özel" bireylerin alanından ayrıdır (Weintraub, 1997, s. 8). Ancak nihayetinde kamu politikası gönüllü ilişkiler kuran özel bireylerin alanına etkide bulunur. Kamu politikası da "özel ya da tamamen bireysel olmayan, ortak bir yaşam alanının varlığı kabulüne dayanır" (Parsons, 1995, s. 3). Burada önemli nokta, "kamusal ve özel sayılan alanların ilişkisinde doğal olarak verili olan ve baştan belirlenmiş sınırların olmadığıdır. Neyin ortak, kamusal bir mesele sayılacağına tamamen söylemsel mücadele sonucunda karar verilecektir" (Frazer, 2004, s. 124).

Kamu politikası analizi çalışma alanı açısından "kamu"nun çevresinde dolaştığı bağlam birkaç yönlüdür. Yani, kamu politikasından bahsederken hem politikayı yapan, hem politikayı etkileyen hem de politikadan etkilenen taraflara atıfta bulunulur. Ancak her kamu/sal politikada tüm tarafların varlığı söz konusu olmadığı ve varlığı hâlinde de eyleyen olarak "devlet" (politikalara karar vermede ve yapımında devlet otoritesini kullanan birimler) karşımıza çıktığı için kamu politikası analizi çalışmaları açısından kamunun içinde olduğu bağlam nihai olarak "devlet faaliyetleri", politikayı kamusal

¹⁶ Bunlar; kamu politikası analizinde baskın olan, günlük yasal ve politik tartışmalarda kamu ve özel arasındaki ayrımı devlet ile piyasa ayrımı üzerinden okuyan liberal-ekonomist model; kamusal alanı hem devletten hem de piyasa ekonomisinden ayrı bir alan olarak gören, siyasal topluluk ve vatandaşlık üzerinden kuran cumhuriyetçi-erdem yaklaşımı; kamusal alanı akışkan ve çok yönlü bir sosyallik alanı olarak gören ve bunu mümkün kılan kültürel ve yerleşik düzeni analiz etmeye çalışan sosyallik modeli ile kamusal ve özel arasındaki ayrımı, aile ve piyasa ekonomisi ile siyasal düzen üzerinden okuyan feminist analiz olarak sıralanır (Bkz. Weintraub, 1997).

yapan şey de son noktada “devlet otoritesi”dir¹⁷. Herhangi bir faaliyet (burada politika) olmadan kamu politikası analizinden bahsetmek mümkün değildir. Dolayısıyla, Weintarub’un ayrımı bu noktada açıklayıcı hâle gelmektedir. Özel işletmelerin, yardım kuruluşlarının, çıkar gruplarının veya diğer sosyal grupların veya bireylerin kararları kendi başlarına kamu politikası değildir. Devlet vatandaşlar adına güce dayalı kararlar verir. Yani, kamu politikasından bahsederken her zaman devlet yaptırımlarından bahsedilmektedir (Howlett vd., 2009, s. 5).

Bununla birlikte özellikle 1990’lı yıllardan itibaren karar alma süreçlerinde devletin artık tek aktör olmadığı yönünde bir uzlaşmadan, yönetim çerçevesinden devlet dışı aktörlerin ve vatandaşların politikalara etkisi gibi meseleler tartışmaya dâhil edilebilirse de kurumsal açıdan bakıldığında kamu politikaları çalışmalarının odak noktası hükümet faaliyetleridir. Bu çerçeveden nihai eyleyen devlet olduğu için kamu politikasının kamusalının resmi boyutundan kaynaklandığı söylenebilir. Ancak bu açıklama kamusal karar almada gayri resmi aktörleri görmezden gelmeyi gerektirmez. Nitekim kamu politikası analizinin yapmaya çalıştığı işlerden birisi de karar alma sürecini etkileyen aktörlerin ve süreçlerin incelenmesidir. Dolayısıyla kamusalın “devlet otoritesi”nden kaynaklandığını söylemek bu açıdan çelişki değildir. Kamusal fayda üretsin ya da üretmesin kamu politikası analizi açısından kamusalın devlet otoritesinden kaynaklandığının söylenmesi yani devletin yarattığı her türlü eylemin kamusal olarak addedilmesi, Özbek’in ifade ettiği gibi, daha çok “modern devletin ‘hukukun üstünlüğü’ ilkesine bağlanmışlık gereğini ve 19. Yüzyıl’ın ortalarından itibaren toplumsal mücadeleler sonucu kazanılan politik ve sosyo-ekonomik haklara binaen devlet erkinin halkın yararına (kamu yararına) üstlendiği toplumsal görevleri olduğunu kastetmek ya da bundan bir meşruluk ummak içindir, başka bir şey için değil” (Özbek, 2004, s. 33). “Devlet otoritesi genellikle ‘kamu’ otoritesi olarak ele alınır; ama bu kabul, kamusal alanın özelliğinden, yani devletin tüm yurttaşların selametiyle ilgilenmesi görevinden türetilmiştir.” (Habermas, 2004, s. 95-96).

¹⁷ Oysa politika köken itibarıyla, Yunan polisinde yurttaşların şehre ait sorunları bir araya gelerek konuşması eylemine denk düşmekteyken bugünkü anlamı ve bağlamı değişmiştir. Her ne kadar yönetim yaklaşımı Yunan polis devletleri geleneğine atıfta bulunuyor gibi görünse de iki anlayış farklı toplumsal gerçeklerin ürünüdür.

Kamu politikasını tanımlama güçlüğü kamu politikası analizi yazınında da görülmektedir. Yazında kamu politikasının tek bir tanımından ziyade tanım çeşitliliğinden bahsetmek daha doğrudur. Kamu politikası farklı farklı tanımlanmakta, tanımlar ise kamu politikası yapma işinin ve kamu politikası olgusunun farklı noktalarına dokunmaktadır.

Kamu politikası tanımlanırken Türkçe yazında kendisine en çok atıf yapılan kişi Thomas Dye'dır. Dye'ın tanımına göre (2011, s. 1), kamu politikası “hükümetlerin yapmayı ya da yapmamayı tercih ettikleri her şeydir.” Tanım, hükümetin yapmadıklarının da kamu politikası kapsamında değerlendirilmesini belirtmesi bakımından önemli olmakla birlikte, öylesine geniştir ki, her şeyin kamu politikası olarak yorumlanması tehlikesini barındırır. Bu da neyin kamu politikası disiplininin çalışma alanına gireceği şeklindeki soruya diğer disiplinlerin sınırlarına taşacak şekilde bir cevap verilmesine yol açar. Böylesi bir tanım, sosyal bilimler alanında özellikle de çalışma konusu kaba biçimde “devlet” olan disiplinlerde sınırları çizmenin zor olduğu görüşünü desteklese de disiplin açısından düşünüldüğünde bu disiplinin ayırt edici niteliğinin ne olduğu sorusuna yanıt verme konusunda belirsizliğe yol açar. Benzer şekilde Çevik'in (1998, s. 104) belirttiği gibi, Dye'ın tanımı, hükümet tarafından yapılan her şeyi kamu politikası olarak kabul ettiği için, kafa karışıklığına sebep olabilmektedir. Böyle bir tehlike ve kafa karışıklığı ihtimaline karşın Dye'ın bu tanımı kamu politikasını anlama konusunda yardımcıdır. Bu kısa tanım açılacak olursa kamu politikasının şu özellikleri barındırdığı anlaşılır;

1. Kamu politikasında temel aktör devlettir.
2. Devletin hareketi kadar hareketsizliği de önemlidir.
3. Kamu politikası bilinçli bir tercihtir. İstenmeyen sonuçlar politika değildir.

Anderson da (2003, s. 2) benzer şekilde ama biraz daha dar olmak üzere kamu politikasını “bir problemle başa çıkmak üzere aktör ya da aktörlerce hayata geçirilen niyetli eylem planı ya da eylemsizlik” olarak tanımlar. Kraft ve Furlong (2010, s. 6), da Anderson ile neredeyse aynı şekilde kamu politikasını, “kamusal sorunlara cevap olarak hükümetin eylem planı ya da eylemsizlik hâli” olarak tanımlar. İki tanımın temel farkı “eyleyen”in ifade ediliş biçimidir. Anderson eylemi yapanı “aktör ya da aktörler takımı” olarak belirtirken Kraft ve Furlong “hükümet” olarak ifade eder. Ancak nihayetinde

ikisi de eyleyenin hükümet olduğu konusunda birleşirler. Eyestone ise (1971, s. 18'den akt. Smith & Larimer, 2009, s. 3) kamu politikasını “bir hükümet biriminin çevresiyle olan ilişkisi” olarak tanımlar. Ancak bu tanım aynı Dye’in tanımında olduğu gibi çok geneldir ve neyin kamu politikasının çalışma alanı içine girdiğini açıklama konusunda açıklayıcı değildir.

Parsons (1995, s. 3) da kamu politikasını “belli bir soruna yönelik çözüm” vurgusu ile açıklamakla birlikte kamu politikalarının özel ya da tamamen bireysel olmayan, ortak bir yaşam alanının varlığı ön kabulüne dayandığını belirtir.¹⁸ Yani kamu politikası, Dewey’in (1927, akt. Parsons, 1995, s. xv) ifade ettiği gibi, “kamuya ve kamunun problemlerine” odaklanır. Dolayısıyla kamu politikası özünde “toplum” için “devlet müdahalesi”ne denk gelir. Bu tanımlar bir noktada kamusal ile özel ayırımına dokunur.

Theodoulou, tanım yapmak yerine, tek bir tanımın sınırlarından kurtulma amacıyla var olan tanımların vurguları üzerinden, kamu politikasını daha geniş bir anlama kavuşturmaya çalışır. Ona göre, ilk olarak kamu politikasının hükümetlerin yapmaya niyet ettikleri ve gerçekten yaptıkları birbirinden ayrılmalı, hükümetlerin belli bir konudaki hareketsizliği de önemli bir eylem olarak değerlendirilmelidir. İkinci olarak, kamu politikası tüm hükümet düzeylerini kapsamakla birlikte yalnızca resmi aktörlerle sınırlı değildir, gayri resmi aktörler de politika sürecinde etkilidir. Üçüncü olarak, kamu politikası oldukça geniştir yalnızca yasama, kararnameler, kurallar ve düzenlemelerle sınırlandır değildir. Dördüncü olarak, kamu politikası niyetli bir eylemdir. Beşinci olarak, kamu politikası uzun vadeli ya da kısa vadeli olabilir. Politika bir süreçtir, yalnızca bir yasanın uygulanması kararını değil bu kararın devamındaki eylemleri de kapsar (Theodoulou, 1995, s. 2).

¹⁸ Bora (2004), hayatın bir kamusal bir de özel yönü olduğu fikrinin Batılı siyasal düşüncede 17. Yüzyıl’dan bu yana merkezi bir yer tuttuğuna işaret eder: “Bu kavram ikilisi, tüm bir düşünce tarihinin üzerine oturduğu birkaç yapıtaşından biri. İki ayrı alan varsa bu iki ayrı alanda iki ayrı kurallar seti kullanılacaktır, dolayısıyla iki ayrı iktidar biçimi ve iki ayrı iktidar odağının varsayılması gerekir – özel alan diğerkamılığın, vericiliğın, duyguların, kabullenilmiş bir eşitsizliğin, informel ilişkilerin; kamu alanı ise adaletin, rasyonalitenin, sorumluluk ve hesap vermenin, eşitliğin, formel ilişkilerin alanı. İktidar odağı birinde baba, ötekinde devlet, birinde “doğal” yasalar geçerli, ötekinde insanların yaptığı yasalar...” (Bora, 2004, s. 529).

Bugün kamu politikası analizi¹⁹ ise genel anlamda “hükümetlerin ne yaptığının, neden yaptığının ve bunların neyi değiştirdiğinin keşfedilmesi” (Dye, 2011, s. 4) olarak tanımlanabilir. Dye’in (2011, s. 4) anlattığı üzere devletin ne yaptığının açıklanması betimsel bir reçete sunar. Devletin yaptığı şeyi neden öyle yaptığının araştırılması sırasında ise amaç kamu politikasının belirleyenlerinin neler olduğuna ulaşmaktır. “Bir politika neden belli bir şekilde formüle edilir; devlet neden belli bir şekilde karar alır” sorularının cevapları bulunmaya çalışılır. Bunu yaparken politikalar bağımlı değişken; siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel değişkenler bağımsız değişken durumundadır. Yani buradan anlaşılan şudur; kamu politikası siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel değişkenler tarafından etkilenir ve analiz işi bunları açıklamaya çalışmak, siyasi kurumların, süreçlerin, kararların etkilerini keşfetmektir. Yine kamu politikası analizi kapsamına giren diğer mesele politikanın sonuçlarıdır. Bu aşamada amaç, “kamu politikası insanların hayatında neyi değiştirmiştir?” sorusu çerçevesinde politika sonuçlarının değerlendirilmesidir. Burada ise artık devlet faaliyetleri bağımsız değişken durumundadır. Yani bu defa analiz, kamu politikasının ekonomik, siyasal ve sosyal hayat üzerinde etkili olduğu kabulüyle bu etkilerin neler olduğunun anlaşılması işidir. Özetle Dye (2011, s. 4)’a göre kamu politikası analizi,

- Kamu politikasının içeriğinin tarif edilmesi,
- Sosyal, ekonomik ve siyasal güçlerin kamu politikasının içeriğine etkisinin analiz edilmesi,
- Farklı kurumsal düzenlemelerin ve siyasal süreçlerin kamu politikasına etkisinin araştırılması,
- Kamu politikasının –hem niyet edilmiş hem de niyet edilmemiş- sonuçlarının topluma etkilerinin değerlendirilmesi olarak açıklanabilir.

Politika analizi, hem politika yapma sürecini daha iyi anlamak hem de ekonomik ve sosyal problemlerin çözülmesinde politikalara karar verenlere politika alanıyla ilgili güvenilir bilgi sağlamak üzere ortaya çıkmıştır (Fischer vd., 2007, s. xix).

¹⁹ Çalışmanın 2. Bölümü kamu politikası analizini ve türlerini derinlemesine incelediği için bu kısımda detaylı bir açıklama yapılmamıştır.

1.2. YÖNETİMDE AKILCILAŞMA SÜRECİNİN DEVAMI OLARAK KAMU POLİTİKASI ANALİZİ

Kamu politikası analizini hangi bağlama oturtmak gerektiğine karar verebilmek için, öncelikle politikaları analiz etme düşüncesinin hangi tarihsel ve toplumsal gerçeklik içinden doğduğuna bakmak gerekir. Kamusal otoritelerin yaptıkları ve yapmadıkları anlamında bir faaliyet olarak kamu politikası –amacı, kapsamı, etkisi, yöntemleri devletin aldığı biçime göre değişmekle birlikte- modern devlet var olduğundan bu yana söz konusudur. Sadece bir eylem olarak değil, bir çalışma nesnesi olarak da pek çok disiplinin ilgi alanına giren bir konu olmuştur. Ancak burada asıl sorun, politikaların “kamu politikası analizi” adı altında bir çalışma alanınca incelemeye konu edilmesinin arkasında yatan dinamiklerin neler olduğudur. Bu noktada, incelemeyi kolaylaştırmak için kamu politikası ve bunu çalışma nesnesi yapan disiplin arasında bir ayrım yapmak zorunludur. Yoksa neredeyse her dönem çalışma konusu yapılmış bir olguyu, belli bir zaman diliminde belli bir yöntem ile çalışmanın gündeme gelmesinin özgün yanını tespit etmek mümkün olmayacaktır.

1.2.1. Çalışma Alanını Görünür Kılmak İçin Gerekli Bir Ayrım: Kamu Politikası ve Kamu Politikası Analizi Kavramlarının İncelenmesi

Kamu politikası çalışmalarının ortaya çıkışına ilişkin açıklamaların, kamu politikası analizini tanımlama şekline göre farklı zaman ve farklı mekânlara işaret ettiğini belirtmek gerekir (DeLeon, 1994; Parsons, 1995; Smith & Larimer, 2009; Yıldız, 2011; Akdoğan, 2012; Köseoğlu, 2013). Yıldız (2011, s. 1-5)’ın belirttiğine göre kamu politikası çalışmalarının “insanlığın örgütlü tarihi ile eşzamanlı olarak başladığına; dünyanın anlaşılması ve örgütlenmesinde insan aklının öne çıkması ile beraber, Aydınlanma Çağı ile eşzamanlı olarak başladığına ve II. Dünya Savaşı sırası ve sonrasında başta ABD olmak üzere İngilizce konuşulan ülkelerde başlayıp dünyaya yayıldığına ilişkin farklı birtakım açıklamalar vardır.

Bu çalışmada “kamu politikası analizi” adında bir çalışma alanının II. Dünya Savaşı sırası ve sonrasında ABD’de ortaya çıktığı savunulmaktadır. Ancak bu savunu “kamu politikası çalışmaları”nın çok daha eski tarihlere uzandığını reddetmez. Buradaki iddia,

kamu politikası analizini tarihsel bağlamından koparmadan incelendiğinde anlaşılabilir olacaktır.

Bir konunun kökenine işaret etmek her zaman zor ve karmaşık bir iş olmuştur. Kamu politikası çalışmalarında da aynı zorluk ve karmaşadan söz etmek yanlış olmayacaktır. Bu karmaşanın önemli bir nedeni “kamu politikası” denildiğinde aynı anda hem bir faaliyete (devletin ve diğer kamusal aktörlerin ekonomik ve toplumsal hayata müdahalesi) hem de o faaliyeti inceleme/araştırma nesnesi yapan bir çalışma alanına işaret ediliyor olmasıdır.

Devletlerin/hükümetlerin yaptıkları ya da yapmadıkları olarak düşünüldüğünde, kamu politikası, modern devletlerin ortaya çıkışından bu yana vardır. Kamu politikası analizinin de, “kamusal otoritelerin hangi sorunları gündemlerine alacaklarına ve hükümetin bu sorunlarla ilgili yapılacaklara nasıl karar verdiği, belli bir sorun için en iyi çözümün ne olduğuna karar verirken hangi değerleri kullandığı, hükümet eylemlerinin ulaşmaya niyet ettikleri şeylerin ne olduğu, bunlara ulaşip ulaşmadığı, ulaşırsa hangi ölçüde başarılı olduğu, ulaşamadıysa neden ulaşamadığı” (Smith & Larimer, 2009, s.7) gibi soru(n)larla ilgilendiği düşünülür ve alanın entelektüel kökleri bu sorular üzerinden araştırılırsa “devletli toplumlar ortaya çıktığından beri devletin yaptıkları ya da yapmadıkları ilgi odağı olduğu için politika çalışmalarını antik çağa kadar götürmek hiç de zor” (Smith & Larimer, 2009, s. 7) değildir. Hatta Dunn (1994, s. 34)’a göre milattan önce 18. Yüzyıldaki Hammurabi Kanunları politika analizinin²⁰ ilk tarihsel örneklerindedir.

Yine DeLeon (1994, s. 77; 2006, s. 40), yöneticilere tavsiye verme anlamında düşünüldüğünde politika bilimlerinin uzun bir geçmişinin olduğunu belirtir. Örneğin Goldhamer (1978, s. 7-27’den akt. Yıldız, 2011, s. 1), “bilgiye dayanarak alınan kararların yöneticilerin daha başarılı ve uzun erimli bir şekilde iktidarda kalmalarına yaradığı gerçeğinden hareketle tarihte pek çok idarecinin doğru, güncel ve tam bilgiye ulaşmak için çeşitli şekillerde danışmanlık hizmeti aldıklarını” belirtmiştir. Radin de (2000, s. 11’den akt. Yıldız, 2011, s. 1) danışmanlık kurumunun Çin, Hint ve Yunan

²⁰ Dunn (1994, s. 34- 38) , politika analizinin bugün kullanıldığı anlamıyla sınırlı olmak zorunda olmadığını, daha geniş bir çerçeveden anlaşılabilirliğini belirtir. Ona göre, politika analizi, yeni teknolojilerle birlikte sosyal örgütlenmedeki değişiklikler ile yakından ilgilidir.

devirlerine kadar uzandığını aktarır. Benzer bir açıdan Devlet adlı kitabında pek çok politika tavsiyesi veren Platon'dan Prens adlı eserinde politika yapımında iktidarın nasıl kullanılacağını anlatan Machiavelli'ye birçok düşünürün, alanın entelektüel kökleri; her biri devletin yaptıkları ve yapmadıkları ya da ne yapmaları gerektiği ile ilgilenen Thomas Hobbes, John Locke, James Madison, Adam Smith, John Stuart Mill gibi diğer düşünürlerin de politika araştırmacısı olarak değerlendirilebileceği iddia edilebilir (Smith & Larimer, 2009, s. 7-8). Parsons da daha önce benzer şekilde kamu politikası analizinin felsefi temellerinin oldukça geniş olduğunu, antik çağlardan bu yana “politika”nın siyasal tarihin merkezi konularından biri olduğunu belirtmiş ve Machiavelli, Bacon, Bentham, Mill, James, Dewey, Rawls, Nozick, Popper, Hayek, Etzioni ve Habermas gibi düşünürleri kamu politikasına yaptıkları katkıları açısından incelemiştir (Parsons, 1995, s. 41-54).

Türkiye özelinde de örnek vermek gerekirse, Yıldız, Şahin & Babaoğlu (2016, s. 133-158), kamu politikası çalışmalarının yalnızca gelişmiş ülkelerden ithal edilen bir alan olmadığını, Orhun Yazıtları, Kutadgu Biliğ, Siyasetnâme, Koçi Bey Risaleleri, Bozuklukların Düzeltmesinde Tutulacak Yollar ve Devlet Adamlarına Öğütler²¹ adlı eserleri inceleyerek, Türk idare tarihinde bu çalışmalara rastlandığını göstermişlerdir. Bu çalışmaların, “çağdaş kamu politikası analizi” olarak düşünülmesi de geleneksel anlamda kamu politikası çalışmaları olarak kabul edilebileceği belirtilmiştir (Yıldız vd., 2016, s. 150).

Kamu politikası analizinin köklerine ilişkin bu tür izlerin varlığı çoğu ülke için çeşitli biçimlerde de olsa geçerlidir. “Fransa’da da kamu politikası adıyla olmasa da kamu

²¹ Nasihatnamelerin nasıl anlaşılacağına ilişkin başka bir yorum için bkz. Abou-El-Haj, Modern Devletin Doğası, 2000. Abou-El-Haj (2000, s. 57)’a göre, nasihatnamelerin hikmeti kendinden menkul değildir, nasihatnamelerin esas niteliğinin anlaşılması için bunların yalnızca lafzı değil üretildiği özel bağlam da incelenmelidir. Araştırma yöntemi bu olmazsa, nasihatnamelerin, “çoğunlukla bir kişinin sesi, düşüncesi ya da siyasi görüşünü hatta daha da önemlisi yönetici elit içinde iktidar mücadelesini kaybeden bazı unsurların konumunu yansıttığı” (s. 57) gözden kaçabilir. Bu bakımdan “nasihatname literatürünü dönemin hükümdarının politikalarında ona yol gösteren tasarılar olarak düşünülmesi” yanıltıcıdır. “Nasihatnameleri birer nasihat el kitabı ya da reform çağrısı olmaktan çok, birer polemik, bazen de birer protesto risalesi olarak değerlendirmek gerekir” (Abou-El-Haj, 2000, s.57).

politikası incelemelerinin daha önceden bulunduğu, 19. Yüzyıl'da Siyaset Bilimi Okulu'nun (*Ecole Libre des Sciences Politiques*) ekonomik politika, bütçe politikası ve sosyal politikalar adı altında derslerin olduğu, bunların üst düzey bürokratlar tarafından verildiği, bu alanlara ilişkin gelişkin bir yazın olduğu ancak bunların hiçbirini kamu politikaları başlığı altında sınıflandırmayı kimsenin düşünmediği" söylenmektedir (Leca ve Muller, 2008, s. 35-36'dan akt. Çiner, 2013, s. 42). Parsons da Britanya'da 19. Yüzyıl'dan bu yana politikaların ekonomik paradigma bağlamında genel kabul gördüğünü ve -siyasal tartışmaların rasyonel biçimi olarak düşünüldüğünde- politika analizinin İngiliz politika yapımının, politika analizinin ortaya çıkışından çok daha önce analitik yapıda olduğunu vurgular (Parsons, 2007, s. 537). Parsons, analitik biçimde politika yapımına katkı sağlayan örnekler olarak 19. Yüzyıl filantropik sosyal reformları örnek gösterir. Bu tür örnekleri farklı ülke bağlamlarında çoğaltmak mümkündür.

Tüm bu örnekler politika analizi çalışmalarının köklerinin 20. Yüzyıl'dan çok daha önceki tarihlere kadar uzandığını göstermektedir. Üstelik bu durum yalnızca politika analizi çalışmaları açısından geçerli değildir. Bugün sosyal bilim denilen alan içinde kendine yer bulan soru(n)lar ve çalışma konularının birçoğuna –siyasal kurumların işleyişi, devletlerin makro-ekonomik politikaları, devletlerarası ilişkileri düzenleyen kurallar, sosyal sistemlerin açıklanması gibi konular- ilişkin geniş bir literatür 1500-1850 döneminde de vardır (Gulbenkian Komisyonu, 2014, s. 21);

Bugün hâlâ Machiavelli ve Bodin'i, Petty ve Grotius'u, Fransız Fizyokratlarını ve İskoç Aydınlanmasını, tıpkı on dokuzuncu yüzyılın ilk yarısında yazmış olan Malthus ve Ricardo'dan Guizot ve Tocqueville'e ve Herder'den Fichte'ye kadar pek çok yazarı okuduğumuz gibi okumaktayız. Bu dönemde Beccaria'da olduğu gibi, sosyal sapma konusunun bile tartışıldığını görmek mümkün. Ancak bunlar henüz, bugün sosyal bilim dediğimiz şeyden hayli uzak oldukları gibi, söz konusu yazarlar da kendilerinin sonradan ayrı disiplinler olarak kabul edilecek alanlarda çalıştıklarını düşünmüyorlardır.

Bu noktadan destek alarak iddiaya geri dönülecek olursa, politika çalışmalarının türevlerinin varlığına rağmen, politika analizi adında bir çalışma alanının kuruluşunda ve kurumsallaşmasında Amerikan bir öz vardır.

Bu noktada yukarıda belirtildiği üzere “kamu politikası” ile “kamu politikası analizi” kavramları arasındaki farka yeniden dikkat çekmek gereklidir. Bu ayrımda genellikle, kamu politikası denildiğinde, tarih boyunca kamusal sorunların ortaya koyulması ve

çözülmesi amacıyla yönetimdeki deneyimli kişilerce ortaya konulan sözlü ve yazılı çabaların anlaşıldığı, bu çabaların bilimsel²² bir yöntem izlemediği ve sistematik bir biçimde örgütlenmediği (Yıldız, 2011, s. 1) ; ancak öte yandan “kamu politikası analizi” tamlamasına “analiz” sözcüğünü ekleyebilmek için söz konusu analizin bilimsel²³ yöntemler kullanılarak yapılması, başka zaman ve mekânlar için de genellenebilir bulgulara ulaşması gerektiği vurgulanır. Benzer şekilde DeLeon da geçmişten beri süregelen yöneticilere öğüt verme eylemini çağdaş kamu politikası analizinden ayıran temel farkın, kullanılan bilimsel yöntem ve 20. Yüzyıl’ın başından beri bu alanın genel geçer çözümler değil, soruna özel (spesifik) çözümler üretmesi olduğunu söyler (Yıldız, 2011, s. 2). Özetle, bilimsel ve sistematik inceleme/analiz bugünkü anlamda politika analizini mümkün hâle getirmekte ve kamu politikası analizini eski politika çalışmalarından ayıran özellikler olarak ortaya konmaktadır. Ancak “bilimsellik” ve “analiz” vurgusu özellikle “bilimsellik” nedir gibi daha geniş bir tartışmayı doğurur. Eski çalışmaların bilimselliğini bugünkü “bilim” anlayışı ve “tanımı” üzerinden değerlendirmek sosyal bilimlerde zamansallık ve mekansallık olgularını gözden kaçırmaya neden olmaktadır.

1.2.2. Aydınlanma Düşüncesinin Katkısı: Aklın Üstünlüğü

Üstelik eğer kamu politikası analizi şeklinde kurumsallaşan ve kavramsallaşan alanın eski örnekleri olan politika belgeleri, politika çalışmaları gibi türevlerinden bilimsellik ve sistematik analiz ise bu noktada Amerika’ya atıfta bulunmak eksik kalır. Akdoğan (2012) bu mantıkla, kamu yönetimi disiplininin Woodrow Wilson’ın 1881 yılında yazdığı makale ile başlatılmasındaki tarihsel miyoplüğün kamu politikası disiplini için de geçerli olduğunu, kamu politikası analizinin doğuşu için 1950’li yılların başlarını kabul etmenin tutarlı olmadığını (Akdoğan, 2012, s. 3) savunur. Ona göre eğer politika analizinde öne çıkan ilkeler politika yapımında aklın ve bilimsel yöntemlerin kullanılması ise bu düşüncenin kökleri Aydınlanma’ya dayandırılabilir. “Aydınlanmanın önemli ismi olan Comte, ‘Toplumun Yeniden Örgütlemek İçin Gerekli Bilimsel Çalışmaların Planı’ (1822) (*Plan de travaux scientifiques nécessaires pour*

²² Burada “bilim”in ve “bilimsel” olanın ne olduğu ayrı bir tartışma konusudur. Bugünün bilim tanımı ile geçmiş dönemdeki çalışmaların bilimsel olmadığını iddia etmek anakronik bir tutumdur.

²³ 22 numaralı dipnot burada da geçerlidir.

réorganiser la société) adlı eserinde sosyal bilimlerin toplumun dönüştürülmesine nasıl aracılık etmesi gerektiğini tartışmıştır. Bu nedenle günümüzün planlama ve kamu politikası oluşturma geleneğinin, modernite ve aydınlanma ile yakından ve doğrudan ilişkili olduğu söylenebilir” (Healey, 1993, s. 234’ten akt. Akdoğan, 2012, s. 4). Bu bakımdan, bilimsel yöntemler kullanılarak oluşturulacak politikaların bireyleri dini ve siyasi despotluktan kurtaracağı düşüncesi aydınlanmanın temel savlarından birisidir. Toplumsal problemlerin çözümünde kullanılacak bilimsel bilgi, vatandaşların mutluluk ve refahının artmasına yarayacaktır (Akdoğan, 2012, s. 4).

İnsan aklı ve sistematik analizin Aydınlanma ile birlikte ön plana çıkması ve sosyal bilimlerin, kapitalizmin aldığı biçime uygun olarak toplumları dönüştürmek için daha önceden de kullanılması bakımından Akdoğan’a katılmakla birlikte, bu alanın 1950’ler Amerika’sında ortaya çıkmasının tutarsız olduğu düşüncesine katılmamaktayız. Elbette hiçbir disiplin öncülleri olmadan, boşluğa doğmamıştır. Kameral bilimler, yönetim bilgisi, polis bilimi, Aydınlanma gibi toplumsal ve tarihsel öncüller olmadan böyle bir akılsallığın, böyle bir yönetim zihniyetinin ortaya çıkması mümkün değildir. Ancak “kamu politikası analizi” adında bir çalışma alanının ortaya çıkışı 1950’ler Amerika’sında gerçekleşir, bilim ve sistematik analiz Amerika’da doğduğu/olduğu için değil, Amerika Birleşik Devletleri bilim ve sistematik analizi o dönemdeki yönetememe sorununa²⁴, liberal değerlerin çökmesine yönelik bir çözüm olarak gördüğü ve bu başlık altında kurumsallaştırdığı için. Yoksa daha başta kabul edildiği gibi “kamu politikası analizinin” öncülleri hem Amerika’da hem de diğer pek çok ülkede mevcuttur.

“Bilim”, “analiz” ve “kamu politikası” daha önce başka ülkelerde de olmasına rağmen, kamu politikası analizinin Amerika’da ortaya çıktığını iddia etmek tutarsız değildir. Çünkü Amerika tüm bu unsurları belli bir amaca yönelterek bir araya getirmiştir ve “kamu politikası”nı da devlet müdahalesini meşrulaştırıcı söylem olarak kullanmıştır. Özellikle 1929 Büyük Buhran ve II. Dünya Savaşı’ndan sonra devletin ekonomiye ve toplumsal alana müdahalesi artmıştır. “Devlet, meşrulaştırıcı söylem biçimini değiştirdikçe politikanın işlevi de değişmiştir. Modern liberal demokratik devlet, İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra meşruiyetini politika çerçevesinden tanımlıyordu” (Parsons, 1995, s. 6)

²⁴ Daha detaylı bir inceleme için bkz. Çelik, 2008.

Dolayısıyla, kamu politikası analizini anlamak için ilk olarak tarihsel bağlamı içinde değerlendirmek, ikinci olarak eğer kamu politikası analizini bir çalışma alanı olması bağlamında değerlendiriyorsak bunun disiplin olarak ilk kurulduğu yere bakmak gerekir. Disiplin olarak kurumsallaşma üzerinden incelemek belli bir tarih verme²⁵ konusunda yardımcı olabilir. Aksi takdirde pek çok disiplinin kökünü aynı noktada bulmak mümkündür. Örneğin bugün kamu yönetiminin de, iktisadın da, maliyenin de, kamu politikası analizinin de kökleri kameral bilimlere kadar uzanır ve bu disiplinlerin birer parçası kameral bilimlerde bulunabilir. Bu tür bir kök arayışı gerçekten gereklidir ve böyle bir geriye bakış sosyal bilimlerde disiplinleşme olgusunu görünür kılar. Sosyal bilimlerin disiplinlere ayrışması 19. Yüzyıl'ın bir ürünüdür ve daha önce pek çok disiplin iç içe geçmiş hâdedir. Dolayısıyla bugün kamu politikası analizinin köklerinin çeşitli biçimlerde tarihi metinlerde, daha eski çalışmalarda bulunması şaşırtıcı değildir. Bu noktada kamu politikası analizi açısından önemli olan, ayrı bir çalışma alanı, ayrı bir disiplin olarak ortaya çıkışıdır. Yoksa bu çalışmaların türevlerine farklı tarihlerde ve mekanlarda rastlanmaktadır.

Özetle araştırmacılar kamu politikasının köklerinin kamu politikası analizini tanımlama şekline göre değişeceğini ifade etmişlerdir. Bu açıdan kamu politikasına “meslek, sanat ve disiplin olarak yaklaşıldığında alanın ortaya çıkışıyla ilgili farklı tarihler vermek mümkündür” (Köseoğlu, 2013, s. 4). Çalışma alanının kökenine ilişkin yapılacak incelemede “alanın nasıl tanımlandığına göre değişir” türü bir yaklaşım kapsamlı bir açıklama sunmakla birlikte disiplinin tanımlanması konusunda araştırmacıları sıkıntıya sokar. Bu açıdan kamu politikası analizine benzeyen çalışmaların farklı zaman ve mekanlarda görüldüğünü, kamu politikası analizi düşüncesinin aydınlanma fikrinden dışlanamayacağını, bilakis onun devamı olduğunu kabul eden ancak kamu politikası analizi çalışmalarının daha yakın kökünün Harold Lasswell'in ortaya koyduğu “politika bilimleri” (*policy sciences*) yaklaşımı olduğu konusunda neredeyse bir uzlaşma vardır. (Fischer, Miller, & Sidney, 2007, s. xix; DeLeon, 2006, s. 39). Bu uzlaşma temelsiz değildir. Çünkü “policy sciences” yaklaşımı belli bir zaman diliminde ve belli bir mekanda “toplumu yönetme” konusuna odaklanarak ortaya çıkan bir yaklaşımdır. Bahsi

²⁵ Yeniden ve ısrarla, hiç bir tarihsel olayın ve olgunun tepeden inmediğini, olayların ve olguların bir sürecin ürünü olduğunu vurgulamayı gerekli görüyoruz. Ancak soyutlama yapabilmek adına böylesi bir dönemleştirme yapmak durumundayız.

geçen zaman ve mekân daha önce de iddia edildiği gibi II. Dünya Savaşı ertesini Amerika'dır.

1.2.3. Çalışma Alanı Olarak Politika Analizi: Politika Bilimlerinden Politika

Analizine

Amerika'da politika analizi disiplininin öncülünün Lasswell'in *The Policy Orientation* makalesi olduğu konusunda neredeyse bir uzlaşma olduğu belirtilmiştir. Politika bilimleri ve politika bilimlerini izleyen kamu politikası analizi çalışmaları tarihseldir. Bu bakımdan bu alanlar, içinde geliştiği zamanın ve mekânın ekonomik ve toplumsal koşullarından/ gerçekliklerinden soyutlanamaz.

Zaman ve mekânın koşullarından kasıt, hem Amerika'nın içinde bulunduğu ekonomik, sosyal, iktisadi koşullar, hem de sosyal bilimlerin özellikle 1945 sonrası içinde bulunduğu değişim ve hareketlilik hâlidir. Kamu politikası analizi gibi bir disiplinin ortaya çıkışını sosyal bilimlerin dönüşümünden bağımsız değerlendirmek mümkün görünmemektedir. Kaldı ki sosyal bilimlerin de bir değişim süreci içinde olması dönem koşullarından bağımsız değildir. Bu durum politika analizi disiplininin kökeni olarak kabul edilen Policy Orientation adlı makalenin içinde bulunduğu Lerner ve Lasswell'in 1951 yılında derlediği "The Policy Sciences" adlı kitap incelendiğinde daha da gözle görülür bir hâle gelir. Bahsi geçen kitap, politika bilimlerinin tartışıldığı bir eser olmanın ötesinde, aslında daha geniş bir çerçevede, gerek yöntem gerek çalışma konuları bakımından bir sosyal bilimler tartışması yürütmektedir. "Kapsam ve Odak" (Scope and Focus), " Araştırma Yöntemleri" (Research Procedures) ve "Politika Bütünleştirilmesi" (Policy Integration) başlıkları altında üç bölümden oluşan kitap, grup çalışmaları, kültür çalışmaları, toplum ve dünya örgütlenmesi, sosyal bilimlerde matematiksel yöntemlerin kullanılması, sosyal bilimlerde olasılık yöntemleri, sosyal bilimlerde nitel ölçme, bilimsel yöntem olarak mülakat, politika oluşturmada temel bilimler, sosyal bilimci ve araştırma politikası gibi tartışma konularını içermektedir. Bu konular dönemin sosyal bilimler tartışmaları ile paraleldir.

Bu yüzyılda politika bilimleri hareketinin önünü açan gelişme aslında (II. Dünya Savaşı öncesi) 1920'ler ve 1930'ların sosyal bilimlerine ve hukuk çalışmalarına tepki olarak çok disiplinli davranışçı ekolün ortaya çıkmaya başlamasıdır (Bovbjerg, 1986, s. 366).

Erken davranışçı ekolle birlikte, örgüt şemaları üzerinden yapılan şekilci ve yasal analizler yerini yavaş yavaş bireylerin ve kurumların nasıl hareket ettiklerinin incelendiği çalışmalara bırakmaya başlamıştır. İnsan davranışları üzerinden yürüyen bu hareket, çalışma nesnesinin insan olması nedeniyle çok disiplinli bir yaklaşıma işaret eder, çünkü insan davranışlarını etkileyen siyasal, yasal, sosyal, psikolojik pek çok etken vardır. Zaman ise bunların keşfedilmesinin zamanıdır. Amerika özelinde konuşmak gerekirse, davranışçı ekol Chicago Üniversitesi'nde gelişmeye başlamıştır. Bu ekolden etkilenen ya da bu ekolü savunan araştırmacılar, dönemin baskın sosyal bilimler geleneğinden dışlanmış ya da anaakımda kendine yer edinememiş araştırmacılar da değillerdir, aksine çoğu kendi alanlarında saygın ve önde gelen isimlerdendir. Bu isimlerden politika analizi açısından en önemlileri kuşkusuz Charles E. Merriam ve Harold Lasswell'dir. 19. Yüzyıl, entelektüel tarihte bilginin disiplinlere ayrıştığı ve meslekleştiği bir dönemken, özellikle 1945 sonrası bu keskin ayrımlar silikleşmeye başlamış; disiplinlerarasılık ve çok disiplinlilik temaları ön plana çıkmıştır (Gulbenkian Komisyonu, 2014). Kamu politikası gibi bir alan da bu dönemde çalışma konuları bakımından karşımıza çıkan canlılığın yansımalarından biridir. Bu dönemde ortaya çıkan çalışma konularının (davranışsalcılık, ulusal ve küresel siyasal sistemin doğası, mikro düzeyde insan davranışları, vatandaşların psikolojisi, seçmenler, liderler, elit çalışmaları, siyasal kültür çalışmaları, siyasal sibernetik (Howlett vd., 2009, s. 18) ne kadar devam ettiği, dönemselsel bir moda olup olmadığı ayrıca bir tartışma konusudur. Ancak Lasswell'in "politika eğilimi/politika yaklaşımı/politika bilimleri" olarak çerçevelenmeye çalıştığı çalışma alanı zaman içinde dönüşerek politika analizi biçiminde kurumsallaşmıştır.

Howlett vd. (2009, s. 17-18) de benzer bir yaklaşımla kamu politikası çalışma alanının ortaya çıkışını, siyasal hayatla ilgili çalışmaların iki dünya savaşından sonra ortaya çıkan siyasal ortamı ve olayları açıklama konusundaki yetersizliğine ve bu çalışmaların krizine dayandırır. Siyasal sistemle ilgili geleneksel çalışmalar, iki dünya savaşı geçirmiş, Soğuk Savaş içindeki bir toplumu yeterince iyi açıklayamamaktadır. II. Dünya Savaşı sonrasında, Kuzey Amerika ve Avrupa'da siyaset bilimciler kamusal faaliyetlerin artmasını ve devletin büyümesini amaçlayarak devlet-vatandaş ilişkisini

daha iyi açıklayabilecek yeni yöntem ve yaklaşım arayışına girmişlerdir.²⁶ Savaş-sonrası yaklaşımlardan birisi de “policy sciences” yaklaşımıdır. Bu yaklaşımının, formel ve yasal açıklamaların kısırlığına düşmeden siyasal kuram ve pratiği birleştirerek, geleneksel siyasal çalışmaların yerini alması beklenmiştir (Howlett vd., 2009, s. 18). Kimilerine göre ise (Smith & Larimer, 2009, s. 8) Lasswell’in “politika bilimleri” açılımı, siyaset biliminin nasıl olması gerektiğine ilişkin bir yaklaşımdır.

Ancak sosyal bilimlerdeki canlanma ve hareketlilik daha önce bahsedildiği gibi dönemin koşullarından bağımsız değildir. DeLeon’un (2006, s. 43) açıkladığı gibi, bu tür bir yaklaşımın ortaya çıkması için hem politika çözümlerini gerektirecek ekonomik, siyasal ve toplumsal dönüşümlerin gerçekleşmesi (bu olaylar analizcilere analiz yeteneklerini kullanabilecekleri özel koşullar hazırlamışlardır) hem de siyasal çevrelerin ve hükümet kurumlarının nezdinde söz konusu dönüşümleri çözümlenmeye yönelik bir ihtiyacın baş göstermesi söz konusudur.²⁷ Bu açıdan, İkinci Dünya Savaşı, yoksullukla mücadele, Vietnam Savaşı, Watergate Skandalı, 1970’lerin enerji krizleri, Soğuk Savaş’ın sona ermesi gibi olaylar politika araştırmalarının ortaya çıkmasında etkili olmuştur (DeLeon, 2006, s. 43-45). Bu gelişmelerin yanında, kamu politikalarının bilimsel bir disiplin olarak ortaya çıkmasında etkisi olan diğer gelişme Keynesyen Refah Devlet’idir (Akdoğan, 2012, s. 9).

Yukarıda bahsi geçen olaylardan önce de, Birinci Dünya Savaşı ve 1929 Büyük Buhranından sonra Amerikan sosyal bilimleri mühendislik bilimlerinden yararlanmışlar, kamu politikası analizi alanında etkili olan sistem kuramı, o dönemlerde kamu yönetimi ve siyaset bilimine mühendislik bilimlerinden uyarlanmıştı. Mühendislik bilimlerinin yanında, davranışçı ekolün gelişmesinde etkili olan psikoloji ve sosyal psikoloji de ön plana çıkmıştır. Toplumsal problemler, hem mühendislik bilimleri hem de psikoloji/sosyal psikoloji gibi bilimler kullanılarak çözülmeye

²⁶ “Büyük ve aktif devletten önce, siyasal hayatla ilgili çalışmalar ya hükümet etmenin (governing) normatif ve ahlaki boyutuyla ya da belli yasal ve siyasal kurumların nasıl işlediği ile ilgili ufak ayrıntılar ile ilgileniyordu. Bir tarafta, toplumun doğası, devletin rolü, vatandaşların ve devletlerin hak ve yükümlülüklerini, diğer tarafta ise yasama, yürütme ve yargı gibi kurumların işleyişlerini açıklamaya uğraşan çalışmalar vardı. Ancak reçeteci siyasal kuram çalışmaları, iki dünya savaşı geçirmiş ve Soğuk Savaş’ı yaşayan bir toplumdaki siyasal hayatla her zaman uyumuyor, diğer çalışmalar ise özellikle savaş sonrası ortamda açıklayıcı oluyordu” (Howlett vd., 2009, s. 17-18).

²⁷ Radin’e göre ise, politika analizi çalışmaları ABD’de 20. Yüzyıl başlarındaki “Progressive Movement”ın devamını temsil eder (DeLeon, 2006, s. 42).

çalışılmıştır (Wagner, 2007, s. 32-34). Lasswell ve Lerner'in bahsi geçen çalışmasını bu bağlamda değerlendirmek gerekir.

Parsons (1995), devletin meşrulaştırıcı söylem modunu değiştirdikçe politikanın işlevinin de değiştiğini belirtmişti. Bu dönemde devletin meşrulaştırıcı söylemi, kamu politikası üzerinden –yani devletin ekonomik ve toplumsal alana müdahalesi- özellikle de ekonomi üzerinden olmuştur. 1929 Büyük Buhranı'ndan sonra kamu politikalarının oluşturulmasında, özellikle kurumsal ve neoklasik ekonominin yöntem ve teknikleri kullanılmış, ekonomide de birey temelli analiz ve matematiksel yöntemler ön planda olmuştur (Akdoğan, 2012, s. 6). “Doğa bilimlerine öykünen sosyal bilimlerde, matematiği ağırlık olarak kullanan ekonomi disiplini öncelikli ve ayrıcalıklı bir yer kazan(mış)... ekonomi bu sayede en kesin sonuçları veren sosyal bilim disiplini olarak görülmeye başlan”mıştır (Akdoğan, 2012, s. 6-7). İlk dönem kamu politikası analizinde ekonomiden neden daha çok yararlanıldığı burada aranmalıdır.

İkinci Dünya Savaşı sırasında da mühendislik bilimleri, matematiksel yöntemler çokça kullanılmıştır. Bu sırada “ekonomi ile bilikre kamu politikası analizi de matematikten yararlanarak sosyal bilim disiplinleri arasında ayrıcalıklı bir yer kazandı” (Akdoğan, 2012, s. 7). Bunun yanında, Birleşik Devletler, müttefik savaş çabalarını genişletmek amacıyla, o güne kadar görülmemiş sayıda sosyal bilimciyi – iktisatçılar, siyaset bilimciler, yönelem araştırmacıları, psikologlar vd.- bir araya getirmiştir. Bu faaliyetler, sosyal bilimlerin acilen çözüme kavuşturulması gereken kamusal meselelerde doğrudan problem-yönelimli analiz kabiliyeti konusunda önemli bir örnek teşkil etmiştir. Lasswell, Lerner, Abraham Kaplan, savaşı, propaganda teknikleri çalışmakla geçirmişlerdir (DeLeon, 2006).

Radin, analitik çalışmaların ortaya çıkışını RAND tarafından geliştirilen ve Robert McNamara'nın Savunma Bakanlığı'nda 1960'lar başında sistem analizi adı altındaki çalışmalara ve PPBS'ye götürür (DeLeon, 2006, s. 42-43). Federal hükümet düzeyinde fayda-maliyet analizi, operasyon ve sistem araştırmaları ve lineer programlama gibi nicel yöntemler de kullanılmaya başlanmıştır...Bunlar yalnızca federal kurumlarda da değil iş çevrelerince ve siyasal partilerce de kullanılmıştır (Akdoğan, 2012, s. 11).

Daha önce de bahsedildiği üzere, bu gelişmeler yalnızca siyasal alanda kendisini gösteren değişimler ve faaliyetler değillerdir. Sosyal bilimler alanında da yukarıdaki gelişmelere paralel gelişmeler söz konusudur. Kamu politikası disiplininin gelişmesinde etkili en önemli düşünce, sosyal bilimlerin sorunları çözücü bir şekilde örgütlenmesidir. Bu bakımdan politika analizi açısından kritik önemdeki bir çalışmaya geçişmek şarttır.

1951 yılında yapılan bir seminer ve bu seminerin bir çıktısı olarak Lasswell ve Lerner tarafından derlenen kitap, hem dönemin sosyal bilimlere yüklediği işlevsel değişmeyi hem de politika analizinin dayandığı aklı görmek açısından önemlidir. Her ne kadar bu çalışma, politika analizinin dayandığı köken olarak değerlendirilse de kitabın odağı doğrudan “politika” değildir. Yukarıda da belirtildiği gibi, farklı disiplinlerden hareketle bir araya gelmiş akademisyenlerin politika bilimlerinden ziyade, sosyal bilimleri tartıştığı bir kitaptır söz konusu olan. Kitapta Lasswell’in yazdığı “Policy Orientation” başlıklı makalesinde henüz netleşmemiş açıklamalar dikkati çekerken – yazar örneğin zaman zaman politika eğiliminden, zaman zaman politika bilimlerinden, zaman zaman da politika yaklaşımından bahseder- 20 yıl sonra 1971 yılında “A pre-view of Policy Sciences” kitabı ile alan artık “politika bilimleri” olarak netleşmiş, yöntemi ve kapsamı sistemli biçimde açıklanabilir hâle gelmiştir. Aradan geçen bu 20 yıllık zaman diliminde kitabın içeriği ve bu çalışma alanı, zaten hem uygulamada hem de akademik camiada benimsenmiştir.

Kamu politikası analizi boşluğa doğmadığı gibi, Lasswell’in kullandığı “politika eğilimi” “politika bilimleri” ve “politika yaklaşımı” kavramları da boşluğa doğmamıştır. Bu bakımdan Lasswell’in çalışmalarında, felsefe ve kamusal meselelerin kaynaştırılması konusuna vurgu yapan John Dewey’in pragmatizmi ile davranışçı ekolün ilk seslerinden olan Charles Merriam’ın etkisini görmek mümkündür (Bovbjerg, 1986; Torgerson, 2007). Zaten Lasswell de politika bilimleri yaklaşımının, John Dewey ve meslektaşlarının Amerikan pragmatizmi için önerdikleri kamu politikası yaklaşımının güncel bir uyarlaması olduğunu açıkça belirtir (Lasswell, 1971, s. xiii-xiv). Charles Merriam ise Chicago Üniversitesi Siyaset Bilimi Bölümü başkanı olarak Chicago şehri siyasetinde reform sürecine dahil olmuş; Sosyal Bilimler Araştırma Konseyi’ni kurmuş; üniversitede pek çok disiplinler arası işbirliğini eşgüdümlemiş bir

isimdir. Bu anlamda hem bilgi hem de eylem adamı olarak (Bovbjerg, 1986, s. 367) tanınır. Merriam, uygulamacılarla bilim insanlarının Ulusal Kaynakları Planlama Kurulu'nda (*National Resources Planning Board*) olduğu gibi bir araya gelebilecekleri bir uzlaşma ortamının oluşturulabileceğine inanıyordu. Bu açıdan Merriam ve Lasswell aynı görüşteydi. Ancak Lasswell'i daha çok bilgi ve eylemi (kuram ve uygulamayı) birleştirme konusunda sistemli bir yaklaşım geliştirmeye çalışan bir entelektüel olarak değerlendirmek mümkündür.²⁸

Lasswell (1965, s.3) 'in "The Policy Orientation" başlıklı makalesindeki ilk cümlesi "devam eden ulusal güvenlik krizi"nin, "Amerikan halkının gücünün, becerilerinin ve kaynaklarının en etkin kullanımı"ni gerektirdiğinden ve "eğitilmiş yeteneğin maliyeti ve kıtlığı"ndan bahseder. Amerikan halkının gücünün, becerilerinin ve kaynaklarının etkin kullanımı²⁹ ile Lasswell'in gündeme getirdiği politika ihtiyaçlarını karşılamak için hangi çalışma konularının araştırmaya değer olduğu, kamu kuruluşlarında ve özel kuruluşlarda araştırma yürütmek için insan gücünün ve becerilerin nasıl dağıtılması gerektiği, politika oluşturmak için en iyi yöntemlerin hangileri olduğu, karar alma sürecinin nasıl etkili hâle getireceği gibi sorular Amerika'da yeni olmamakla birlikte bu tartışmaların zemininin yavaş yavaş değiştiğini görmek açısından bahsi geçen makale önemlidir. Kaynakların etkin kullanımı ve politika yapma sürecinin rasyonelleştirilmesinin bu yıllarda yeniden ve ulusal güvenlikle ilgili olarak gündeme gelmesi anlamlıdır. Bu noktaya odaklanmak, politika yöneliminin/politika bilimlerinin arkasında yatan mantığı/düşünce şeklini anlamayı sağlar. Pek çok makalede "politika eğiliminin" ve "politika bilimlerinin" ne olduğu açıkça ortaya kalsa da bu mantığın kendisine odaklanılmaz. Bu noktaya odaklanabilmek için Amerika'nın dönemsel koşullarına özellikle dikkat etmek gerekir; çünkü bunlar aslında "policy orientation" yaklaşımının dayanak noktasını oluşturur. Lasswell'in politika eğilimi liberal demokrasi bağlamından çıkmıştır. Lasswell, faşizme ve sosyalizme karşı liberal demokrasiyi koruma yöntemi olarak politika eğilimini savunmuştur.

²⁸ Bu noktada, bilim ve politika/ akademisyen ve politikacı arasındaki ilişki ayrı bir tartışma konusu olarak ortaya çıkar: Bilim ve siyaset arasındaki ilişki nedir? "Politika/politikacı için bilim/akademisyen" kurgusu akademinin özerk ve özgün niteliği ile ne kadar uyudur?

²⁹ Amerikan yönetiminde bu konular her zaman başat rol oynamıştır. Özellikle "verimlilik" neredeyse kurucu bir unsur olarak durmaktadır. Kamu yönetimi disiplininde verimliliğin kuramsal bir çözümlemesi için bkz. Zengin, Verimlilik: Kuramsal Bir Çözümleme ve Kamu Yönetimi Disiplini, 2011.

Lasswell'in politika bilimleri yaklaşımı savaş dönemi ürünü olmakla birlikte, yöntemsel olarak ve sosyal bilimler açısından önemli de bir açılmıdır. Lasswell (1965, s. 3) felsefe, doğa bilimleri, biyoloji ve sosyal bilimlerin ayrı uzmanlık alanları olmasının sorunları üzerinde durur. Farklı fakültelerin hatta aynı bölümdeki araştırmacıların birbirini anlayamadığını, entelektüel yaşamın parçalı, bilim ve uygulamanın ayrı olduğunu belirtir. Politika sürecinin ayrı bir çalışma alanı olarak gelişmesinden “karar sürecinin rasyonelliğinin artırılması umudu” ile haberdardır (Lasswell, 1965, s. 3). Lasswell'in öngördüğü politika eğilimi, var olan uzmanlık alanlarını kesen bir yaklaşımdır ve iki yönlüdür. Bir taraftan “politika sürecine” diğer taraftan “politikanın bilgi ihtiyaçlarına” eğilir. İlki sosyal ve psikolojik bilimlerden daha dar olmak üzere, bu çalışma alanlarının araştırma yöntemlerini kullanan, politika oluşturma ve uygulama bilimine denk düşer. İkincisi ise politika yapıcılar için somut bilgilerin ve yorumlamaların geliştirilmesidir; sosyal bilimlerin ve psikolojinin sınırlarını aşar (Lasswell, 1965, s. 3). “Politika bilimleri; (1) politika sürecini inceleyen yöntemleri, (2) politika çalışmalarının sonuçlarını, (3) zamanın istihbarat (bilgi) ihtiyacına en önemli katkıları sağlayan disiplinlerin bulgularını kapsar” (Lasswell, 1965, s. 4). “Politika yapma ve uygulama sürecinin bilimsel kavrayışının geliştirilmesi” (Lasswell, 1965, s. 4) için sosyal-bilimsel ve psikolojik araştırma yöntemlerinin de uygulanması ve geliştirilmesi gereklidir. 1951³⁰ yılında politika yaklaşımının genel çerçevesini bu şekilde çizerken 1971 yılında politika bilimlerinin ne ile ilgilendiğini ve kapsamını, daha da net biçimde açıklar Lasswell: “Politika bilimleri, kamusal karar verme sürecinin bilgisi ve karar verme için bilgi ile ilgilenir³¹” (Lasswell, 1971, s. 1). Karar sürecinin bilgisi (knowledge of the decision process), politikaların nasıl yapıldığı ve nasıl yürütüldüğü ile ilgili sistemli ve ampirik çalışmaları kapsar. Karar sürecinin bilgisinin yanında karar için bilgi (knowledge in decision) de politika bilimlerinin kapsamına girer. Politika yapımı için gerekli bilgi, Lasswell'in daha önce de belirttiği üzere (1965, s. 3-4), sosyal bilimlerin ürettiği bilgilerden daha fazlasına ihtiyaç duyar. Örneğin Çin Halk Cumhuriyeti'nin nükleer fizik ve mühendislerin bilgisinden yararlanmadan nükleer kapasitesini artırması düşünülemez. Ya da nasıl ki Batı Avrupa, Britanya ve Amerika'nın merkez bankalarının

³⁰ İkinci Baskı: 1965.

³¹ Burada Lasswell “knowledge *of* and *in* the decision making process of the public and civic order” (1971, s.1) ifadesini kullanır. “Knowledge in decision” (1971, s.2) ifadesi politika yapmak için gerekli olan bilgiden bahsetmektedir: “No one doubts that the realism of a decision depends in part on access to the stock of available knowledge (Lasswell, 1971, s. 2).”

mali istikrarı sağlaması için iktisatçıların bilgisine ihtiyaçları varsa, Dünya Sağlık Örgütü de salgın hastalıklarla mücadele için oluşturulacak programlar için tıp biliminin bilgisine ihtiyaç duyar (Lasswell, 1971, s. 2). Dolayısıyla politika bilimlerinin, politika sürecinin bilgisini üretmeye yarayan disiplinler ve herhangi bir politika alanında politika yapmak için gerekli bilgiyi üreten disiplinler ile ilişki içinde olduğu düşünülürse, Lasswell'in öngördüğü çalışma alanının kapsamının genişliği ortaya çıkmış olur.

Lasswell bir yandan yöntemsel olarak disiplinlerarasılık ve çok disiplinliliğin mümkün olup olmadığı konusunda bir açılım getirirken diğer yandan da politika bilimlerinin sosyal bilimlerle, uygulamalı sosyal bilimle, uygulamalı sosyal ve psikolojik bilimle ve siyaset bilimi ile aynı olmadığını özellikle belirterek (Lasswell, 1965, s. 4-5) yeni bir disiplinin kapısını aralar. Anlaşılan Lasswell, politika eğiliminin parçalı olarak örgütlenmiş uzmanlık alanlarını kesen, yeni, birleştirici bir sosyal bilim ortaya çıkaracağını öngörmektedir. Fischer'e göre ise (DeLeon, 2006, s. 39), Lasswell, akademisyenler, hükümet adına karar-vericiler ve sıradan vatandaş arasında bir aracı/arabulucu (mediator) olarak hareket edecek uygulamalı bir sosyal bilim oluşturmak istemiştir.

Politika yaklaşımının bakış açısı “bağlamsal (*contextual*), sorun-odaklı (*problem-oriented*) ve çok-yöntemli (*multi-method*) ”dir (Lasswell, 1971, s. xiii). Politika bilimleri bu ilkesel nitelikler için mücadele etmelidir (Lasswell, 1971, s. 4). Lasswell, politika bilimlerinin bağlamsal olması ile kararların daha geniş bir toplumsal sürecin parçası olduğunu anlatmak istemiştir (Lasswell, 1965; Lasswell, 1971).

Problem odaklılık ise politika bilimlerinin pragmatik yönünü açığa çıkarır. Yalnız 1951 tarihli *Policy Orientation* makalesindeki pragmatizm, “bu sorunu nasıl çözeriz?”in ötesine geçen bir pragmatizm olarak dikkat çeker: “politika bilimlerinin nihai hedefi hem kuramda hem de uygulamada insan onurunun gerçekleşmesidir.” (Lasswell, 1965, s. 15). Lasswell'in asıl derdi, bilimsel yöntemlerin medeniyetin temel çatışmalarına yönlendirilmesidir (Lasswell, 1965, s. 8). Daha açık bir ifadeyle, “politika yaklaşımının temel vurgusu, zamanın gündemde yer tutan meselelerinden ziyade toplumdaki insanların esas sorunları üzerinedir”. Temel sorun aslında insan sorunudur ve politika bilimci toplum pratiklerini değerlendirme ve yeniden inşa etme konusu ile daha çok

ilgilenmelidir (Lasswell, 1965, s. 12). “Demokrasinin politika bilimleri” ifadesini kullanırken de insan onurunun gerçekleştirilmesi ile ilgili bilgilerin geliştirilmesinden bahseder (Lasswell, 1965, s. 10-11). Ancak buradaki insan onuru, kuşkusuz serbest piyasa ekonomisi içinde gerçekleştirilecek olan insan onurudur.

Politika bilimlerinin problem-odaklılık ilkesi daha dar bir çerçeveden de incelenebilir: Lasswell her ne kadar problem odaklılığın, yalnızca günün politika sorunları anlamına gelmediğini belirtse de, esas noktalardan birisi budur. Hatta daha sonra kamu politikası analizi olarak kurumsallaşacak olan alanın en çok bu temel üzerine yükseldiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Politika analizcileri belli politika alanlarında amaçların, şartların, programların ve alternatiflerin saptanması konusunda çalışırlar. Lasswell’in politika bilimleri, akademik bilgi ile gerçek dünya sorunları ve siyaseti arasındaki uçurumu kapatan bir çalışma alanıdır. Politika bilimcinin görevi, siyasal yapıdaki hastalıkları teşhis etmek, hastalıkların nedenlerini ve belirtilerini anlamak, tedavi etmek ve tedavinin sonuçlarını değerlendirmektir (Smith & Larimer, 2009, s. 10).

Bu noktada politika bilimlerinin yalnızca akademik ilgiyi uyandıran bir konu olmadığını özellikle belirtmek gerekir. Nitekim daha önce açıklandığı üzere, bir faaliyet olarak politika yapımında da Amerika Birleşik Devletleri hem ekonomik hem de matematiksel yöntemlerden yararlanmış hem de kamu politikası yapımının rasyonelleştirilmesi, verimli bir şekilde yapılması, istenen sonuçlara ulaşabilmek için bilim desteklenmiştir³². İhtiyaçları sonucunda kurulmuştur. Bu alan hükümetin özellikle ilgi odağındadır. Politika oluşturmada dağa bilimlerinden yararlanan bilimsel araştırmalar hükümetlerce desteklenmiştir. Hükümete politika oluşturmada danışma işlevine sahip kurumlar ve ofisler oluşturulmuştur (Whitaker, 1965, s. 1971-281).

Son olarak yöntem çokluğu ifadesinden anlaşılacağı üzere, politika çalışmalarında kullanılacak yöntemlerin dar bir aralıkta sınırlı olmadığı ifade edilmiştir (Lasswell, 1971, s. 4). Politika bilimlerinin “politika sürecinin bilgisi”ni ve “politika için bilgi” üreten disiplinleri kapsadığı düşünülürse, çok yöntemlilik ilkesi, çok disiplinli bir alan olmanın zorunlu sonucudur. Gerek I. gerek II. Dünya Savaşı’nda savaşın sürdürülmesine doğrudan katkı sağlayan iktisat ve psikometri gibi çalışma alanlarının

³² Birleşik Devletler’in kuruluş yıllarında, devletin bilimi az desteklediğine dair bkz. Whitaker, *The Natural Sciences in Policy Formation*, 1965.

yöntemlerinden faydalanmak gerektiğini özellikle belirtir Lasswell (1965, s. 5-7). Bununla birlikte nicel ve nitel yöntemler birlikte kullanılmalıdır.³³ Politika bilimlerine katkı sağlayanlar yalnızca sosyal bilimciler değildir. Fizikçiler, sosyal bilimciler ve girişimcilerin arasında *yaratıcı değiş tokuş* gereklidir. Gelişen politika biliminin temel görevlerinden birisi disiplinler arası işbirliği geliştirmenin yollarını bulmaktır (Lasswell, 1965, s. 14). Yalnızca disiplinler arası işbirliği değil, akademi ile aktif politika deneyimi olanların işbirliği de oldukça önemlidir. Öyle ki, Lasswell aktif politika deneyimi olanların akademik uzmanlardan daha çok katkı sağlayabileceğini ima eder. Ona göre, politika deneyimi olanlar, politikayı uygulayanlar olaylara gerçek bir merak ve ilgi ile yaklaşırlar ancak bu olayların açıklamalarının sistemleştirilmesi konusunda eksik ve isteksizdirler. İşte bu noktada devreye akademi girer. Bu yüzden akademisyenleri ve politika yapıcılarını bir araya getirmek için yeni kurumlar oluşturulmalı ya da halihazırdaki kurumlarda gerekli düzenlemeler yapılmalıdır (Lasswell, 1965, s. 13).

Lasswell'in öngörüsü, farklı disiplinleri kesen, siyaset biliminden, sosyolojiden, antropolojiden, psikolojiden, istatistikten ve matematikten ve hatta doğa bilimlerinden de yararlanacak ama tüm bu disiplinlerden farklı bir alan olarak nitel ve nicel yöntemleri kullanan politika bilimleri adında yeni, geniş bir alan açmaktı. Ancak, Lasswell'in politika bilimleri için öngördüğü tüm bu nitelikler zaman içinde değişime uğramış (Hansen, 1983; DeLeon, 1986; Garson, 1986; Howlett vd.,2009), Lasswell'in bakış açısı büyük ölçüde başarısız olmuş ve politika eğilimi daha dar bir gelişme çizgisi izlemiştir (Fischer, Miller, & Sidney, 2007, s. xix). Bugün bilindiği şekliyle politika analizi, demokratik yönetim yerine daha çok yönetsel pratiklere oturan ampirik bir eğilim kazanmıştır (Fischer vd., 2007, s. xix). Bu da, sıkı bir niceliksel analiz, olgu ve değerler ayrımı, sosyal bağlamdan bağımsız genellenebilir bulgu arayışlarına vurgu yaratmıştır. Alanın gelişimi, ekonomi disiplininden ve onun pozitivist bilimsel yöntemlerinden etkilenmiştir (Fischer vd., 2007, s. xix). Çok disiplinli olma durumu

³³ Her ne kadar nicel yöntemler bu döneme damgasını vurmuşsa da, nitel yöntemler de en az nicel yöntemler kadar önemlidir. Örneğin, 1930'larda Büyük Buhran sonrasında krizin çözümü için İngiltere'de Keynes, Amerika'da Alvin Hansen'ce öngörülen, Keynesyen Refah Devleti'ni ortaya çıkması sonucunu doğuran yöntemler ve anlayış yeni bir niceliksel yöntemin keşfedilmesine dayanmamaktaydı. Bunlar, krizlerin piyasadan kaynaklanabildiğini gösterdiler ve devlet müdahalesini çözüm olarak sunarak, müdahaleyi meşrulaştırdılar. Oysa daha önce krizlerin piyasanın kendisinden kaynaklanabileceği düşünülüyordu bile.

alan yazında üzerinde en çok durulan konulardan birisi olmakla birlikte, çok-disiplinli olmanın ne anlama geldiği zaman içinde değişmiş, asıl odak genel olarak kamu politikasına kaymış, politika bilimi kendi başına bir disiplin hâline gelmiştir. Lasswell'in normatiflik vurgusu ve normatif olma boyutu da azalmıştır (Howlett vd., 2009, s. 19). İlk zamanlardaki politika analizcileri, politika-yapma sürecini inceledikleri gibi politikanın amaçlarını ve araçlarını da değerlendirmişlerdir. Ancak analizcilerin belli amaçlar/hedefler koyma arzusu zamanla azalmıştır ve analizciler etkinlik ya da etkililik gibi ölçütleri analiz etmeye başlamışlardır.

2. BÖLÜM

HARİTALAMA: KAMU POLİTİKASI ÇALIŞMALARININ

KAPSAMI

Bir önceki bölümde, devlet faaliyetlerinin yüzyıllar boyu pek çok çalışmanın odağı olduğu, ancak bu faaliyetlerin politika bilimleri/politika analizi olarak kavramsallaşmasının ve kurumsallaşmasının 1950’li yıllar gibi yakın bir zamana denk geldiği üzerinde ayrıntılı olarak durulmuştu. Ayrı bir çalışma alanı olarak ortaya çıkışı yakın bir zamana denk gelse de, bu kısa zaman içinde alan yazında politika analizine yönelik birbirinden farklı yaklaşımlar gelişmiştir. Ne kamu politikasının ne de kamu politikası analizinin tanımlanmasında birörneklik yoktur. Bunun nedeni kamu politikası analizinden bahsederken aslında tek bir etkinlikten ve tek bir düzeyden bahsedilmiyor olmasıdır. Analiz yapmanın tek bir yolu, tek bir yöntemi ve tek bir odağı yoktur (Olgun, 2015, s. 75). Bugün, kamu politikası analizi çalışma alanı birbiriyle çatışan farklı araştırma türleriyle, çelişkili kavramlarla, birbirinden ayrı entelektüel tarzlarla, birbiriyle kıyaslanamaz paradigmalarda dolu bir karmaşa olarak görülür (Torgerson, 1986, s. 33).

Alanın bu durumu özellikle Türkiye’de kamu politikası analizi disiplininin niteliğini akademik dergiler üzerinden incelemeyi hedefleyen bir çalışma için oldukça zorlayıcıdır. Çünkü kamu politikası analizi alanını kendine odak olarak belirlemiş dergi(ler) var olmadığı için hangi çalışmaların kamu politikası analizi çalışması olarak kabul edilebileceği yönünde tutarlı bir yaklaşım geliştirmek gerekir. Bu durum “*kamu politikası çalışmalarının ne genişlikte bir çalışma alanı*” olduğu ile ilgili daha büyük bir sorunun parçasıdır (Olgun, 2015, s. 74). Dolayısıyla kamu politikası analizi çalışma alanının kapsamını belirlemeye çalışmak yöntemsel bir zorunluluktur. Bu tezin amacı **Amme İdaresi Dergisi’nde** kamu politikası analizi konulu çalışmaların incelenmesi olduğuna göre, kamu politikası analizi çalışma alanının bütünsel bir resmini çizmek bu tez için bir zorunluluktur. Çünkü çalışmanın ilk adımı kamu politikası analizi çerçevesi kullanarak yazılmış makalelerin ve kamu politikası çalışmaları olarak incelenebilecek politika odaklı makalelerin saptanmasıdır. Bu saptamanın sağlıklı bir şekilde

yapılabilmesi için de alanın mümkün olduğunca kapsamlı bir şekilde tanımlanması gerekmektedir.

Kamu politikası çalışmalarının kapsamının ne olduğu sorusuna verilebilecek net ve tek bir cevap yazında yoktur. Bu tez çalışmasının da bu sorunu çözmek gibi bir iddiası bulunmamaktadır. Fakat alanın bütünsel bir resmini çizmek, hem çalışma alanının kapsamını belirlemeye hem de çalışma alanıyla ilgili açıklamaların birbiriyle kesişen ve çelişen noktalarını görmeye yardımcı olabilir. Ancak böyle bir incelemeden sonra en kapsamlı açıklamayı bulmak mümkün hâle gelebilir.

Alanın resmini çizmek için ise iki yol vardır: Birincisi kamu politikası analizi konusunda yazılmış bütün kaynakları inceleyerek bir harita çıkarmak, ikincisi ise kamu politikası analizi çalışma alanının kendisini, sınırlarını ve kapsamını inceleyen kaynaklardan yararlanarak bir açıklama benimsemektir. İlk yol elbette daha özgün ve bağımsız bir çalışmadır. Bu araştırmada ise zaman zaman birinci yoldan beslenilse de ikinci yol tercih edilmiş, bu çalışma alanının “ne yaptığı” ile ilgili açıklamalar ve sınıflandırmalar incelenerek bunları birbiriyle uzlaştırmaya çalışan bir resim çizilmiştir.

2.1.Kamu Politikası Analizi Çalışmaları için Bütünsel Bir Resim Arayışı

Kamu politikası analizinin veya kamu politikası çalışmalarının kapsamını odağa tek bir yaklaşım olarak açıklamak mümkün değildir. Farklı araştırmacılar³⁴ politika analizi yapmanın modellerinden, yöntemlerinden, yaklaşımlarından, politika çalışmalarından, politika çözümlerinden, politika sürecinden, politika türlerinden ve kuramsal çerçevelerden bahsetmektedir. Ancak çalışma alanının kapsamı ile ilgili bu kadar çeşitli açıklama, bu açıklamaların uzlaştırılmaz olduğu ya da birbirinden kes(k)in çizgilerle ayrıldığı anlamına gelmemektedir. Çünkü retorik farklılıklarına rağmen, açıklamaların özü birbirine dokunmaktadır. Farklı olan bunların hangi başlık altında açıklandığı ve değerlendirildiğidir. Örnek vermek gerekirse, Dye (2011), kamu politikası analizi için “model”; Sabatier (1995, 2007) “çerçeve”; Knoepfel vd. (2007) “perspektif” sunarken; Theodoulou ise “yaklaşım” (1995) sunmaktadır. Ancak başlıklar farklı olsa da kamu politikası analizinin ne yaptığına dair ortak bazı anlayışlar söz konusudur. Bu açıdan alanın bütünsel bir resmini çizmek araştırmacıya kalmaktadır.

³⁴ 12 araştırmacının alanı nasıl açıkladıklarına yönelik kapsamlı bir özet için bkz. Ek 1. Kamu Politikası Çalışmalarının Kapsamı

Bu çalışmada, kapsayıcılığı ve açıklayıcılığı nedeniyle Knoepfel vd. (2007)'nin alanı görünür kılma şekli tercih edilmiştir. Çünkü bu yazarlar, alanı yalnızca Anglo-Amerikan yazın üzerinden değerlendirmemekte, Avrupa geleneğini de kapsayan daha geniş bir çerçeve sunmaktadırlar. Bu bakımdan yazarlar, alan yazında kamu politikası analizindeki çalışmaların, “devlet kuramları ile politika analizini ilişkilendiren çalışmalar”; “kamusal faaliyetlerin nasıl işlediğini açıklayan çalışmalar” ve “kamusal faaliyetlerin sonuçlarına ve etkilerine odaklanan” çalışmalar olmak üzere sınıflandırılabilirliğini belirtmişlerdir (2007, s. 3-15). Bu çalışmada Knoepfel vd. (2007)'nin kamu politikası analizi çalışmaları sınıflandırmaları tercih edilmiş olmakla birlikte, başka araştırmacıların benzer açıklamaları, bu sınıflandırmada uygun yerlere oturtulmaya çalışılmıştır.

2.1.1. Devlet Kuramlarına Dayanan Politika Analizi

Bu gruptaki araştırmacılar için, politika analizi, kamusal faaliyetlerin “öz”ünü bir araçtır (Knoepfel vd., 2007, s. 3). Bu tür çalışmalarda siyaset bilimi hâkimdir; - özellikle Fransa’da- politika araştırmaları, siyaset felsefesi ve devlet kuramına ilişkin temel sorularla bağlantılandırılmaya çalışılır; politikalar, kamu sektörünün toplum içindeki rolünü/işlevini ve bu rolün/işlevin zaman içinde evrimini anlamının bir yolu olarak incelenir (Knoepfel vd., 2007, s. 3-5). Bu ekoldeki araştırmacıların amacı, devlet, politikalar ve siyaset arasındaki ilişkiyi açığa çıkarmaktır. Politikaların analiz nesnesi hâline gelmesinin nedeni burada aranmalıdır.

Knoepfel vd. (2007), Grawitz ve Leca (1985), Jobert ve Müller (1987), Mény ve Thoenig (1989), Majone (1996), Müller vd. (1996) gibi yazarları bu geleneğe örnek gösterirler. Hill (2005)'in de Anglo-Amerikan alan yazını bu geleneğe benzer şekilde açıkladığını belirtirler (Knoepfel vd., 2007, s. 3-5). Gerçekten de Hill (2005), politika sürecinin çoğulcu kuram, seçkinci yaklaşım, Marksist kuram, rasyonel tercih kuramı, korporatizm, politika ağları, dava koalisyonu, kurumsalcı yaklaşım gibi çerçeveler aracılığıyla incelenebileceğini yazmıştır. Ancak diğer kamu politikası çalışmalarında olduğu gibi bu kitapta da devletin kapitalist niteliği tartışmaya konu olmamış; yalnızca kapitalist devlette politika sürecinin analiz edilmesi söz konusu olmuştur (bkz. Hill, 2005). Politika sürecini benzer kuramlarla açıklanabileceğine ilişkin bir başka örnek, Sabatier (2007)'in derlediği “Theories of Policy Process” başlıklı kitaptır.

Knoepfel vd. (2007, s. 4), devlet kuramlarına dayanan politika çalışmalarını, Mény ve Thoenig (1989, s. 67)'in sınıflandırmasını benimseyerek üç kuramsal model ile açıklamışlardır.

Devlet kuramlarına dayanan politika analizinin ilk modeli, “devleti toplumsal taleplere cevap vermek için örgütlenen bir "hizmet aracı" olarak gören **çoğulcu yaklaşımın parçası** olarak kabul edilebilir. Bu açıdan, kamu politikaları, toplumsal taleplere verilen bir yanıt, kolektif tercihlerin optimizasyonu, karar verme süreçlerinin rasyonelliği ve bürokratların davranışları (kamu tercihi okulu, sınırlı rasyonellik kuramı) çerçevesinde, bunların analizi olarak düşünülür” (Knoepfel vd., s. 4).

İkinci model ise, devleti, bir sosyal sınıfa (*neo-Marksist yaklaşım*) ya da özel bir gruba (*neo- menejeryal yaklaşım*) hizmet eden bir araç olarak kabul eder. Bu bağlamda, kamusal eylem analizi, devletin, kapitalist çıkarlara ve / veya özel aktörler ve örgütlere karşı özerkliğinin ne kadar zayıf olduğunu göstermeyi mümkün kılar. Bu açıdan bakıldığında, bir toplumsal sorun, çözümü yalnızca (ekonomik olarak) egemen sınıfların çıkarlarına hizmet etmesi durumunda kamusal bir problem haline gelebilir. Neo-menejeryal yaklaşım da sınıf kavramının yerine seçkin kavramını koyarak konuya benzer bir yerden yaklaşır” (Knoepfel vd., s. 4).

Son olarak, üçüncü model, ya farklı sektörlere/kategorilere ait çıkarların (neo-korporatist yaklaşım) temsili ve örgütlenmesi ya da bu örgütler ve kurumsal kuralları çerçeveleyen ilişkiler (neo-kurumsalcı yaklaşım) vasıtasıyla aktörler arasındaki etkileşime ve güç/iktidar (power) dağılımına vurgu yapar. Neo-korporatist bakış açısıyla bakıldığında, kamu sektörü çalışanları çoğunlukla çıkar grupları tarafından "ele geçirilir" ve böylece bu gruplar kamu gücünün kullanılmasında ayrıcalıklı ilişkiler kurarlar (Knoepfel vd., s.4-5). Politika ağları ve politika toplulukları ile ilgili çalışmalar da bu gruba dâhil edilebilir (Knoepfel vd., s. 5).

Knoepfel vd. (2007)'nin devlet kuramlarına dayanan politika analizi sınıflandırmasında bahsi geçen kuram ve/veya yaklaşımların çoğu, başka araştırmacıların sınıflandırmasında politika analizi, politika süreci çalışmalarında kullanılan kuramlar ya da doğrudan politika çalışmaları olarak karşımıza çıkar. Örneğin, Howlett vd. (2009) kamu politikası analizi türlerini, “politika analizi ve politika çalışmaları” olarak ikiye

ayırır ve esasen Howlett vd. (2009)'nin "politika çalışmaları" diye adlandırdığı faaliyet, Knoepfel vd.'nin devlet kuramlarına dayanan politika analizi ile kamusal eylemlerin nasıl işlediğini açıklamaya çalışan politika analizi arasında bir yere yerleştirilebilir. Çünkü Howlett vd. (2009, s.8)'ne göre, politika çalışmaları ölçek olarak politika analizinden daha geniş ve yalnızca tekil programlar ile onların etkilerini değil, bunların politikaya dönüşmesinin önkoşullarını, nedenlerini ve süreçlerini de inceler. Bu çalışmalarının en yaygın türü, belli politikalar ile siyasal rejimin doğasını ilişkilendirmeye çalışırlardır. Politikanın içeriği ve politika yapma şekli siyasal sisteme ve karar vericilerin toplumu ilişkilerine göre değişiklik gösterir; politika çalışmaları da bunları inceler.

Knoepfel vd. (2007)'nin sınıflandırmasına göre, devlet kuramlarına dayanan politika analizi ile kamusal eylemlerin nasıl işlediğini açıklamaya çalışan kamu politikası analizi arasına yerleştirilebilecek bir diğer inceleme de Theodoulou (1995)'nunkidir. Theodoulou, politika analizi ile ilgili yaklaşımları ikiye ayırır: İlk yaklaşım döngü-süreç yaklaşımlardır. Bunlar, sistem kuramları, yapısal işlevselci ve politika döngüsü yaklaşımlardır. İkinci ayırım ise, kamu politikasının kimin yaptığını açıklamaya çalışan yaklaşımlardır. Bu noktada grup kuramı, seçkin kuramı, korporatizm ve alt dizgeler (yasama, bürokrasi ve çıkar grupları) politikaların kimlerce yapıldığını açıklamaya yardımcı kuram ve kavramlardır. Bu çalışmalar "politika sürecinin nasıl yürütüldüğü/işletildiği/yönetildiği ve en önemlisi süreci kimin kontrol ettiği, sürece kimin hâkim olduğu ve bundan kimin fayda sağladığı" (Theodoulou, 1995, s. 5) konuları ile ilgilenir. Süreç ve aktör yaklaşımı birbirinden bağımsız düşünülemez. Örneğin, grup kuramı "kamu politikasının bir grup mücadelesinin ürünü" (Theodoulou, 1995, s. 5) olduğu varsayımına dayanır. Bu varsayım, "gruplar(ın) birbirleriyle siyasal rekabet içinde(dir) ve kendi lehlerine olan politikalar üretmesi için hükümete baskı yap(tıkları)" bir sürecin ifadesidir (Theodoulou, 1995, s. 5). Dolayısıyla süreç ve aktörler ayrı değildir. "İki kuram için de temel bileşenler, çoklu güç odaklarının var olması ve en uygun politikanın rekabet halindeki çıkarlar aracılığıyla gelişmesidir." (Theodoulou, 1995, s. 6).

Seçkin kuramı ise, politikaların, ortak amaçları paylaşan küçük bir liderler grubu tarafından yapıldığını söyler (Theodoulou, 1995, s. 6). Kuram en çok C. Wright Mills

ve Ralph Miliband gibi yazarların çalışmalarıyla ilişkilendirilir (Theodoulou, 1995, s. 6). “Bu kuramcılar, politikayı, grup çatışmasının ya da talebinin bir ürünü olarak görmezler; onlara göre politikalar, yönetici sınıfın ya da iktidar seçkinlerinin tercihleridirler. Dolayısıyla politikalar bu sınıfların değerlerini yansıtır ve onların çıkarlarına hizmet ederler. Kamu politikalarına, çoğunluk değil de siyasal ve ekonomik güce sahip azınlık karar verir” (Theodoulou, 1995, s. 6).

Korporatizm ile kurulan bağ ise şu şekildedir: “Philippe Schmitter’in korporatist yaklaşımı grup kuramına önemli bir meydan okumadır. Yaklaşım, çıkar gruplarının yalnızca politikayı etkilemeye çalışmadığını, kendilerinin de aynı zamanda karar-verme ve uygulama sürecinin bir parçası hâline geldiğini varsayar.” (Theodoulou, 1995, s. 6). “Politika yapımına katılımın karşılığında gruplar – üyelerinin kontrolü aracılığıyla toplumu devlet ya da hükümet için daha yönetilebilir hale getirir.” (Theodoulou, 1995, s. 6).

“Altdizgeler”³⁵ yaklaşımı ise, politika tercihlerinin yalnızca hükümet tarafından değil, çıkar gruplarıyla işbirliği içindeki hükümet birimleri tarafından da onaylandığını varsayar. “Altdizge” olarak adlandırılan bu ortaklık, meclis üyeleri, bürokrasi ve çıkar grupları arasındaki koalisyona denk gelir. Bir altdizgeye dâhil olan tüm taraflar benzer çıkarlara sahiptir. Bu yapılar belli politika alanları etrafında oluşur ve ilgili parlamenterler, bürokratlar ve çıkar grupları bu yapılara dahil olur. Böylece politika çıktıları, farklı altdizgelerce karşılaştırılır ve bunların çıkarları etrafında dönerler (Theodoulou, 1995, s. 6). “Ancak artık üç aktörlü değil daha çok sayıda aktörün politika sürecine ortak olduğunu tartışan siyaset bilimciler, bu yaklaşımın modasının geçtiği kabul etmektedir.” (Theodoulou, 1995, s. 6).

Knoepfel vd. (2007)’nin devlet kuramlarına dayanan politika analizi sınıflandırmasında bahsi geçen kuram ve/veya yaklaşımların çoğunun, başka araştırmacıların çalışmalarında “politika analizi,” “politika çalışmaları”, “politika analizinde yöntemler”, “politika analizi modelleri” şeklinde sınıflandırılması, devlet kuramlarına dayanan ayrı bir politika analizi türü olup olmadığı sorusunu akla getirir.

Burada vurgulanması gereken iki nokta vardır: Bu noktaların ilki ve daha önemlisi, bu

³⁵ Bu yaklaşım demir üçgenler yaklaşımı ile benzerdir.

sınıflandırmaların birbirinden keskin çizgilerle ayıramayacağıdır. Yukarıdaki örneklerde de görüldüğü gibi devlet kuramlarına dayanan politika analizi ile politika sürecinin analizi ya da politika için analiz apayrı araştırma konuları değildir. Bunlar doğası gereği iç içe geçmiştir. Bu tür bir sınıflandırma analitik bir gerekçe ile yapılmaktadır.

Vurgulanması gereken ikinci nokta ise, bu türden bir sınıflandırmayı mümkün kılan ayrımın, analizin amacı ve yöntemi olmasıdır. Yani, bir analizin devlet kuramına dayandığını söyleyebilmek için analizde “devletin/ kamusal otoritelerin niteliği” tartışmasını görmek gerekir. Yoksa politika süreci analizinde en popüler araştırma konularından biri olan politika döngüsü çalışmaları da pekala sınırlı rasyonellik kuramı ile politika yapma ve uygulama sürecini açıklayabilir. Ancak bu çalışmada makro bir bakış açısı ya da devletin niteliğine/kendisine yönelik bir analiz yoksa, çalışma yalnızca belli bir politikanın politika hâline gelme sürecini veya politikanın sonuçlarını inceliyorsa, bu analizin devlet kuramlarına dayandığını söylemek güçtür.

Devlet kuramlarına dayanan politika çalışmaları için akla gelecek ilk soru(n), bu çalışmaların gerçekten devlet kuramlarına dayanarak analiz yapıp yapmadığıdır. İkinci olarak, eğer yapıyorsa, bu çalışmaların “siyaset bilimi”nden farklı olarak ne yaptığı sorusudur. Gerçekten bu tür bir analizin siyaset bilimi ile farklılaştığı noktaları bulmak güçtür. Nitekim bunu Knoepfel vd. (2007)’nin bu geleneği anlattıkları bölümde görmek mümkündür. Bu okula örnek verdikleri Fransız araştırmacıların eserlerinin hepsi “science politique” ifadesini içermektedir. Bu durum Fransızca’da “policy”den ayrı bir “politics” kavramının var olmadığı bilgisi ile tutarlıdır. Bu bakımdan politikayı siyasetten ve dolayısıyla devlet tartışmalarından ayrı biçimde analiz etmek imkansızdır.

Peki “policy”-“politics” ayrımı olan diller ve gelenekler için durum nasıl değerlendirilmelidir? Bu, sadece etimoloji üzerinden açıklanabilecek bir ikilik değildir. Daha önce de tartışıldığı üzere, bu tür ayrımlar sosyal bilimlerde disiplinleşmenin de etkilediği ayrımlardır. Politika bilimleri ve politika analizi adı ile ayrı bir çalışma alanının ortaya çıkması, aynı olaylara başka bir bakış açısı ve başka bir amaçla bakmak anlamına gelir. Dolayısıyla politika analizinin, inceleme nesnesi aynı olan diğer disiplinler ile arasındaki sınırı çizmek mümkün değildir. Mümkün olan, bu disiplinlerin odak noktalarını ön plana çıkarmaktır. Devlet kuramlarına dayanan politika analizinin

odağında da devlet vardır ancak bu çalışmalarda devleti tartışmaya, devletin niteliğini ortaya çıkarmaya yarayan analiz aracı “politika”dır.

2.1.2. Kamusal Eylemlerin “Nasıl” İşlediğini Açıklamaya Çalışan Kamu Politikası

Analizi

Devlet kuramlarına dayanarak siyasal sistemin nasıl işlediğini açıklamaya çalışan kamu politikaları analizinden farklı olarak bu okul, kamusal eylemin mantığını ve nasıl işlediğini açıklamaya odaklanır (Knoepfel vd., 2007, s. 5). Bu akım, yukarıda bahsi geçen diğer akımı dışlamamakta, aksine iki akım çoğunlukla birbirinden beslenmektedir. “Ancak burada odak noktası, bir kuramın gerekçelendirilmesi değil, kamusal eylemlere özgü işleyişin genel kurallarıdır. Bu bağlamda, politika analizi, *devletin ve daha genel olarak kamusal makamların nasıl çalıştığını* anlamayı mümkün kılar” (Knoepfel vd., 2007, s. 6). Devlet kuramlarına dayanan kamu politikası analizi daha makro açıklamalar yapmaya çalışırken, bu yaklaşım devletin, kamu otoritelerinin ve belli kamusal eylemlerin nasıl işlediğini çözmeye çalışır.

Bu ikinci yaklaşım, aslında, politika analizeci tarafından ele alınan çalışma konularıdır. Tarihsel olarak bu okul, Kuzey Amerikalı siyaset bilimcilerden oldukça etkilenmiştir. Bu yaklaşımın temeli ise Lerner ve Lasswell’in 1951 yılında derlediği Politika Bilimleri kitabı olmuştur³⁶. 1950 ve 1960 yılları arasında temelleri atılan bu yaklaşımı karar verme sürecinin akılcılaştırılması ve etkinliğinin artırılması bağlamında değerlendirmek gerekir (Knoepfel vd., 2007, s. 6). Bu akım da daha sonraları, politika oluşturma ve uygulama sürecinin bilgisini üreten (the analysis of policy) ve bu süreçte kullanılacak bilgilerin üretildiği, politika için bilgi (the analysis in and for policy) üreten yaklaşımlar olmak üzere ikiye ayrılmıştır (Parsons, 1995, s. 18-19) Bu iki yaklaşım da yine birbirini dışlamamaktadır; bir çalışma alanında elde edilen bilgi, iki analiz türünde de kullanılabilir.

“Kamusal faaliyetlerin nasıl işlediğini açıklamaya çalışan bu okul, köklerini idari bilimler, karmaşıklık bilimleri (özellikle sistem analizi), (kamusal) karar verme sosyolojisi ve daha genel olarak da kolektif eylem sosyolojisi, ekonomi bilimleri ve iletişim bilimleri gibi farklı bilimsel yaklaşımlarda bulur” (Kneopfel vd., s.6). Bu

³⁶ Detaylı açıklama için 1. Bölüm’e bakınız.

durum, devlet kuramlarına dayanan politika analizinden farklı olarak bu tür politika analizlerinin siyaset biliminin dışında farklı disiplinlerden beslendiği anlamına gelir. Alan yazında kamu politikası analizinin niteliği ile ilgili üzerinde uzlaşılan temel özelliklerin başında bu çalışma alanının çok disiplinli olması gelir.

Bu yaklaşımın ortaya çıkmasında dört temel araştırmacının etkili olduğu belirtilmektedir. (Mény ve Thoenig, 1989; Parsons, 1995). Bunlar: Harold Lasswell (1951), Herbert A. Simon (1957), Charles A. Lindblom (1959) ve David Easton (1965)'dir³⁷.

Bu ikinci yaklaşımın asıl esin kaynağının ve çıkış noktasının Lasswell olduğu ve Lasswell'in bu alan ile ilgili öngörülerini birinci bölümde detaylıca ifade edilmişti. Lasswell, toplumsal eylemin etkililiğini artırmak için sosyal bilim araştırmacıları, iktisadi çevreler ve kamusal karar mercileri arasında bir diyalog kurmaya çalışmıştır (Knoepfel vd., s. 6-7). Bu diyalog, kuşkusuz, doğrudan kamu politikası analizi çerçevesi ile anılmasa da bugün “yönetişim” kuram ve uygulaması olarak anılmaktadır. Çalışma alanı konusundaki diğer öngörülerinin ne kadar başarılı olduğu başka bir tartışma konusu olsa bile, Lasswell'in “politikanın analizi” ve “politika için bilgi” ayrımı hâlâ geçerli ve açıklayıcı görünmektedir.

Ek 1'de alanın kapsamını belirten pek çok çalışmanın, Lasswell'in “politikanın analizi-politika için analiz” ayrımına dayandığı, doğrudan bu ayrım kullanılsa bile bu ayrım ile açıklanabileceği dikkatlerden kaçmaz. Örneğin, Hill (2005) ve Morçöl (2013) analiz türlerini sınıflandırırken doğrudan Lasswell geleneğine bağlı kalmışlardır. Hill'e göre kamu politikası analizi, politikanın analizi ve politika için analiz olmak üzere ikiye ayrılır. Politikanın analizi, belli sektörlere yönelik politikaların içerik çalışmaları, politikaların çıktılarının çalışmaları ve politika süreci çalışmaları olmak üzere üç bileşenden oluşur. Politika için analiz ise, değerlendirme, politika yapımı için bilgi üretme, süreç savunmanlığı ve politika savunmanlığı gibi analiz alanlarından oluşur (Hill, 2005, s. 5). Morçöl (2013) de benzer şekilde politika çözümlemelerini “politika

³⁷ Bu araştırmacıların sayısını artırmak mümkündür. Ancak burada dört araştırmacı yeterli görülmüştür. Yine de, “rasyonel model” ve “sınırlı rasyonellik” yaklaşımlarını uzlaştıran ve kamu politikası analizinde “karma/bağdaştırıcı model” ile tanınan Amitai Etzioni'yi eklemekte fayda vardır.

yapma sürecinin bilgisi” ve “politika yapma süreci için bilgi” olmak üzere ikiye ayırmıştır. Morçöl (2013), politika yapma sürecinin bilgisini üreten çalışmalara “politika çalışmaları” demektedir, bu çalışmaların politikaların nasıl yapıldığını açıklamaya odaklandığını belirtmektedir. Politika çalışmaları, bu noktada, genel olarak politika sürecinin nasıl işlediğini açıklamaya çalışan politika süreci çalışmalarını ve özel olarak belli politika alanları ile ilgili bilgi üretmeyi hedefleyen sektörel analiz çalışmalarını kapsamaktadır. Politika yapma süreci için üretilen bilgi ise daha çok politika yapıcılara tavsiyeler vermek üzere kullanılmaktadır. Bu tür çözümlene, geleceğe yönelik olarak yapılabildiği gibi, geçmişe yönelik olarak da yapılabilir. Geçmişe yönelik olarak yapılan politika analizine “politika ve program değerlendirme” denir (Morçöl, 2013). Parsons (1995) ise politika analizinin kapsamını, politikanın analizi, politika izleme ve değerlendirme ile politika için analiz şeklinde belirtmiştir. Hill (2005) ve Morçöl (2013), politika değerlendirme faaliyetini Lasswellci ayırım temelinde “politika için analiz” kapsamına sokarken, Parsons bu faaliyeti ayrı bir başlık altında ele almıştır. Bu noktada Parsons’ın yönteminin devlet kuramlarına dayanan politika analizine daha yakın olduğunu belirtmek gerekir.

Howlett vd. (2009) de benzer bir ayırım ile politika analizi türlerini “politika analizi ve politika çalışmaları” olarak açıklamışlardır. Politika analizi, “politika etkilerinin” (policy impact) ya da çıktılarının genellikle fayda-maliyet analizi ya da risk değerlendirmesi ve yönetimi gibi niceliksel tekniklerle biçimsel olarak değerlendirilmesi veya tahmin edilmesine dayanırken (politika için analiz) (Howlett vd., s. 8), politika çalışmaları programların politikaya dönüşmesinin önkoşullarını, nedenlerini ve süreçlerini (politikanın analizi) inceler.

Lasswell’in başlattığı bu çalışma alanı için yaptığı sınıflandırmanın bugün de geçerli olmasından daha öncelikli olan bir konu, politika analizinin akılcı biçimde yürütülebileceği varsayımına dayanarak kuramlaştırmasıdır. Bu bakımdan politika analizindeki ilk örnekler pozitivist olarak nitelendirilmektedir. Pozitivist geleneğe göre, politika oluşturma sürecini birtakım analitik adımlarla tarif ve takip etmek mümkündür. Bu adımlar farklı araştırmacılarda farklı basamak ve ifadelerle anlatılmışsa da, mantık temelde aynıdır. Politika yapımı için birtakım basamaklar izlenir. Bu basamaklar şöyledir (Lindblom 1959; Hogwood & Gunn 1984; Walker 2000):

1. Yönetim değerlerini tanımla ve sırala,
2. Bu değerlerle uyumlu amaçlar belirle,
3. Bu amaçlara ulaşmak için ilgili bütün seçenekleri ya da araçları sapt,
4. Bu seçeneklerin bütün sonuçlarını hesapla ve karşılaştır,
5. Daha önceden en önemli olarak tanımlanan değerleri maksimize edecek seçeneği ya da seçenekler kombinasyonunu seç.

Basamak sayısı ve basamaklardaki ifadeler farklı çalışmalarda değişiklik gösterse de, politika yapımını akılcı bir süreç olarak tasarlayabilmek için, faaliyetler önceden tanımlanmış adımlar şeklinde yapılandırılmalıdır. Bu adımlara değerlendirme ve bütün sürecin tekrarlanması eklenirse politika yapma, döngüsel bir niteliğe kavuşur. Bununla birlikte, “bu modelde politikanın tek bir aktör tarafından yapıldığı ve komuta ve kontrol birliği içinde ve hiyerarşik olarak uygulandığı kabul edilir” (Enserink vd., 2013, s. 19).

Simon (1957)³⁸ ise insanın karar verme süreçleri üzerine odaklanan çalışmalarını, "sınırlı rasyonellik" kavramını kullanarak, kamusal karar verme süreçlerinin analizine yönlendirmiştir (Knoepfel vd., 2007, s. 7). Asıl amacı bir karar verme kuramı geliştirmekten ziyade karar verme sürecinin bilişsel yönünü açıklamaktır. Politika yapma ve uygulamanın, akılcı bir süreç olduğunu varsayan “döngüsel model”i eleştirmiştir. Bu sayede de bu modelin iyileştirilmesine katkı sağlamıştır.

Politika süreci çalışmalarında, akılcı politika döngüsü modeli, yukarıda da değinildiği üzere, “politikaların, rasyonel, sinoptik bilgiye dayalı, akıllıca kararlar olduğu, birkaç kronolojik ve mantıksal adım ya da döngü içinde geliştiğini varsaymaktaydı” (Enserink vd., 2013, s. 18). Simon’a göre bu modelde “politika yapma, temel aktörlerin nesnel bilgiler kullanarak, rasyonel bir biçimde, alternatifler arasında karar vermesinden oluşan entelektüel bir faaliyettir.” “Rasyonel modelin özü “geniş kapsamlılık/genellik” ya da “sinoptik rasyonellik” ile ilgili varsayımlardır. Oysa rasyonel bir süreç olarak politika yapımı bir “ideal tip”tir ve gerçek hayatta yoktur (Enserink vd., 2013, s. 18). Yani politika döngüsü³⁹ ne düşünüldüğü gibi doğrusaldır ne de rasyoneldir. Karar verme

³⁸ Simon’ın çalışmaları ile pek çok farklı disiplinde karşılaşmak mümkündür. Bu çalışmalar, yalnızca politika analizinde değil örgüt ve yönetim bilimlerinde de bir köşe taşıdır. Bir araştırmaya göre (McCain, 2015, s. 2189), Simon’un “sınırlı rasyonellik” kavramının uygulamalı doğal, sosyal ve beşeri bilimlerden 13 farklı disiplinde kullanılmaktadır.

³⁹ Politika analizinin döngüsel modeli sadece rasyonellik bakımından eleştirilmemiştir. Sabatier’e göre Jones (1970), Anderson (1975) ve Peters (1986)’ın aşamalı modeli, gerçek bir kuram değildir. Model, politika sürecini çeşitli aşamalara böler (gündem belirleme, formülasyon ve adaptasyon, uygulama, değerlendirme), ama süreci bir aşamadan diğerine taşıyan itkilerin ne olduğu ile ilgili tutarlı bir varsayımı yoktur. Aşamalı model, politika sürecini analiz edilebilir

sürecine ilişkin unsurlar ve basamaklar gerçekte doğrusal değil uzamsaldır. Üstelik “psiko-sosyal olgu ve olaylarda neden-sonuç ilişkisi, doğal olgu ve olaylardaki kadar kesin ve kuvvetli değildir. Bu nedenle, psiko-sosyal olayları önceden tahmin etme ve kesin kurallar(a) bağlama olanağı azdır” (Öğüt & Öztürk, 2007, s. 39).

Lindblom (1959) da Simon gibi sinoptik aklı eleştirerek politika döngüsünün iyileştirilmesine katkı sağlamış bir isimdir. Lindblom, “artırımcılık” kavramı ile karar vericilerin sınırlı hareket alanına yoğunlaşarak politika analizinin geliştirilmesine etki etmiştir (Knoepfel vd., 2007, s. 7). Lindblom, politika yapımının, riskten kaçınmak için artırımcı bir şekilde yürüdüğünü belirtmiştir. Ona göre artırımcı karar verme rasyoneldir çünkü kararların etkileri hakkında yavaş yavaş/kademeli bir dönüt alır ve yol boyunca uyarlamalara ve düzeltmelere imkan verir (Enserink vd., 2013, s. 20).

Easton ise, politika dünyasında sistem analizi bilimini uygulayan ilk siyaset bilimcilerinden biri olmuş ve çağdaş politika analizinin ana kavramlarının geliştirilmesine katkıda bulunmuştur (Knoepfel vd., 2007, s. 7). Kabaca, Easton, “kamu politikasını siyasal sistemin çevreden yükselen taleplere yanıtı” olarak görür. (Theodoulou, 1995, s. 4).

Yukarıda adı geçen bu isimler ve yaklaşımlar birbirinden farklı düşünce okullarına ait olsalar da bu yaklaşımın ve bu tür analizde kullanılan kavramların geliştirilmesinde etkili olmuşlardır. Bu dört damarı da besleyen ortak düşünce ise “*devletin siyasal sistemde tek aktör olmaktan çıktığı, çoğu zaman oldukça heterojen bir siyasal ve yönetsel sistem içinde hareket etmek durumunda olduğu düşüncesi ve böyle bir siyasal çevrede politika yapımı ile politika yapımını ilgilendiren tahminler ve tavsiyelerin oldukça önemli bir hâle geldiği inancıdır*” (Knoepfel vd., 2007, s. 7). Bu bakımdan kamu politikası analizi de daha gerçekçi, rasyonel ve faydalı tahmin ve tavsiyelerin hayata geçirilmesi için vardır.

Farklı kuramsal dayanaklar, farklı yaklaşımlarla kamusal eylemlerin nasıl işlediğine açıklamaya yarayan pek çok çalışma vardır.

parçalara bölmeye yardım etse de, araştırmacılar genellikle tek bir aşamaya odaklanırlar ve sürecin diğer aşamalarıyla ilgili çok az bilgi sahibi olurlar. Dolayısıyla aşamalar arasındaki kuramsal bağ tatmin edici bir şekilde açıklanamaz. Üstelik gerçek dünyadaki süreç, aşamalı modelin öngördüğü sıra ile örtüşmez. (Sabatier, 1995, s. 12)

Bazı yazarlar politika süreci odaklı analiz yaparlar (bkz. Sabatier, 1995; Dye 2011;). Örneğin, Sabatier, politika sürecini analiz etmek için farklı çerçevelerin kullanılabileceğini belirtmiş (2007, s. 8-13) ve editörlüğünü yaptığı kitapta (*The Theories of the Policy Process*, 2007) farklı çerçevelere yer vermiştir. 1999 yılındaki ilk baskıda kitapta yalnızca, *döngüsel model*, *kurumsalçı-rasyonel model*, *çoklu akış modeli*, *kesintili denge modeli*, *dava koalisyonu çerçevesi*, *politika yakınsaması çerçevesi*, *nedensellik hunisi* gibi çerçeveler yer alırken, yaklaşımlarda Amerikan baskınlığı eleştirisine karşı 2007 yılındaki ikinci baskıda Avrupa'dan katkılar olarak *ağ analizi ve sosyal inşacılık* yaklaşımlarına yer verilmiştir. Alan yazında en çok kullanılan model olan süreç-döngü modeli ise 2007 yılındaki baskıda yer almamıştır. Bu farklılaşma ve eğilim, bir anlamda pozitivist politika analizinden post-pozitivist politika analizine doğru bir genişlemeye işaret eder. *Döngüsel model* ve *kurumsalçı-rasyonel model* Dye (2011)'ın aynı isimdeki modelleri ile benzerdir. Bahsi geçen bu modellerin her biri politika sürecinin bir parçasını analiz etmeye yarar. Örneğin, *çoklu akış modeli*, John Kingdon tarafından geliştirilmiştir ve örgütsel davranıştaki “çöp kutusu” modeline dayanmakta (2007, s. 9) ve bir konunun gündeme geliş sürecini açıklamaya çalışmaktadır (Akdoğan & Köse, 2013, s. 103). *Kesintili denge modeli* esasen Baumgartner ve Jones tarafından geliştirilmiştir ve politika sürecinde politika değişikliğini açıklamaya çalışır (Sabatier, 2007, s. 9). *Dava koalisyonu çerçevesi* de, kesintili denge modeli gibi politika değişimini açıklamaya çalışır. Buna göre politika süreci farklı inançlara sahip politika alt dizgelerinin çatışmasıdır. Bu model ile, kamu politikalarının belirlenmesinde ve uygulanmasında farklı grupların inanç ve tercihlerinin neler olduğu, çatışan ve yarışan inançlardan hangisinin üstün geldiği ve bunun sonucunda politikanın nasıl değiştiği anlaşılmasına çalışılır (bkz. Kübler, 2013).

Bazı yazarlar karar verme sürecine ve aktörlere odaklanırlar. Bu tür analizler, Fransa'da temsilcileri Crozier ve Friedberg (1977) olan kamu örgütleri sosyolojisi çalışmaları ile ilgilidir. Yine bazı yazarlar aktör analizi yaparlar (Knoepfel vd., 2007, s. 7). Kamusal müdahalenin araçlarına odaklanan çalışmalar vardır, bu alanda politik ekonomi baskındır, Pareto, Keynes, Musgrave'in çalışmaları buna örnek gösterilebilir (Knoepfel vd., s. 7-8). Bir diğer grup ise kamu yönetiminin yapısına, işleyişine ve kurumsal biçimlerine odaklanarak analiz yapar; bu tür çalışmalar idari bilimlerin özünü oluşturur (Knoepfel vd., 2007, s. 8). Fransa'da bu yaklaşım idari reformlara ve yerinden yönetim

politikalarına denk gelir (Knoepfel vd., 2007, s. 8). Bu tür analizler idarenin uyguladığı belli politika alanlarıyla çok az ilgilenirler (Knoepfel vd., 2007, s. 8)

Ancak daha önce de belirtildiği üzere, devlet kuramlarına dayanan politika analizi ile kamusal eylemlerin nasıl işlediğini açıklayan politika analizi arasında kes(k)in sınırlar yoktur. Politika süreci çalışmaları genel olarak devletin işleyişi, niteliği ile ilgili olduğu yani makro ölçekte olduğu sürece bunları Knoepfel vd.’nin ilk başlığına dahil etmekte sakınca yoktur. Hatta bazı çalışmalar iki sınıf arasında bir yere denk düşebilir.

2.1.3. Kamusal Eylemlerin Etkilerini Değerlendiren Kamu Politikası Analizi

Üçüncü perspektif ise kamusal eylemlerin etkilerini değerlendirmeye çalışan politika analizi yaklaşımlarından oluşur. Bu akım, kamusal eylemlerin hedeflenen ve hedeflenmeyen sonuçlarını saptamaya ve topluma doğrudan ya da dolaylı etkilerini anlamaya çalışır (Knoepfel vd., 2007, s. 9). Bu tür analizde, politikaların toplum üzerindeki etkileri incelenmekle birlikte daha çok politika öncesi ve sonrasının karşılaştırılmasına olanak veren analizler yapılır: Uygulanan politika sonrasında hizmet sayısındaki artış, politikanın uygulanmasıyla birlikte hizmetten yararlananların sayıca tespiti, politikanın uygulanmasından sonra maliyetlerde yaşanan değişimler vb. Howlett vd. (2009)’nin “politika analizi” olarak anlattıkları faaliyet de tam olarak kamusal eylemlerin etkilerini değerlendiren politika analizidir. Politika analizi, politikaların ekonomik ve toplumsal sonuçlarının, fayda-maliyet analizi ya da risk değerlendirmesi ve yönetimi gibi tekniklerle incelenmesine veya tahminine dayanır. (Howlett vd., 2009, s. 8). Bu tür çalışmalar, belli politikaların doğrudan ya da dolaylı etkilerinin değerlendirilmesini, sosyal değişim ve ilerleme vb. göstergeler gibi farklı politika çıktıları ile hükümet programları arasındaki ilişkinin analiz edilmesi için istatistiksel çıkarım teknikleri kullanılmasını kapsar (Howlett vd., 2009, s. 8). Kamusal eylemlerin etkilerinin değerlendirilmesi bir yandan sonraki politikalar için bir temel teşkil edebilir. Bu durumda bu tür çalışmaların “politika için analiz” (*analysis for policy*) olarak nitelendirilmesi yanlış olmayacaktır.

Bu tür analizin iki ilgi alanı vardır: İlki, yöntemsel yaklaşımdır: Bu yaklaşım, kamu politikalarının değerlendirilmesine olanak veren bir “alet çantası” geliştirme amacındadır (Knoepfel vd. 2007, s. 9). Yani burada amaç, kamusal eylemlerin değerlendirilebileceği yöntemleri geliştirmektir. Bu çalışmalar, niceliksel verilerin

istatistiksel analizi, çoklu ölçüt analizleri, fayda-maliyet analizleri ve deneysel karşılaştırma şeklinde örneklenebilir (Knoepfel vd., 2007, s. 9).

İkincisi ise, politikaları değerlendirme sürecinde bu analizlerin kullanılmasıdır. Bu akım “değerlendirme” işi ile betimlense de aslında asıl iş “açıklamak”, “politikaların niceliksel ve niteliksel olarak fotoğrafını çekmek”tir. Knoepfel vd. (2007)’nin belirttiği bu çalışma alanına -ya da bu alandan ayrı- kamu politikası çalışmanın bir başka yolu olarak “politika tipolojileri” de eklenebilir.

Politika tipolojileri politika analizi sonucunda ortaya çıkan ve politikaların niteliğini gösteren bir sınıflandırmadır. Örneğin “Theodore Löwi, kamu politikalarını, düzenleyici- dağıtımcı- yeniden dağıtımcı olmak üzere üçe ayırmıştır. Bu tipoloji politikaların toplum üzerindeki etkilerine ve politika formülasyonuna katılanlar arasındaki ilişkiye odaklanır” (Theodoulou, 1995, s. 7). Murray Edelman, politikaları, maddi ve sembolik olarak ayırırken, James Anderson aslî (hükümetin yapmaya niyet ettiği, avantajlı ve dezavantajlı bireylere sunduğu fayda ve maliyetler) – usule ilişkin/yöntemsel (bir şeyin nasıl yapılacağı, onu kimin yapacağı ile ilgili) olarak sınıflandırır (Theodoulou, 1995, s. 3-9).

2.2. Analiz Tekniklerini Etkileyen Yöntemler: Pozitivizm- Post-pozitivizm- Orta

Yolcu Yaklaşım

Politika analizi türlerini sınıflandırırken detaylıca üzerinde durmadığımız ama yukarıdaki başlıklarda zaman zaman dikkati çeken önemli bir konu da politika analizine nasıl yaklaşıldığı ya da politika analizinin nasıl algılandığıdır. Çünkü “politika analizinin ne olduğu ve nasıl yürütülmesi gerektiği ile ilgili yorumlar o kişinin kamu politikası yapımını nasıl gördüğü ile ilgilidir: Politika yapımı “düzenli ve rasyonel” mi yoksa “karmaşık ve dağınık” bir iş midir? Eğer politika yapımının “düzenli ve rasyonel” olduğu varsayılıyorsa –ya da en azından öyle olması gerektiği düşünülüyorsa- politika yapıcılarına yardımcı olmak için rasyonel-analitik araçlar ve yöntemler kullanılır. Bu durumda politika yapıcılarına tavsiye verenler, karmaşık toplumsal problemlere optimal çözümler sunmak için, matematik, bilgisayar bilimleri, iktisat ve sosyal bilimlerden türetilmiş en uygun bilimsel bilgiyi ve analitik yöntemleri kullanmalıdırlar. Bunların en tipik örnekleri, fayda-maliyet analizi, etki analizi, dışa dönük yönelim tahmini, doğrusal

programlama ve özgün durum simülasyonu yöntemlerdir (Enserink vd., 2013, s. 16). Pozitivist yaklaşım, “politika amaçlarının ve çıktılarının makul derecede *nesnel* şekilde analizinin mümkün olduğunu ve bunların standart sosyal bilimler yöntemleriyle keşfedilebileceğini kabul eder” (Howlett vd., 2009, s. 8). Ana akım politika analizi, kamusal sorunlara ekonomi -özellikle de refah ekonomisi- ilkelerinin uygulanmasından oluşur (Howlett vd., 2009, s. 21).

Ancak diğer taraftan, politika yapımının doğası gereği “kaotik ve karmaşık” olduğunu varsayıyorsa, yukarıda sayılan yaklaşım ve yöntemler oldukça sorunludur; tahmin edilemez ve tabiatı gereği irrasyonel davranışlar sergileyen insanlar ve kurumlarla bu yöntemlerle başa çıkılmaz.” (Enserink vd., 2013, s. 16). Örneğin, bürokratik siyaset, çöp kutusu modeli, akış modeli ve ağ kuramı gibi modeller, politika yapımının karmaşık olduğunu kabul eden modellerdir (Enserink vd., 2013, s. 16). Bu ikinci yaklaşım, politika yapma sürecinin düşünüldüğü kadar akılcı olmadığı ve politika sürecinde tanımlanan aşamaların her zaman birbirini takip etmediği gibi eleştirilere sahip sosyal inşacı bir yaklaşımdır. Sosyal inşacı yaklaşım yorumculuk, eleştirel kuram ve post-yapısalcılık gibi çerçeveleri kullanarak politika sürecini ve politika yapımını açıklamaya çalışır (Morçöl, 2011). Post-pozitivist yaklaşımı benimseyen analizciler, hükümetlerin amaçlarını, niyetlerini ve eylemlerini anlamak ve eleştirmek için daha *öznel* yorumlar ve teknikler kullanırlar (Howlett vd., 2009, s. 8). Kamu politikası analizi açısından 1990’lı yıllarda ön plana çıkan bu anlayış, kamu politikası analizinde teknokratik, iktisadi ilkelere dayanan, amprisist (bilimci) yaklaşımın eleştirisi niteliğindedir. Post-pozitivistler, toplumsal sorunların, politika sürecinin ve çıktılarının siyasal ve sosyal analizine dayanan kullanılabilir bir politika analizi geliştirme amacıyla olan araştırmacılarıdır (Howlett vd., 2009, s. 26).

Post-pozitivistler, refah ekonomileri ve benzer diğer yaklaşımlardan beslenen anaakım politika analizcilerinin niceliksel analiz, olgu ve değerlerin nesnel ayrımı, sosyal bağlamdan bağımsız genellenebilir bulgular konusunda yanlış yönlendirildiğini tartışırlar ve öznel düşünce, normatif analiz ve uslamlamayı, kamu politikalarını ve politika-yapımını anlamak için daha verimli ve faydalı bulurlar (Howlett vd., s. 27). “Post pozitivistler, gözlemciden bağımsız bir nesnel gerçeklik alanının varlığını reddetme eğiliminde olan eleştirel kuram, post-yapısalcılık, post-modernizm ve sosyal-

inşaatçılık gibi yaklaşımlardan etkilenmelerine rağmen, nesnellik ve ampirik analize karşı değillerdir; pozitivist politika analizinin post-pozitivist analiz ile birleşmesi gerektiğine inanırlar. (Howlett vd., 2009, s. 27).

Post-pozitivistler, pozitivist politika analizcilerinin hem yöntemsel hem de etik açıdan yanlış yönlendirildiğine inanırlar. Araçsal amaç-araç analizleri konusunda şüphelidirler çünkü, politikaların nadiren belirsizliğe mahal vermeyecek amaçları vardır ve politikacılar da nadiren bu amaçlara ulaşmak için en verimli araçları seçerler (Howlett, Ramesh, & Perl, 2009, s. 27). Aksine onlar, politika amaçlarının ve araçlarının, kendi değerleri ve çıkarlarıyla güdümlü politika yapıcılar arasındaki sürekli çatışma ve uzlaşmanın ürünü olduğuna inanırlar. Politika yapıcılar arasındaki partizan siyasetin ve değer çatışmasının görmezden gelinmesi, pozitivist politika analizcilerinin politikaların şekillenmesindeki en hayati bileşenleri görme konusunda hata yapmalarına neden olur. (Dryzek, 2002'den akt., Howlett vd., 2009, s. 27) Etik açıdan ise, pozitivist politika yapımını, "yukarıdan aşağıya" olduğu, demokrasi ve katılıma fırsat vermediği için eleştirirler. Amaçlara ulaşmak için araçların tasarlanması ve değerlendirilmesinde etkinlik ve verimlilik vurgusu, pozitivist analizde "teknokratik" bir işleyişe neden olur (Howlett vd., 2009, s. 27).

Post-pozitivist analiz formal bir kuram olmadığı için bir formül/reçete/kural dizisine sahip değildir; ancak bu analiz türünü savunanlar, nesnel bir kamusal sorun ve çözüm anlayışının olamayacağı, tüm bilgilerin tartışılabilir olduğu konularında uzlaşırlar. "Post-pozitivist analizin en güçlü yanı, politika alanını mekanik biçimde düzgün bir alan olarak kavrayan pozitivist analizin aksine, kamu politikası sürecinin karmaşık gerçekliklerine karşı duyarlı olmasıdır. Pozitivistler için politika sorunları geniş ölçüde teknik meselelerdir ve teknik analiz vasıtasıyla doğru çözüm etkin olarak bulunabilir." (Howlett vd., 2009, s. 29).

Kamu politikası analizinde pozitivist ve post-pozitivist yaklaşımların yanında bir de bu iki yaklaşımı uzlaştırmaya çalışan orta yolcu bir anlayıştan bahsetmek mümkündür. Bu anlayışa örnek olarak William Dunn gösterilebilir (Morçöl, 2013).

Bunun dışında kullanılacak modeli etkileyen önemli nokta "kamu politikası analizi"ne yüklenen görev ya da daha açık bir ifadeyle politika analizinin temel amacıdır. Politika

analizinin amacı “iyi” politikanın ne olduğuna karar vermek midir? Yoksa verilen bir politika kararına nasıl ulaşılabileceğine karar vermek midir? Theodoulou’ya göre (1995, s. 3) kamu politikası analizinin temel amacı “iyi” politikanın ne olduğunun tarifinden ziyade “politikanın açıklanması” olmalıdır. Dolayısıyla da temel vurgu bir politikanın savunuculuğu değil politikanın analizi olmalıdır. Ancak bunu politika analizinde “savunmanlık” çerçevesi ile karıştırmamak gerekir. Savunmanlık çerçevesi, politika sürecini, kamusal sorunlarla ve bu sorunların çözümleriyle ilgili belli inançları savunan aktörler koalisyonu olarak tanımlar; politikayı ve politika değişimini bu koalisyonların savunduğu inançlar ile anlamaya çalışır (Kübler, 2013).

2.3. Bütün Resim Ne Anlatıyor?

İkinci bölümde üzerinde durulan, kamu politikası analizinin kapsamını açıklamaya çalışan açıklamalar aslında, kamu politikası analizi yaparken kullanılan yöntem ve kuramın analiz yapma amacına ve analiz yapma işinin nasıl görüldüğüne göre değiştiğini anlatmaktadır. Bu iki nokta (analiz yapma amacı ve analiz işinin nasıl görüldüğü?) hem kullanılacak yöntemi hem de yakın ilişki kurulacak disiplini belirlemede etkili olmaktadır. Bu bakımdan aynı yöntem farklı amaçlarla kullanılabilir ve bu analiz farklı türde bir politika analizi olarak kabul edilebilir.

Yukarıda devlet kuramlarına dayanan politika analizi, kamusal eylemlerin nasıl işlediğini açıklamaya çalışan kamu politikası analizi ve kamusal eylemlerin etkilerini inceleyen kamu politikası analizi sınıflaması kapsayıcıdır ve analitiktir. Ancak daha önce de belirtildiği gibi bu analiz türleri birbirinden ayrılabilir ve kopuk değillerdir. Bu yüzden bu çalışmaların tümü, Smith ve Larimer (2009)’in yaptığı gibi “politika çalışmaları” olarak adlandırılabilir. Smith ve Larimer (2009, s. 21-23)’in alanı bu şekilde kavramsallaştırmaları hem “politika analizi”nin diğer disiplinlerden tamamen ayrı bir yerde durmadığını anlatması hem de alandaki farklı yaklaşım ve tekniklere vurgu yapması bakımından anlamlıdır. Üstelik bu tür bir adlandırma politika çalışmalarını belli bir zaman ve mekana bağlı olmadan incelenmesine olanak verir.

Tablo 1: Politika Çalışmaları Alanları

Politika Çalışmaları	Örnek Araştırma Soruları	Örnek Kavramsal Çerçeveler	Yöntemsel Yaklaşım ve Örnekler	Temsilci Disiplin
Politika ve Siyaset	Siyaset mi politikayı, politika mı siyaseti oluşturur?	Politika tipolojileri Aşamalı model	Nicel ve nitel sınıflandırma İstatistiksel analiz Örnek olay çalışmaları	Siyaset bilimi
Politika süreci	Hükümetler neden sadece bazı sorunları ciddiye alır? Politika seçenekleri nasıl oluşturulur? Politikalar neden değişir?	Sınırlı Rasyonellik Çoklu akış (çöp kutusu model.) Bozulmuş denge Savunmanlık çerçevesi Politika yayılması Sistem kuramı		
Politika analizi	Ne yapmalıyız? Belli bir sorunu çözebilecek? seçenekler neler? Hangi politika seçilmeli?	Refah ekonomileri/ faydacılık	Nicel/Formal/ Nitel Maliyet analizi, Risk değerlendirmesi Delphi tekniği	Siyaset bilimi, İktisat Kamu yönetimi Sektörel çalışmalar
Politika değerlendirme	Ne yaptık? Program ya da politikanın etkisi ne oldu?	Program incelemeleri Araştırma tasarımı çerçeveleri	Nicel/Nitel İstatistik Uzman değerlendirmesi	Siyaset bilimi, İktisat, Kamu yönetimi, Politika değerlendirme
Politika tasarımı	İnsanlar sorunları ve politikaları nasıl algılıyor? Politikalar iktidarı nasıl dağıtıyor, neden? Politikayla kimin değerleri temsil ediliyor? Politika belli grupları toplumsal olarak nasıl inşa ediyor? Farklı politika yaklaşımları için ortak bir temel var mı?	Söylem kuramı Yorum bilgisi/Yorumsama	Nitel Metin analizi	Siyaset bilimi Felsefe Sosyoloji
Politika yapıcılar ve politika yapan kurumlar	Politika kararlarını kim veriyor? Politika yapıcılar ne yapılacağına nasıl karar veriyor? Politika yapıcılar verdikleri kararları neden o şekilde veriyorlar?	Kamu tercihi Artırmıcılık	Biçimsel Kuram Nicel analiz	Siyaset bilimi İktisat Kamu yönetimi
Politika Uygulama	Bir politika neden başarılı ya da başarısız oldu? Bir politika kararı nasıl eyleme dönüştü?	Sınırlı rasyonellik Geçici (Ad hoc)	Nicel analiz Nitel analiz	Siyaset Bilimi, İktisat Kamu yön., Sektörel çalış.

Kaynak: Smith, K. B., & Larimer, C. W. (2009). *The Public Policy Theory Primer*. Boulder: Westview Press.

Bu araştırmada, kamu politikası analizinin kapsamını belirlemek için önceki kısımda açıklanan üçlü sınıflandırma benimsenmekle birlikte, politika çalışmalarının cevaplamaya çalıştığı sorular, Smith ve Larimer'in (2009, s. 21-23) çalışması da kullanılarak belirlenmiştir. Önceki başlıkta, kamu politikası analizinin kapsamının incelendiği sınıflandırmalar ile birlikte aşağıdaki sorular Amme İdaresi Dergisi taramalarında makalelerin seçilmesinde belirleyici olmuştur. Bütün makaleler bu sorulara cevap arayıp aramadığına göre araştırmaya dâhil edilmiş ya da edilmemiştir.

- Siyaset mi politikayı, politika mı siyaseti oluşturur?
- Hükümetler neden diğer problemlere değil de bazılarına kulak verir?
- Politika seçenekleri nasıl oluşturulur?
- Politikalar neden değişir?
- Ne yapmalıyız?
- Belli bir sorunu ele alan seçenekler neler?
- Hangi politika seçilmeli?
- Ne yaptık?
- Program ya da politikanın etkisi ne oldu?
- İnsanlar sorunları ve politikaları nasıl algılıyor?
- Politikalar iktidarı nasıl dağıtıyor, neden?
- Politikayla kimin değerleri temsil ediliyor?
- Politika belli grupları toplumsal olarak nasıl inşa ediyor?
- Farklı politika yaklaşımları için ortak bir temel var mı?
- Politika kararlarını kim veriyor?
- Politika yapıcılar ne yapılacağına nasıl karar veriyor?
- Politika yapıcılar verdikleri kararları neden o şekilde veriyorlar?
- Bir politika neden başarılı ya da başarısız oldu?
- Bir politika kararı nasıl eyleme dönüştü?

Bu sorular neden kamu politikası çalışıldığının da tespit edilmesi açısından anlamlıdır. Kamu politikası, “politikanın *betimlenmesi*”, “politikanın *nedenlerinin, belirleyicilerinin* açıklanması”, “politikanın *sonuçlarının değerlendirilmesi*” amacıyla

çalışılmaktadır. Dolayısıyla politika çalışmaları “devlet faaliyetlerinin betimlenmesi, nedenlerinin ve sonuçlarının açıklanması” olarak tarif edilebilir (Dye, 2011, s. 3-5).

3. BÖLÜM

AMME İDARESİ DERGİSİ'NDE KAMU POLİTİKASI ANALİZİ

ÇALIŞMALARI

İkinci bölümde kamu politikası analizi çalışmalarının nasıl sınıflandırılabileceği, odaklandığı sorular ve kullandığı yöntemler detaylıca açıklanmıştır. İkinci bölümdeki açıklamalar dikkate alınarak, bu bölümde kamu yönetimi ve politikaları konusunda alanın en eski (kuruluş 1968), prestijli ve dünyanın ileri gelen sosyal bilimler endeksi olan Social Science Citation Index (SSCI) tarafından 2007 yılından beri taranan süreli yayın olan Amme İdaresi Dergisi'nin taranması sonucunda elde edilen bulgular sunulmuştur. Bu taramada aşağıda sıralanan çalışmalar araştırmanın kapsamı dışında bırakılmıştır:

- Kamu politikaları odaklı olmayan, devlete ilişkin kuramsal tartışmalar (siyasal düşünceler tarihi, siyasal iktidar tartışmaları, devletin görevlerinin kuramsal olarak açıklanması, devlet kuramları, vb.),
- Doğrudan kamu yönetimi disiplinine dâhil edilebilecek çalışmalar (kamu örgütleri, personel, idare hukuku, idarecilik/yöneticilik, kamu yönetimi kuramları, idari kurallar, vb.)
- Bir devlet eylem ve işlemi olmakla birlikte, salt hukuki bir anlayışla incelenen kanunlar,
- Kamu politikası analizi yöntemlerinden birini kullanmakla birlikte odağı kamusal politika olmayan çalışmalar (örneğin işletme politikaları, yöntemlerin özel örgütlere uygulandığı örnekler, vb.)
- “Politika olarak kalkınma ve planlama” ve “politika olarak yönetimde yeniden yapılanma/reform”⁴⁰ temaları⁴¹ etrafında sınıflandırılan çalışmalar.

⁴⁰ Bahsi geçen bu iki tema, ayrı bir çalışmanın konusunu oluşturabilecek kadar geniş bir yazına sahiptir. Kamu politikası alan yazınında kalkınma, planlama ve politika analizi ilişkisi henüz kurulmamıştır. Bu alanlar birbirinden ayrı olarak değerlendirilmektedir.

⁴¹ Amme İdaresi Dergisi'nde politika çalışmaları ile ilişkilendirilerek çalışılabileceği düşünülen makalelerin tam listesi için Ek 2 ve Ek 3'e bkz.

Bu çalışmada 1968-2015 yılları arasındaki 48 yıl boyunca Amme İdaresi Dergisi'nde yayımlanmış toplam 1334 makalenin taranması sonucunda kamu politikası analizi çalışmalarına ilişkin aşağıdaki gibi bir sınıflandırma ya da inceleme yöntemi önerilmektedir:

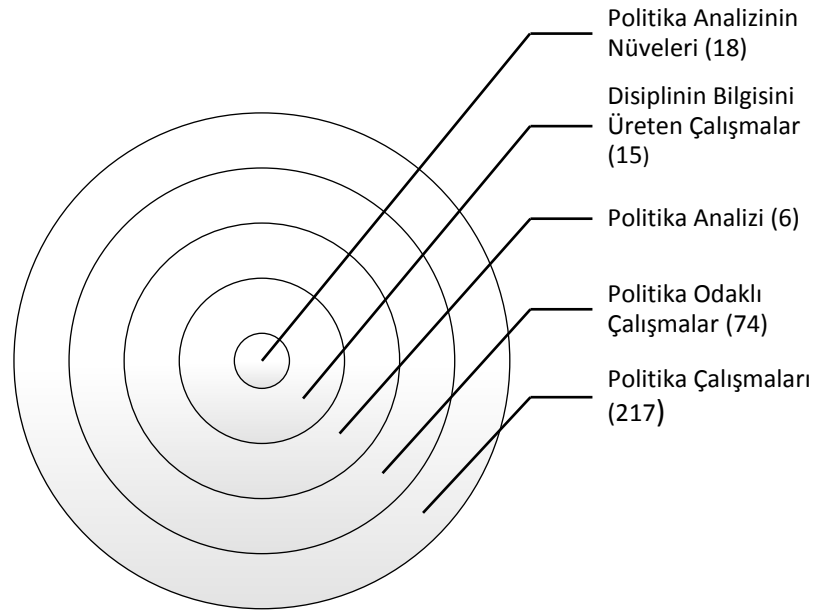
Çekirdek-Nüve: Bu gruptaki makaleler, doğrudan kamu politikası analizi çalışması olarak nitelendirilemez. Ancak bu grup, çalışma alanının kuram/yöntem/düşünme biçimi göz önüne alındığında, alanın nüveleri olarak değerlendirilebilecek bir çalışmalar kümesini oluşturur.

Disipline İlişkin Bilgi: Bu gruptaki çalışmalar, kamu politikası analizi çalışma alanının doğrudan kendisine (alanın ortaya çıkışı, gelişimi, yöntemleri, kuramları, yaklaşımları, çalışma konularının herhangi bir parçası, vb.) yönelik yazılmış bir makaleler kümesidir.

Sektörel Politika Çalışmaları: Bu gruptaki çalışmaların bazıları doğrudan politika analizinin kuram, yöntem ve düşünce biçimiyle yazılmış; bazıları “politika”, “siyasa”, “yönelti”, “uygulama”, “analiz” başlık ve odaklarıyla yazılmış; bazıları ise başlık ve özetlerinde “politika”, “yönelti”, “siyasa”, “analiz” kavramları geçmese de konuyu inceleme biçimi bakımından kamu politikaları çalışması olarak kabul edilebilecek bir makaleler kümesidir.

Bu sınıflandırmalar, sınırları kes(k)in, birbirini dışlayan sınıflandırmalar değildir. Sınıflandırma içindeki makale grupları hem birbirleriyle hem de diğer disiplinlerle belli oranda bir geçişkenlik gösterir. Sınıflandırmanın ve bu taramanın asıl amacı, hem bu zamana kadar kamu yönetimi ve örgüt kuramları bakışıyla incelenen bir alanı, kamu politikası bakış açısıyla yeniden gözden geçirmek, hem de tespit edilebilen çalışmalar üzerinden politika çalışmalarının durumunu incelemektir. Bu bakımdan sınıflandırma, açıklamayı ve değerlendirmeyi kolaylaştıran analitik bir araç olarak değerlendirilmelidir.

Sınıflandırmanın daha net anlaşılabilmesi için bunları birbiri içine geçmiş halkalar olarak düşünmek mümkündür. Merkezde politika analizinin nüveleri, dışarıya doğru ise sırayla disiplinin bilgisini üreten çalışmalar, politika analizi çalışmaları, politika odaklı çalışmalar ve en dışta da en kapsayıcı halka olarak politika çalışmaları yer alır.

Şekil 1: Amme İdaresi Dergisi'ndeki Politika Çalışmalarının Sınıflandırılması

3.1. Politika Analizinin Nüveleri: Amme İdaresi Dergisi'ne Yansıyan İlk Örnekler ve Temalar⁴²

Türkiye'de kamu politikası analizi çalışma alanının yakın bir zamanda kurumsallaşmaya başladığı ve bu çalışmaların özellikle 2000'li yıllardan sonra artış gösterdiği yargısı Amme İdaresi Dergisi incelendiğinde doğrulanmaktadır. Bir sonraki başlıkta üzerinde detaylıca durulacaktır ancak kamu politikası analizi adında bir disiplinden bahseden ilk makaleye Amme İdaresi Dergisi'nde 1998 yılında rastlanmakta ve özellikle 2000'lerden sonra -politika analizi olarak değerlendirilsin ya da değerlendirilmesin- politika-odaklı çalışmaların nicelik olarak ciddi bir artış eğiliminde olduğu gözlenmektedir. Durum böyle olmakla birlikte, derginin yayımlanmaya başladığı 1968 yılından itibaren yapılan ve toplam 48 yılı kapsayan tarama, alanın gelişimine katkısı olan yaklaşımların, kuramların, yöntemlerin ve düşünme biçiminin izlerine 1990'lar ve 2000'lerden önce de rastlanıldığını göstermektedir.

⁴² Bu gruba dâhil edilen makalelerin listesi için bkz. Ek 4: Amme İdaresi Dergisi'ne Yansıyan İlk Çalışmalar

Önce politika bilimleri, daha sonra da kamu politikası analizi olarak şekillenen çalışmaların gelişmesine ilişkin açıklamalarda çoğunlukla “yönetimin akılcılaştırılması, yöneylem araştırmaları, planlama-programlama-bütçeleme sistemi uygulamaları, karar verme/alma yaklaşımları, karar verme sürecinin akılcılaştırılması için matematiksel yöntemlerden yararlanma” gibi konular dikkat çekmektedir. Yapılan taramalar sonucunda, Amme İdaresi Dergisi’nde özellikle 1960’lı yılların sonu ve 1970’li yıllarda yayımlanan bazı çalışmalarda bu konu başlıklarına rastlanmıştır. Bu tarihlerde Türkiye’de kamu politikası analizi gibi bir çalışma alanının varlığından bahsetmek henüz mümkün değildir ancak politika bilimlerini ve kamu politikası analizini ortaya çıkaran düşünme biçiminin erken tarihlerde Türk kamu yönetimine yansımış olduğu iddia edilebilir.

Çalışma alanının filizleri olarak kabul edebilecek bu çalışmalar, “karar alma ve verme süreçlerine halkın katılımı” (Geray, 1969); “idari teşkilât, muamele, usul ve metotları geliştirmek suretiyle verimi artırmak, ekonomi sağlamak ve hizmetlerin kalitesini yükseltmek amacını güden, idarecilere yardımcı olan, ilmi araştırma tekniklerinden yararlanan bir danışma hizmeti olan” (Sürgit, 1969, s. 34), “organizasyon ve metot çalışmaları” (Sürgit, 1969; Sürgit, 1979; Ar, 1988); “sistem kuramı ve yaklaşımları” (Dicle & Dicle, 1969; Tekeli, 1971), kamu yönetiminde karar verme sürecini etkileyen yeni bir bütçe tekniğı olduğu belirtilen (Dicle, 1970, s. 95) “planlama-programlama-bütçeleme sistemi” (Dicle, 1970); “karar verme”⁴³ (Cubbertson vd., 1971); “örgütsel değışme” (Bozkurt, 1973); “planlama”⁴⁴ (Tekeli, 1974; Tinbergen, 1975); “planlı dönemde uygulanan proje değerlendirme teknikleri” (Karataş, 1975); “matematik, sosyal bilimler ve karar alma kuramı” (Armağan, 1975); “fayda-maliyet analizi ve uygulanma olasılıkları” (Şenel, 1975); “örgüt analizi” (Lorsch & Lawrence, 1975; Sürgit, 1977); “danışmanlık” (Tekeli & Şaylan, 1975); “yönetimde kullanılan matematiksel teknikler ve doğrusal programlama” (Kartal, 1975); “bilime dayalı yönetim” (Ozankaya, 1976); “sistem bütçesi” (Oyan, 1976); politika analizinde

⁴³ “Demiryolu makası bir ekspres tren için neyse karar verme de yönetim için odur; iki ya da daha çok alternatif yol veya hareket tarzı arasından seçme suretiyle yön gösterir” (Cubbertson, Jaconson, & Reller, 1971, s. 142).

⁴⁴ Planlama ve politika arasındaki ilişki, “3.3. Politika Olarak Planlama ve Kalkınma” başlığı altında ayrıca detaylı olarak incelendiğı için burada planlama ve politika arasındaki ilişkiye değinilmeyecektir.

kullanılan “çok-değişken çözümlenmesi ve geliştirme modelleri” (Sencer, 1978); “simulasyon” (Tecer, 1980); “yöneticilerin amaç ve politika belirleme işlevleri” (Sürgit, 1981); “verimlilik ölçümü” (Kavuncubaşı & Ersoy, 1995) temalarına sahiptir. Tüm bu temalar, çalışma alanı olarak politika bilimlerinin ve kamu politikalarının ortaya çıkmasında ve geliştirilmesinde uğrak noktaları olarak alan yazında dikkati çekmektedir.

Çekirdek grup olarak nitelendirilen bu çalışmalar incelendiğinde, politika analizi bağlamında olmamakla birlikte, demokratik ilkelere ulaşmak için bilimin katkısı; kararların ve karar süreçlerinin akılcılaştırılması için bilime dayalı yönetim, sosyal bilimlerde matematik yöntemlerin olanaklılığı gibi tartışma/araştırma/çalışmaların mevcut olduğu görülmektedir. Örneğin, Amme İdaresi Dergisi’nde “politika bilimleri” kaynaklarına atıf yapan ilk makalenin yazarı olması bakımından ayrıca önemli⁴⁵ olan Ozankaya (1976, s. 68), günümüz toplumunu, “bilime dayalı olması gereken, bilimle yönetilmesi zorunlu olan bir toplum” olarak nitelendirir. Ona göre, artık dünyayı anlamak yetmez; onu değiştirebilmek de gerekir; değiştirebilmenin yolu da bilimden geçer. “Çağdaş toplumun bu bunalımlı sorunlarına en etkin çözümleri getirebilecek olan şey, demokratik bir düzen ve bu düzen içinde demokratik ilkeler ve ülkülerle yoğurulmuş bilim adamları, teknokratlar ve yüksek yöneticilerdir” (akt. Ozankaya, 1976, s.69). Bilimin eyleme yol göstermesi gerektiği fikri, hatırlanacağı üzere Lasswell (1965) ve Dror (1971)’dan aşına olduğumuz düşüncelerdir. Ancak bu noktada Lasswell demokratik ilkeleri hayata geçirecek bilim olarak politika bilimlerini önerirken, Ozankaya makro düzeyde sosyolojik çözümlenmelere ve (demokratik) toplumsal planlamaya gönderme yapar. Ancak burada vurgulanmak istenen nokta, bu düşünme biçiminin bir şekilde var olduğudur.⁴⁶

Politikaların çok eski zamanlardan beri çeşitli çalışmaların ana teması olduğu, ancak bunların sistematik bir biçimde ve matematiksel yöntemler kullanılarak incelenmesinin

⁴⁵ Önemli olmasının nedeni, Amme İdaresi Dergisi’nde politika bilimlerine ilk defa atıf yapan makale olması kadar, 2000’lerden önce de Türkiye’de politika bilimlerinden haberdar olunduğunun göstergesi olmasındandır.

⁴⁶ Üstelik benzer amaçlar için öngörülen yöntemin politika bilimleri ve (demokratik) planlama olarak anılması, Amme İdaresi Dergisi taramalarında “politika olarak planlama ve kalkınma” başlığı ile sınıflandırılabilir bir grup çalışmanın olduğu iddiasını desteklemekte ve planlama ile politika analizi arasındaki bağı kurmaya yardımcı olmaktadır.

politika analizini diğer çalışmalardan ayıran nitelik sayılabileceği sıklıkla dile getirilmektedir. Dolayısıyla incelenen alanda, sosyal bilimlerde matematiksel yöntemlerin kullanılması temel açıklama noktalarından biridir. Bu bağlamda Amme İdaresi Dergisi'nde politika bilimleri ya da politika analizi bağlamında olmasa da benzer vurgulara sahip çeşitli makaleler tespit edilmiştir: Bu çalışmalara örnek olarak Armağan'ın (1975) makalesi gösterilebilir. Armağan (1975, s. 87-88), matematiğin sosyal bilimlere uygulanmasının yeni olmadığını ama son yıllarda bu tür uygulamaların ilgi gördüğünü yazmış ve ekonomistlerin uzun zamandır ekonomik kuramların matematiksel formülleriyle uğraştıklarını, psikologların da matematikten yararlandığını, davranış bilimlerinde, sosyal psikoloji, eğitim bilimleri, sosyoloji ve siyasal bilimlerde ise matematiksel modellerin yeni yeni kullanılmaya başlandığını, halbuki özellikle de karar alma konusunda bu modellerin önemli rol oynayabileceğini yazmıştır. Kendisi de çalışmasında (1975, s. 88), “olasılıksal karar alma kuramından yararlanarak demokrasideki çoğunluk ilkesinin nasıl uygulanması gerektiğini örneklerle açıklamaya” çalışmıştır.

Kamu sektörü örgütlenmesinde, örgüt içi işleyişte ve kamusal faaliyetlerde bilimsel yöntemlerin kullanılarak verimliliğin artırılması konusu, kamu yönetimi disiplini açısından, gerek kuruluş yıllarında gerekse ileriki yıllarda, aslî temaların başında gelir. Bu bağlamda 1970'li yıllara damgasını vuran uygulama, Organizasyon ve Metot uygulamalarıdır. Sürgit (1969, s. 34) Organizasyon ve metodu “gerek amme idaresine gerekse özel teşebbüs alanında teşkih, muamele, usul ve metotları, ilmi araştırma tekniklerinden faydalanmak suretiyle geliştirmek, verimi artırmak, ekonomi sağlamak veya hizmetin kalitesini yükseltmek hususunda idarecilere yardımcı olan bir danışma hizmeti” olarak tanıtmaktadır. Bu amaçları güden çalışmalara Organizasyon ve Metot araştırmaları, bu araştırmaları yapan uzman kişilere “O ve M uzmanı”, O ve M araştırmaları yapmak için kurulan teşkilatlı hizmet gruplarına da “O ve M birimi” denmektedir.

İkinci bölümde bugünkü anlamda kamu politikası analizinin gelişmesine karar verme yaklaşımının ve sistem kuramının katkıları üzerinde durulmuştu. Çekirdek gruba dâhil edilen diğer makale grubu da bu temalar etrafındaki makalelerdir. Özellikle sistem kuramları ile ilgili çalışmalar sayıca da dikkat çekicidir. Karar alma ile ilgili çeviri

metinlerin varlığı da bu konuya ilgi gösterildiğini açıkça göstermektedir.

Bugün politika analizi için kullanılan ilk yöntemlerden biri olarak kabul edilen simülasyon, doğrusal programlama; yine politika analizlerinde hâlâ kullanılan fayda-maliyet analizleri, verimlilik analizleri ve proje değerlendirme teknikleri gibi çeşitli yöntemler de 1970’li yıllarda ele alınan temalardandır. Bir çalışmada fayda- maliyet analizinin çeşitli alternatifler arasından ekonomik yararlılığı en fazla olanını, yani yapılacak masrafa karşın yararın belirlenmesi suretiyle seçmeye imkan tanıyan incelemeler olduğu, bunun uygulanabilmesi için öncelikle yarar ve masrafın ölçülebilir olması gerektiği gerektiği ve farklı kamu politikası alanlarında uygulanabileceği belirtilmiştir (Şenel, 1975, s. 137). Ayrıca Şenel (1975) çalışmasında, masraf-yarar analizinin kolluk kuvvetlerinde uygulanıp uygulanamayacağını çeşitli alternatiflerle tartışmıştır. Şenel’e göre (1975), masraf-yarar analizinin yapılabilmesi için hem masrafların hem de yararların ölçülebilir olması gerekmektedir ancak özellikle sosyal politika gibi alanlarda bu pek mümkün olmamaktadır. Bu tür bir analiz yapılan hizmet alanlarına birisi modern sevk ve idare ilkeleri, diğeri de ekonomistin görüş açısından olmak üzere iki farklı açıdan yaklaşmış olmaktadır (Şenel, 1975, s. 157). Aslında bu çalışma kendisini politika analizi olarak nitelendirmese ya da politika analizi amacıyla yapılmasa bile net bir şekilde politika analizi olarak kabul edilebilir. Çekirdek grupta yer alan bir başka makalenin yazarı Tecer (1980) de simülasyon tekniği⁴⁷ üzerinde durmuştur. Ancak çalışmada simülasyonun kamu yönetiminde kullanımına ilişkin herhangi bir bilgi yer almamaktadır.

Bu tarama sonuçları ve tarama sonucunda ortaya çıkan bu temalar şu soruyu sormayı zorunlu hâle getirmektedir: Kamu politikası analizi uygulamalarının dayandığı bazı gelişmeler ve düşünce biçimi Amme İdaresi Dergisi’ne 1998 yılından daha erken tarihlerde yansımış olmasına rağmen, bu çalışmalar neden diğer ülkelerde olduğu gibi daha erken yıllarda (1970’lerden itibaren) kamu politikası analizi/politika değerlendirme/politika çalışmaları olarak kurumsallaşmamıştır? Bu kurumsallaşma,

⁴⁷ Amerika Birleşik Devletleri’nde savaş sırasında simülasyon tekniklerinin kullanıldığı bilinmektedir. “Simülasyon bilgisayarların da etkisiyle, hızla gelişen bir yönetsel analiz ve karar verme tekniğidir. Karmaşık ve dinamik sorunların çözümünde kullanılan sistemli bir deneme-yanılma yöntemidir” (Tecer, 1980, s.3)

tanınma ve yayılma neden 2000’li yıllara kalmıştır? O yıllarda, bu temalar neden yalnızca kamu yönetimi disiplini sınırları içinde tartışılmıştır?

Bu soruların cevabı, Türkiye’de kamu yönetimi disiplininin kuruluş nedenselliği ve dinamiğinde gizlidir. Türkiye için 1950’li yıllardan itibaren asıl öncelik “rasyonel bir bürokrasi” ve “rasyonel bir kamu yönetimi” kurmaktır. Tüm bu temalar da “yönetimin rasyonelleş(tiril)mesi” bağlamında değerlendirilmelidir. İşte bu sebepten ötürü öncelik kamu yönetiminin örgütlenmesi ve örgütlenme ile ilgili bilgilerin üretilmesi için de kamu yönetimi disiplini öncelikli olmuştur. Tarama sonuçları da bu savı desteklemektedir. 1960’lı ve 1970’li yılların temel konuları, yönetimin yeniden yapılandırılması, idari reform, kalkınma ve planlama iken 1990’lı yıllardan sonra politika-odaklı yazıların sayısında artış gözlenmektedir. Yukarıda bahsi geçen çalışmalar da akılcı işleyen, verimli kamu örgütlerinin ve bürokrasisinin yaratılması için gerekli koşulları tartışan makalelerdir.

Bu bağlama oturtulabilecek ve politika çalışmaları kapsamında değerlendirilebilecek ancak bu araştırmanın kapsamı dışında bırakılmış önemli bir tema –özellikle bu yıllarda- “yönetimin yeniden düzenlenmesi, kamu yönetimde reform çalışmaları, idarenin verimli çalışması için gerekli olan şartlar”ı konu olan makalelerdir. Bunlar, kamu yönetimi disiplini içindeki tartışmalar olarak değerlendirilebilir. Pek çok makale de öyledir; çoğu, personel rejiminin nasıl olması ve/veya idarenin nasıl örgütlenmesi gerektiğine, memurların özelliklerine ve kamu örgütlerinde verimliliğin artırılması için gerekli düzenlemelere odaklanmaktadır. Ancak geniş bir pencereden bakıldığında tüm bunlar *reform politikasının* parçalarıdır. Dolayısıyla bu çalışmalar da nitelikleri itibariyle reform politikası çalışmalarının uzantılarıdır. Söz konusu çalışmalar bir araya getirildiğinde bu nitelik daha açıkça görünür bir hâle gelmektedir.

Amme İdaresi Dergisi 1968 yılından itibaren yayımlanmaya başladığı için kamu yönetimi ile ilgili daha eski tarihli çalışma ve raporlara rastlanmasa da, kamu yönetiminin yeniden yapılandırılmasına ilişkin yabancı uzman raporları⁴⁸ da tam olarak

⁴⁸ 1933/34 Türkiye’nin İktisadi Bakımdan Bir Tetkiki (Amerika Birleşik Devletleri’nden uzmanlar); 1949 Başbakanlık talebi üzerine hazırlanan Neumark Raporu: Devlet Daire ve Müesseselerin Rasyonel Çalışması Hakkında Rapor; 1951 Barker Raporu (Türkiye ile

bu bağlama oturtulmalıdır. Raporlar, kamu yönetimi disiplini içine girmekle birlikte, devletin niteliğine, kamusal müdahalenin hangi alanlara yönlendirilmesi gerektiğine ilişkin öneriler de verdiği için reform politikası belgeleridir. Bu politika belgelerine yönelik olarak, yeniden düzenlenen ve yapılandırılan kamu yönetiminin bilgisini üreten bu çalışmalar da aslında politika çalışmalarının başka bir görüntüsüdür.

Benzer bir durum, planlama ve kalkınma temalı çalışmalar için de geçerlidir. Amerika’da politika analizinin işlevi ve kullandığı yöntemler neyse, Türkiye’de de “planlama”nın işlevi ve “kullandığı yöntemler” odur. Bu noktada planlama ve politika analizinin yan yana durması çelişki gibi görünmemelidir. Türkiye’deki planlama uygulamaları, bütüncül bir sosyalist plan değil, “kapitalizmin planlanması”dır. Bu açıdan Türkiye’deki planlama uygulamaları aslında “planlama politikaları”dır. Ayrıca, planlama ve kalkınma, kullanılan yöntemler bakımından politika analizi ile ortaklaşmaktadır. Çeşitli makalelerde bahsi geçen “planlamacılar”, kamu politikası analizi alan yazınındaki “politika analizcileri”ne benzer niteliktedirler. Bu bakımdan politika olarak planlama, kalkınma ve reform ayrı bir çalışma alanı olarak durmaktadır.

Çekirdek gruba ilişkin değerlendirmeye geri dönecek olursa, üzerinde durulmaya değer bir başka konu da, yukarıda politika bilimleri ve politika analizinin gelişmesinde etkili olan yaklaşımlar olarak sıralanan temaların, kamu yönetimi ve örgüt bilimleri için de köken olma niteliğidir. Örneğin, akılcı karar verme, örgüt geliştirme, organizasyon ve metot, yönetimde verimlilik ve danışmanlık gibi konular, hem kamu sektörü örgütleri hem de özel sektördeki örgütler açısından -dolayısıyla da bu örgütleri çalışma nesnesi yapan kamu yönetim disiplini ve işletme yönetimi/örgüt bilimleri için- temel konulardır. Bu noktada yine sosyal bilimlerde disiplinleşme konusuna geri dönülür: Bu disiplinlerin inceleme nesnelere ve ürettiği bilgiler birbirinden ne kadar farklıdır? Farklılığı yaratan nedir? Bu sorular net bir şekilde cevaplanamayacağı ve özellikle bu üç disiplinde birbiri ile iç içe geçen noktalar çok fazla olduğu için, bu temalar üç çalışma alanı için de ortak alanlar olarak kabul edilmek durumundadır. Buradaki tespit ise; çalışma alanı 2000’li yıllarda Türkiye’de kamu politikası analizi şeklinde kurumsallaşmadan önce de kamu politikası çalışmalarının temelini oluşturan

Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankası finanse etmiştir); 1951 James Martin ve Frank Cush Raporu (Maliye Bakanlığı’na sunulmuştur).

akla/yöntemlere bir biçimde 1970'li yıllarda da rastlandığıdır. Asıl soru, bu tür çalışmalara -sınırlı da olsa- bu yıllarda rastlanmasına rağmen neden o yıllarda değil de daha yakın zamanlarda böyle bir çalışma alanıyla karşılaşıldığıdır? Bu sorunun yanıtı/yanıtları özellikle 3.3. ve 3.4. numaralı başlıklarda açıklığa kavuşturulmaya çalışılmıştır.

3.2. Disipliner Bilginin İzinde: Kamu Politikası Analizi Alanının Bilgisini Üreten Çalışmalar⁴⁹

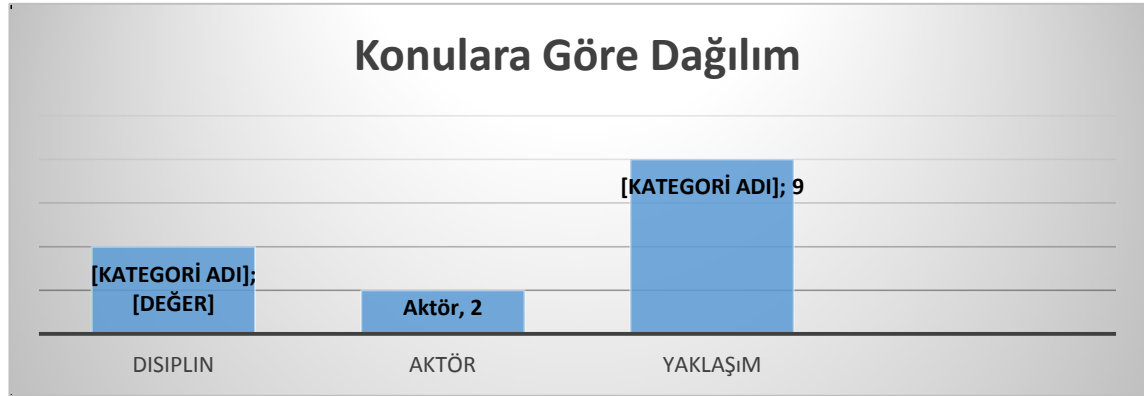
Amme İdaresi Dergisi taraması, daha önce de belirtildiği gibi, kamu politikası analizi adı ile bir çalışma alanının varlığından bir makalede ilk defa 1998 yılında bahsedildiğini (Çevik, 1998) göstermektedir. Bu tarihten sonra hem politika odaklı hem de bu disipline ilişkin makalelerin sayısının hızla arttığı gözlenmektedir. Bu hızlı artışın arkasında yatan nedenin 1998 yılındaki makalenin yazımı olduğunu söylemek güçtür. Çünkü bu makaleden önce de politika çalışmalarının kökeni olarak kabul edilebilecek makalelerden ve yaklaşımlardan bahsetmenin mümkün olduğu ayrıntılı bir şekilde yukarıda açıklanmıştı. Ancak bu yılı, “öncesi ve sonrası” karşılaştırması yapmayı mümkün kılan önemli bir tarih olarak kabul etmek mümkündür.

3.2.1. Konulara Göre Dağılım

Amme İdaresi Dergisi'nde politika çalışmalarının izini süren bu araştırmadaki ikinci kategori, “çalışma alanının bilgisini” üreten kuramsal, betimleyici ve açıklayıcı makalelerden oluşan kümedir. Bu küme, çalışma odağı açısından, “disiplinin kuruluşu, betimlenmesi, niteliğinin tespit edilmesi ve alandaki önemli araştırmacıların ve düşüncelerinin incelenmesine yönelik makaleler” (bkz. Çevik, 1998; Çelik, 2008; Çorbacıoğlu, 2008; Akdoğan, 2012), “karar alma sürecinde etkili olan aktörlerin konu edildiği makaleler” (bkz. Göksu & Bilgiç, 2003; Karakurt, 2007) ve “çalışma alanındaki kuram, yaklaşım, model ve yöntemler ile ilgili makaleler” (Çevik, 2002; Tataroğlu, 2002; Üstüner, 2003; Öztürk, 2004; Çoban, 2005; Barca & Balcı, 2006; Ekici & Çelik, 2007; Akdoğan, 2007) olmak üzere üç alt başlıkta incelenebilir. Bu kategoride yer alan

⁴⁹ Bu gruba dâhil edilen makalelerin listesi için bkz. Ek 5: Kamu Politikası Analizi Alanının Bilgisini Üreten Çalışmalar

toplam 15 makale ve 16 farklı yazar⁵⁰ tespit edilmiştir.

Şekil 2: Politika Analizi Çalışmalarında Konulara Göre Dağılım

3.2.2. Çalışma Alanı Olarak Kamu Politikası Analizine Farklı Yaklaşımlar

Her ne kadar Amme İdaresi Dergisi'nde kamu politikası çalışmalarının kökeni olarak kabul edilebilecek çeşitli makaleler ile sektör odaklı politika çalışmaları daha önceki yıllarda var olsa da bu dergide disiplin olarak kamu politikasından açıkça bahseden ilk makale Hasan Hüseyin Çevik'in 1998 yılında yayımlanan "Kamu Politikası Analizi Çalışmaları Üzerinde Türkiye Açısından Bir Değerlendirme" başlıklı yazısıdır. Çevik (1998, s. 103), bu yazısında kamu politikası çalışmalarının Türkiye açısından oldukça yeni bir alan olduğunu iddia etmektedir. Çevik (1998, s. 112) kamu politikası analizine, "kamu hizmetlerinin sunulmasında ... kalitenin artırılması ya da iyileştirilmesi"ne yarayan bir faaliyet olarak yaklaşmakta, politikaların nesnel olarak analiz edilebilmesi için de siyasal kaygılardan uzak olan üniversite ve araştırma kurumları gibi akademik çevrelere görev yüklemektedir.

Çelik (2008) ise, Çevik (1998)'in araçsal yaklaşımdan farklı olarak, kamu politikası analizi çalışmalarını, doğuş nedenselliği tartışması üzerinden tarihsel bir bakış açısıyla incelemektedir. Çelik'e göre (2008, s. 48) kamu politikası analizi, "belli bir tarihsel kesitteki özgün yönetememe sorunundan kaynaklanmış"tır (II. Dünya Savaşı sonrası Amerika) ve bu alan, kamu politikasını, hem siyasetten hem de değerden bağımsız bir

⁵⁰ İki araştırmacının ikişer makalesi vardır.

düzenleme alanı olarak gördüğü için kamu politikasını iktidarsızlaştırmaktadır (Çelik, 2008, s. 50). Bu alan hem modernleşmeci okuldan hem de planlama geleneğinden beslenmektedir (Çelik, 2008, s. 52- 63).

Akdoğan (2012) da, Çelik (2008) gibi çalışma alanının niteliğinin/durumunun incelenmesine yönelik bir makale yazmış, makalesinde disiplinin kuramsal ve ideolojik temellerini ele almıştır. Çorbacıoğlu'nun (2008) çalışması ise, çalışma alanının niteliğini ve ortaya çıkışını tartışmaya açmamış; kamu politikası analizine katkısı olan bilim insanlarının çalışmalarına odaklanarak “yayımlanan eserleri aracılığıyla geliştirmiş oldukları teori, model ya da argümanlara yaptıkları bilişsel etkileri” (s. 45) incelemiştir.

3.2.3. Uygulayıcı - Akademisyen Dağılımı

Bu sınıflamada 15 makalede 16 farklı yazar tespit edilmiştir. Bu 16 yazardan yalnızca 3'ü akademi dışındandır. Bu durumda Amme İdaresi Dergisi'nde bu alanın bilgisinin çoğunlukla akademik çevreler tarafından üretildiği söylenebilir. Sektörel çalışmalarda da bu durum değişmemektedir. Sektörel analiz grubundaki politika odaklı çalışmaların da çoğu da (yazar oranı: 4/69) yine akademik çevreler tarafından yapılmaktadır.⁵¹

3.2.4.Kurumlara Göre Dağılım

Kamu politikası analizi disiplini üzerine yazılmış makalelerin niceliksel dağılımı incelendiğinde Polis Akademisi (3 yazar- 2 makale), TODAİE (1 yazar- 2 makale) ve ODTÜ (2 yazar- 2 makale) başı çekmektedir. Bu kurumlar dışında, kalan makaleler, Eskişehir Osmangazi, Muğla, Afyon Kocatepe, Cumhuriyet, Erciyes ve Sakarya Üniversiteleri'nde dengeli olarak dağılmıştır. Başbakanlık'ta ve Rekabet Kurumu'nda çalışan yazarlar da değerlendirilmeye dâhil edildiğinde 15 makalenin 7'sinin Ankara kaynaklı olduğu gözlenmektedir. Bu bakımdan Amme İdaresi Dergisi özelinde, çalışma alanının bilgisini üreten merkezin Ankara olduğu hususu dikkat çekmektedir. Merkezin Ankara olmasının altında yatan sebebi bulmak için yazarların akademik geçmişlerine odaklanmak gerekir.

⁵¹ Bu durumun nedeni kuşkusuz Amme İdaresi Dergisi'nin akademik bir dergi olmasıdır. Düşünce kuruluşlarının yayınları, kamu kurum ve kuruluşlarının dergileri incelendiğinde sonuçlar daha farklı olabilir.

3.2.5. Disiplinlere Göre Dağılım

Kamu politikası analizi disiplininin bilgisini üreten disiplinler, sektörel politika çalışmalarından farklı olarak, daha bir örnek bir görünüme sahiptir. Bu gruptaki 15 makalenin sahibi 16 yazardan 3'ü Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Fakültesi'nden, 5'i Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi/Kamu Yönetimi bölümlerinden, 1'i TODAİE'den, 2'si Maliye bölümlerinden, 1'i İktisat bölümünden ve 1'i de İşletme bölümündendir.

3.3. Sektörel Çalışmalar

Sektörel çalışmaların yer aldığı bu kategoriyi politika çalışmalarının zaman içindeki seyrini netleştirebilmek açısından bazı alt kategorilere ayırarak incelemek gerekir. İlk alt kategoride, bir araştırma yöntemi olarak kamu politikası analizini kullanan, İkinci Bölüm'de de bahsedilen yaklaşım, model ve çerçeveler ile yazılmış makaleler (6) yer alır. Bu makaleler, politika analizi disiplini sınırları içinde tereddütsüz yer alacağı düşünülen çalışmalardır.

İkinci alt kategori, ilk alt kategoriyi de kapsayan, başlığında/özetinde/anahtar kelimelerinde “politika”, “siyasa”, “yönelti”, “uygulama”, “program”, “proje”, “kamu politikası”, “politika süreci”, “karar alma/verme (süreci)” ve “program değerlendirme” ifadelerinin yer aldığı makalelerden (73) oluşur. Bu çalışmaların zaman boyutu ile değerlendirilmesi, Amme İdaresi Dergisi'nde “politika eğilimi”nin, “politika odağı”nın yıllara ve temalara/sektörlere göre salınımını, sayılarda bir artış veya azalış varsa bir kırılma noktasının var olup olmadığını analiz etmeye imkân verecektir.

Son olarak ilk iki alt kategoriyi de içine alacak şekilde, bir araştırma yöntemi olarak “politika analizi”nden bahsetmeyen ancak hem inceleme yöntemi hem de konuları bakımından “politika çalışmaları” olarak nitelendirilebilecek makalelerin bulunduğu son bir alt kategoriden (196)⁵² bahsetmek mümkündür. Bu kategori de, politika odaklı çalışmaların, program ve uygulama değerlendirmelerinin Amme İdaresi Dergisi'nde ne kadar geriye gittiğini, bu çalışmalar ile politika analizi disiplininin yöntemlerini kullanan makaleler arasında bir fark olup olmadığını, fark(lar) varsa bu fark(lar)ın ne

⁵² Politika çalışmaları grubunda toplam 217 makale bulunmaktadır. Ancak burada sektörel olmayan çalışmalar kapsam dışında bırakılmıştır.

olduğunu tartışmayı sağlamaktadır. Ancak daha da önemlisi bu en geniş kategori, doğrudan “politika analizi” olarak yer almasa da benzer bir düşünce biçiminin Amme İdaresi Dergisi’nde (dolayısıyla kamu yönetiminde ve dergideki diğer disiplinlerde) mevcut olduğunu göstermek açısından önemlidir.

3.3.1. Kamu Politikası Analizi: Disiplinden Haberdar Olan Çalışmalar

Herhangi bir disiplin incelenirken bir sınıflandırma yapabilmek için, o disiplinin sınırlarının tartışmasız bir şekilde çizilmiş olması gerekir. Oysa bu çalışmada –özellikle sosyal bilimler için- disiplinlerin sınırlarının net bir şekilde çizilemeyeceği benimsenmiştir. Ancak yine de politika çalışmalarını saptamak ve niteliklerini tespit etmek için bir ayırım benimsemek zorunludur. Bu kategorideki ilk ayırım da, İkinci Bölüm’de çizilen çerçeveye oturan analizlerdir. Bu analizler belli politika/uygulama/programların politika süreci, aktör analizi, politika değişimi ve savunmanlık çerçevesi gibi yaklaşımlar kullanılarak yapılmış analizlerdir. Bunların analiz olarak nitelendirilmesinin nedeni, yazarlarının bu disiplinin bilgisine sahip olmalarıdır. Bu bağlamda, politika analizi olarak kabul edilebilecek toplam 6 makale tespit edilmiştir (bkz. Yıldız, 2002; Akdoğan, 2004; Yıldız, 2007; Kartal, 2009; Özen & Özen, 2010; Çaşkurlu, 2014). Bu makalelerde farklı politika alanları farklı kamu politikası yaklaşımları kullanılarak analiz edilmiştir.

Örneğin Yıldız (2002) çalışmasında, vatandaşların internete erişiminin nasıl sağlanacağı sorununa odaklanmıştır. İnternete erişimin en uygun yolunun tespit edilmesi için, olası erişim seçeneklerini ve bu seçeneklerin çeşitli ölçütler (maliyet, yönetsel kolaylık, eşitlik, ekonomik faaliyet üzerindeki etki, içerik kontrolü, mülkiyet) açısından sonuçlarını incelemiş ve internet kafelerin bir kamu politikası aracı olarak kullanılıp kullanılmayacağını analiz etmiştir (Yıldız, 2002). Yıldız (2002)’in benimsediği yöntem, alternatiflerin çeşitli ölçütlerle değerlendirilmesi ve optimal sonucun seçilmesidir. Yıldız (2002)’in çalışması politika öncesi (ex-ante) bir analiz olarak değerlendirilebilir.

Akdoğan (2004)’in çalışması ise politika uygulaması üzerine bir analizdir. Akdoğan’a göre (2004, s. 13-15) anaakım reform yazınında, reformların başarısız olmasının nedeni reformların kendisi değil bu reformların yanlış uygulanması, yani uygulama sürecidir; dolayısıyla uygulama süreci, reformu önerenlerin belirlediği ölçütler doğrultusunda

yürütülürse reform başarılı olacaktır. Oysa Akdoğan'ın belirttiği üzere anaakım kamu politikası uygulama kuramı değerlerden ve ideolojiden bağımsız değildir; uygulama sürecini başarılı olarak değerlendiren ölçütler, ideolojik içeriklidir. Akdoğan çalışmasında, “liberal kamu politikası uygulama süreci teorisinin başarılı olarak değerlendireceği bir kamu politikasının uygulamada başarısız olabileceğini” (2004, s. 15) göstermeye çalışmıştır. Bu bağlamda Akdoğan (2004, s. 27), o dönem gündemde olan Kamu Yönetimi Temel Kanun Tasarısı ve arkasından gelecek diğer yasaların uygulanması konusunda siyasal iktidarın istekli olmasına ve diğer önkoşulların da bulunmasına rağmen reformun uygulanmasının başarısını belirleyecek olanın bürokrasi ve halkın olumlu ya da olumsuz tepkileri olduğunu savunmuştur.

Yıldız, 2007 yılındaki çalışmasında, e-devlet politikalarının “kimler tarafından, nasıl ve hangi ihtiyaçlara yanıt vermek için oluşturulduğu” (2007, s. 42) sorusuna odaklanmış, e-devlet politikaları sürecinin analizi için derinlemesine mülakat ve arşiv incelemesi yöntemlerini kullanmış (2007, s. 39) ve e-devlet politika belirleme sürecini “çatışan güçler alanı” (2007, s. 43) kavramı ile açıklayarak bu süreçte uluslararası aktörlerin hangi araçlarla politikaları etkilediğini analiz etmiştir. Yıldız'ın bu çalışması politika sürecinin ve politika aktörlerinin analizidir.

Bu kümeye dahil edilen bir başka makale, Kartal (2009)'ın sağlık politikalarının tarihsel süreç içindeki dönüşümünü incelediği çalışmasıdır. Kartal (2009)'ın makalesini İkinci Bölüm'de “devlet kuramlarına dayanan politika analizi” olarak açıklanan sınıfa dâhil etmek mümkündür. Çünkü çalışma, bir yandan sağlık politikalarının değişimini incelerken bir yandan da devletin değişen niteliğini tartışma konusu yapmıştır. Daha doğru bir ifade ile, sağlık politikalarının değişimini, devletin rolünün değişimine/dönüşümüne paralel bir gelişme olarak analiz etmiştir. Aynı süreçte, “yurttaşlık rejimi”nin de nasıl etkilendiği ve değiştiği incelenmiştir (bkz. Kartal, 2009).

Bu kategorideki iki yazarlı tek makale olan Özen & Özen (2010)'ın makalesi, kamu politikası oluşturma sürecinde toplumsal hareketlerin etkili olduğundan hareketle, “İzmir- Bergama, Uşak-Eşme, İzmir-Efemçukuru ve Çanakkale-Balıkesir yörelerindeki protesto hareketlerinin, 1985 yılından bu yana uygulanan madencilik politikalarını nasıl ve ne derece etkilediğini” (2010, s. 33) analiz etmiştir. Özen & Özen (2010), politika analizinde savunmanlık çerçevesini kullanmışlardır. Analiz, savunmanlık çerçevesinin

önerdiği şekilde, madencilik politikalarındaki taraflar, tarafların savunduğu değerler ve benimsediği ilkeler üzerinden bir analiz yürütmektedir. Tarafların savunduğu değerler ise eleştirel söylem analizi yöntemi ile değerlendirilmiştir. Çalışmada taraflar ve fikirler, altın madenlerine karşı mücadele eden yerel, bölgesel ve ulusal sivil toplum kuruluşları ve meslek odaları, bu kuruluşların talepleri ve mücadeleleri; hükümet ve altın madenciliğinde liberalizasyon sürecinin etkisi ile maden şirketleri ve savunduğu tezler olarak yer almaktadır. Politika da bu savunmanlık koalisyonlarının karşılıklı etkileşimleri üzerinden yapılmaktadır. Çalışma, alanyazında, toplumsal hareketlerin politika sürecini gündem oluşturma aşamasında etkiledikleri yönündeki genel kanının sorgulanması gerektiğini kanıtlaması bakımından önemlidir. Yazarların da belirttikleri üzere, “Türkiye örneği, gündem oluşturma, siyasa formüle etme, planlama gibi aşamaların dışında tutulan toplumsal kesimlerin, belli bir siyasa ile ancak bu siyasanın uygulama aşamasında karşılaşılabildiğini ve siyasa uygulamalarını yaşamlarına ve ekonomik çıkarlarına tehdit olarak algılamaları durumunda bu siyasa karşı harekete geçtiklerini göstermektedir” (Özen & Özen , 2010, s. 58).

Bu grupta yer alan son çalışma Çaşkurlu (2014)’nun makalesidir. Çaşkurlu (2014) çalışmasına, kamusal bir sorunun –istihdamsız büyüme- görünür ve gerçek nedenleri ile bu soruna nasıl yaklaşılabilirine yönelik bir analizle başlayıp, sorunla mücadele için alternatif politikaları uygulama ve etkinlik açısından tek tek inceler. Son olarak bu sorunu Türkiye açısından ele alarak, politikaların etkilerini analiz eder (bkz. 2014).

Bu çalışmalar değerlendirildiğinde, makalelerde politika analizi türleri olarak “politika süreci”, “politika uygulama”, “aktör analizi” ve “politika değişimi” analizlerinin yapıldığı görülmektedir. Analizlerin büyük kısmı (5/6), politikalar oluştuktan sonra geçmişe yönelik yapılan analizlerdir (bkz. Akdoğan, 2004; Yıldız, 2007; Kartal, 2009; Özen & Özen , 2010; Çaşkurlu, 2014). Büyük çoğunluğu oluşturan bir başka konu da, politika analizi yapan yazarların çoğunun (4/6) (Siyaset Bilimi ve) Kamu Yönetimi⁵³ bölümlerinden olmasıdır. Diğer iki yazardan biri Maliye, diğeri de İşletme bölümündendir. Dolayısıyla disiplinin kuruluşunu ve niteliğini tartışarak politika analizinin bilgisini üreten çalışmalarda olduğu gibi, politikaların analizi yapan çalışmalarda da merkez disiplin Kamu Yönetimi’dir. Bu bakımdan ABD, Fransa ve

⁵³ TODAİE de kamu yönetimi bölümü olarak değerlendirilmiştir.

İngiltere gibi ülkelerde siyaset biliminin içinden türeyen/siyaset biliminin bir alt dalı olarak görülen bu çalışma alanının ve yöntemlerinin, Türkiye’de kamu yönetimi çevresi tarafından sahiplenilmesinin, kamu yönetimi disiplininin, teknik olarak nitelendirilebilecek bir çalışma ve düşünme biçiminden kurtulmasına yardımcı olup ol(a)mayacağı, bu çalışmaların nicelik ve nitelik olarak göstereceği gelişmelere bağlıdır. Kamu politikaları analizinin, kamu yönetimi disiplinine politik bir bakış açısı kazandırma potansiyeli vardır. Bu potansiyelin açığa çıkması, politika analizi disiplininin kuram ve modellerinden hangilerinin benimseneceği ile yakından ilgilidir.

Politika analizi yapan çalışma sayısı şimdilik kısıtlı da olsa, daha önce de iddia edildiği gibi, Amme İdaresi Dergisi’nde “politika odaklı” makalelerde de niceliksel bir artış söz konusudur. Üstelik bu artışa, politika analizi disiplininin yöntemsel eğilimi olarak politika inceleme ve politika değerlendirme yaklaşımları da eşlik etmektedir. Aşağıda, 3.3.2. Politika Odaklı Çalışmalar ve 3.3.3. Politika Çalışmaları başlıklarında incelendiği gibi, çalışma kapsamına alınan makalelerde, kamusal sorunlar, kamusal sorunun gündeme gelmesi, bir politikanın politika olma süreci, uygulama süreci, politikaların tarafları ve politikaların toplum üzerindeki etkileri incelenmektedir. Bunlar açıkça kendisini kamu politikası analizi olarak tanımlayan disiplinin, “neden kamu politikası çalışıyoruz?” sorusuna verdiği yanıtlardır. Dolayısıyla politika odaklı çalışmalar, kamu politikası analizi yaklaşımlarını kullanmasalar da politika çalışmaları olarak kabul edilmelidirler.

3.3.2. Politika Odaklı Çalışmalar

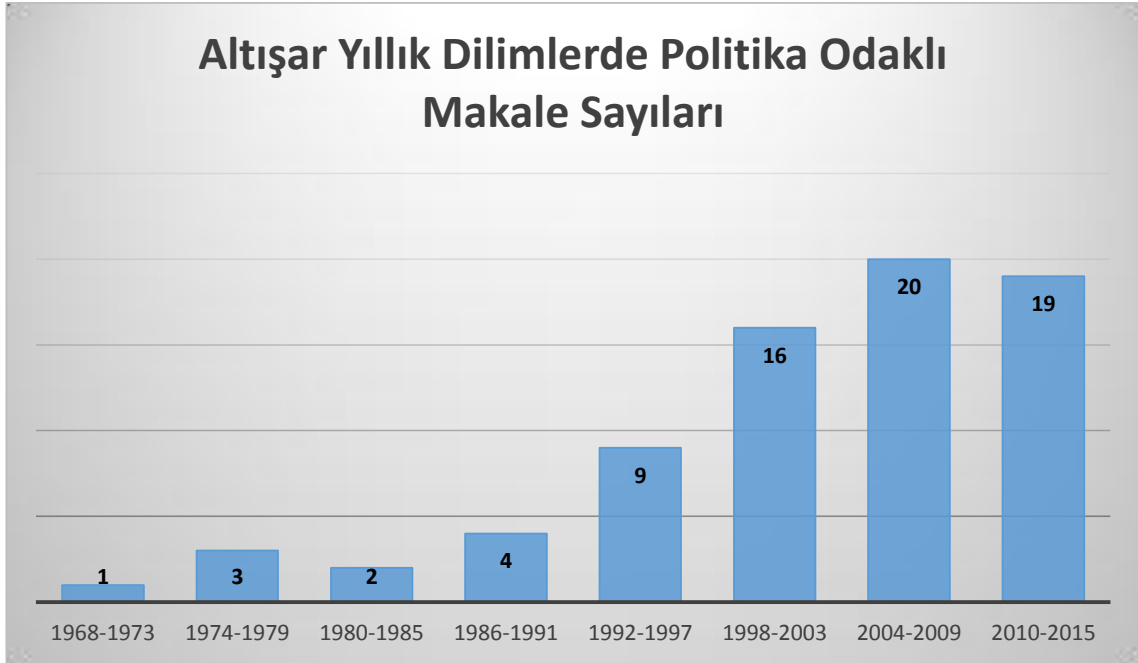
Amme İdaresi Dergisi’nde yapılan taramada, 1968-2015 yılları arasındaki 48 yıl boyunca yayımlanmış toplam 1334 makalenin taranması sonucunda 74⁵⁴ adet (~ %6) politika odaklı makale tespit edilmiştir. Daha önce disiplin olarak kamu politikası analizinden bahseden ilk çalışmanın 1998 yılında yayımlandığı belirtilmişti. Bu makale, her ne kadar kamu politika analizinden açıkça bahseden ilk makale olsa da, yine de bu çalışmanın politika analizi odaklı makalelerin yazımının miladı olarak sayılması doğru olmayabilir. Ancak bu tarihi, yöntemsel bir tercih olarak bir kırılma noktası olarak kullanmak mümkündür.

⁵⁴ Bunlardan altısı 3.3.1, üçü de 3.1. başlığında adı geçen ve incelenen çalışmalardır.

Şekil 3: Politika Odaklı Çalışmaların Yıllara Göre Sayısal Dağılımı

Nitekim gerçekten bu yıldan sonra, yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere, politika odaklı makale sayısı artmıştır. 1968-1997 yılları arasındaki 30 yıllık süre zarfında, odağında politika olan makale sayısı 19 iken, 1998-2015 yılları arasında bu sayı 56'yı bulmuştur. Bu rakamlar özellikle son 15-20 yıl içinde kamu yönetimi disiplini içinde politika eğiliminin giderek daha fazla güçlenmekte olduğunu göstermektedir. Bu noktada önemli olan bu eğilimin arkasında yatan nedenlerin ve daha önce de kamusal sorun odaklı çalışmalar olmasına rağmen bu eğilimin neden bu yıllara denk geldiğinin araştırılmasıdır. Kamu politikası öğretimindeki yayılmanın nedenlerini inceleyen Yıldız vd. (2011)'nin tespitleri burada saptanan eğilim için de açıklayıcı olabilir. Yıldız vd. (2011, s. 352-353) kamu politikası derslerindeki artışı etkileyen faktörleri şöyle sıralarlar: Yüksek lisans ve doktora derecesini Amerika ve Avrupa'daki üniversitelerden almış olan araştırmacılar disiplinin transfer edilmesinde etkili olmuşlardır. Bu araştırmacıların çoğu yüksek lisans ve doktora eğitimlerinde kamu politikası dersleri almışlar ve Türkiye'ye döndüklerinde kamu politikası dersi açmışlardır. İkinci bir etken, araştırmacıların sabbatical izinlerini nerede geçirdikleridir. Üçüncü bir neden, kamu politikası çerçevesinin, Türk idari sistemindeki değişiklikleri açıklamak için kullanışlı olmasıdır. Dördüncü etken yine transfer sürecinde etkili olan ikinci nesildir. Son etken ise Avrupa eğitim sistemi ve kurumları olarak not düşülmüştür.

Şekil 4: Politika Odaklı Çalışmaların Altışar Yıllık Dilimlerde Sayısal Dağılımı

Politika odaklı makalelerin dağılımını altışar yıllık zaman dilimleri içinde gösteren yukarıdaki grafikte politika odaklı makale sayılarındaki düzenli artış daha açık bir şekilde görülmektedir.

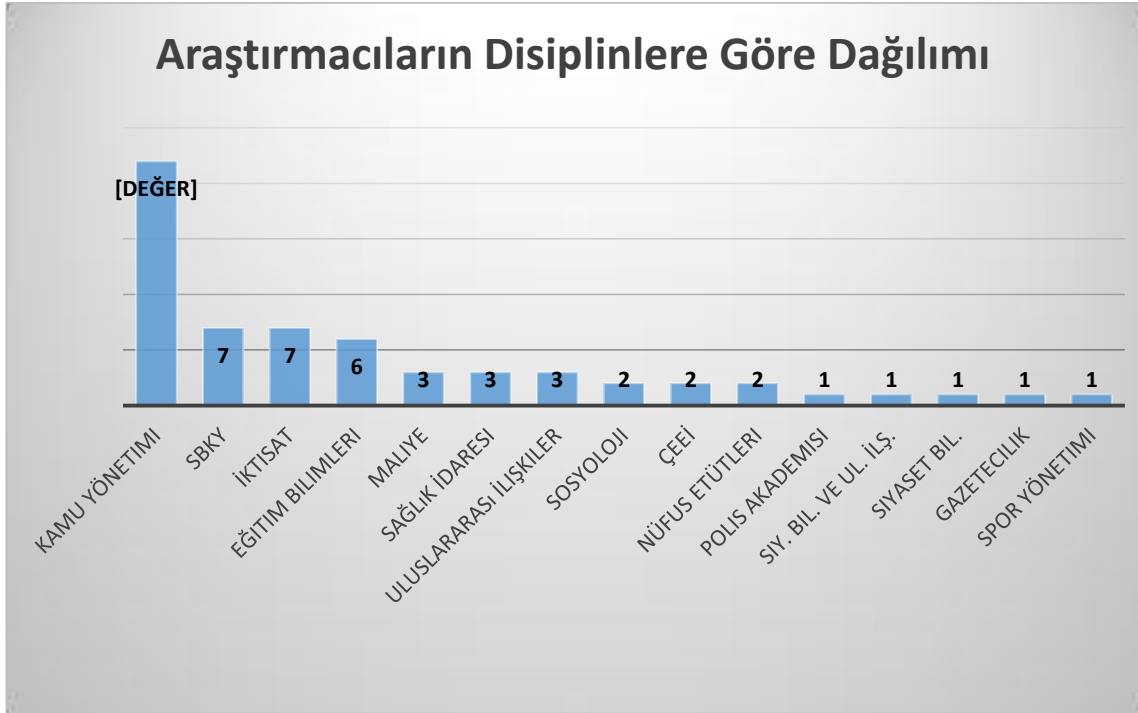
Politika odaklı çalışmaların temalara ve disiplinlere göre dağılımı, politika eğiliminin yalnızca kamu yönetimi disiplininde mi olduğunu, diğer disiplinlerin de bu eğilimde etkileri olup olmadığını, etkileri varsa bu etkilerin derecesini, bu çalışmalarda çok-disiplinlilikten ve disiplinlerarasılıktan bahsetmenin mümkün olup olmadığını tartışmaya yardımcı eder.

Bu kategoriye dâhil edilen makaleler incelendiğinde, politika alanları şu şekilde sıralanabilir: Gecekondu- konut, göç, kamu personeli, eğitim-öğretim yönetimi, kentleşme ve çevre, imar, afet, yükseköğretim, güvenlik, ulaştırma, çalışma-iş-işçi, ekonomi, madencilik, özelleştirme, kadın sorunu, turizm, istihdam, sağlık ve sosyal politika, dış politika-uluslararası ilişkiler, tarım, bütçe-vergi-maliye, bilgi ve iletişim, katılım-yönetişim- neo-liberal politikalar, Avrupa Birliği, yolsuzluk ve yozlaşmayla mücadele, ceza, yönetim reformu, taşra politikaları, yoksullukla mücadele, yerleşme, erken dönem Cumhuriyet politikaları, biyoteknoloji, sanayi, spor-spor yönetimi, dil politikaları ve nüfus. Bu politika alanları ile ilgili makalelerin yıllara göre sayısal dağılımı Ek 7'den incelenebilir.

Bu çalışmalar yıllar bazında tematik olarak incelendiğinde ortaya çıkan sonuç, makalelerin “tepkisel” olduklarıdır. Burada tepkisel niteliği ile anlatılmak istenen, politika odaklı çalışmaların, öncelikli olarak belli bir kamusal sorun alanında gündem oluşturmak ya da herhangi bir politika/uygulama gündeme gelmeden o politika/uygulama alanına yönelik tavsiye vermek amacıyla değil, politika/kanun/reform/uygulama/program gündeme geldikçe ya da uygulandıktan sonra, o alana ilişkin inceleme/değerlendirme yapmak ve öneri getirmek amacıyla yazılmış olduğudur.. Bu bakımdan politika odaklı sektörel çalışmalar, politika oluştuktan ya da uygulandıktan sonra, bu politikaların oluşturulma sürecini, sonuçlarını ve etkilerini analiz eden politika analizi türüne yakın durmaktadır. Dolayısıyla daha önce “politika (süreci)nin bilgisi” ve “politika için bilgi” şeklinde yapılan ayrımında, burada bahsi geçen çalışmaların daha çok “politikanın bilgisi” kategorisine oturduğu dikkati çekmektedir.

Yukarıdaki politika alanlarına yönelik araştırmalar farklı disiplinlerdeki araştırmacılar tarafından yapılmıştır. Bu disiplinler ise şunlardır: Kamu Yönetimi⁵⁵ (TODAİE- 9/ Kamu Yönetimi –13) (22), Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi (7), İktisat (7), Eğitim Bilimleri/Eğitim Yönetimi ve Planlaması (6), Uluslararası İlişkiler (3), Maliye (3), Sağlık İdaresi/ Sağlık Kurumları Yöneticiliği (3), Çalışma ve Endüstri İlişkileri (2), Sosyoloji (2), Nüfus Etütleri (2), Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler (1), Polis Akademisi (1), Siyaset Bilimi (1), Spor/Spor Yöneticiliği (1), Gazetecilik (1).

⁵⁵ TODAİE yazarları, kamu yönetimi disiplini içinde sayılmıştır.

Şekil 5: Politika Odaklı Çalışmalarda Disiplinlere Göre Dağılım

Politika odaklı makale yazan araştırmacıların (69) yarısına yakın bir kısmı (30) Kamu Yönetimi, Siyaset Bilimi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümlerindedir. Kalan kısmı ise uygulamacılar (4) ve İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sosyal Bilimler Fakültesi ve İktisat Fakültesi gibi fakülteler içinde yer alan disiplinlerden olduğu kadar (17), bu fakülte ve disiplinlerin dışındaki yazarlardan (18) da oluşmaktadır. Bu rakamlar, yazarların akademik geçmişlerini ve akademik kariyerlerini etkileyen sosyal ve bilişsel faktörleri bilmeden genelleme yapabilmek için yeterli olmasa da, veriler tarihsel gelişimi bakımından büyük ölçüde bir kamu yönetimi dergisi olarak kabul edilen Amme İdaresi Dergisi'nde hem politika odaklı yazma eğilimi olduğunu hem de bu eğilimde siyaset bilimi ve kamu yönetimi bölümleri dışındaki disiplinlerin de katkısı olduğunu göstermektedir. Kamu yönetiminde politika odaklı çalışma eğilimi ve bu eğilimin farklı politika alanlarını çalışan farklı disiplinlerden araştırmacılarca desteklenmesi Amme İdaresi Dergisi'ni giderek daha fazla bir biçimde çok disiplinli bir meca hâline getirmektedir. Ancak bu çok disiplinliliğin, disiplinler arası bir şekle dönüşüp dönüşmediği tartışmalıdır. Çünkü araştırma kapsamına ve bu kategoriye dâhil edilen çok yazarlı çalışmalar, yazarların genellikle aynı disiplinden olduklarını göstermektedir. Çok yazarlı çalışmalarda farklı disiplinlerden hareketle bir araya gelen araştırmacı sayısı ve bu araştırmacıların bilgiyi, yeni bir bakış açısı üretecek şekilde

örgütlemeleri durumu oldukça kısıtlıdır. Bu kategoride incelenen 56 politika odaklı makalede 9 ortak çalışma vardır ancak bu ortak çalışmaların yarısına yakını (4) (bkz. Göğüş Tan & Somel, 2005; Kerman vd., 2008; Övgün & Küçük, 2013; Lamba vd., 2014) aynı disiplinden araştırmacıların bir araya gelerek yazdığı makalelerdir. Kalan kısımda ise ortaklıklar daha çok (3) akademi ve uygulayıcıların ortaklığıdır (bkz. Tatar vd., 1997; Ökten & Kale, 2009; Eryurt vd., 2012). Diğer 2 makaleden birisinde Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri ile İktisat (Erol & Özdemir, 2012), diğerinde de İktisat ile Sosyoloji alanı araştırmacıları (Tekgüç & Atalay Güneş, 2015) birlikte çalışmışlardır. Dolayısıyla bu çalışmaları disiplinler arası olarak değil de çok disiplinli olarak nitelenmek daha doğru olur⁵⁶.

Politika odaklı çalışmaların hangi tür politika analizine yakın olduğunu anlamak adına yapılan bir inceleme, politika analizi olarak adlandırılan grup ile politika odaklı bu çalışmaların incelemeleri arasındaki farkı da açığa çıkarmaktadır. Her ne kadar inceleme konuları açısından belirgin bir fark dikkati çekmese de⁵⁷, iki grup yöntem bakımından farklılaşmaktadırlar. İlk gruptaki çalışmalar “kamu politikası analizi” şeklinde kurumsallaşan alanın kavram, yöntem ve yaklaşımlarından biri ile analiz yaparken, politika odaklı makaleler olarak sınıflandırılan ikinci grup çalışmalar belli bir politika alanı ile ilgili yazılmış olmakla birlikte aynı anda birden fazla soruya/konuya odaklanmaktadırlar. Bu bakımdan politika analizi olarak nitelendirilen grubun “spesifik bir soru ve amaç odaklı” olduğu söylenebilir.

Birkaç örnek ile yukarıdaki açıklama daha iyi açıklanabilecektir: Örneğin, “Türkiye’nin Gecekondu Politikası Üzerine Bazı Düşünceler” (Heper, 1979) başlıklı makale, kamusal bir sorunu ele alması bakımından politika analizi eğilimi gösterir. Makale, “bu kamusal sorunun çözümüne yönelik uygulamalar/alınmış ve alınabilecek önlemlerin neler olduğunu, bu uygulamaların/önlemlerin kimler tarafından savunulduğunu, uygulamaların başarısız olma nedenlerini, gecekondu sorununun ilgili olduğu diğer

⁵⁶ Tek yazarlı çalışmaların disiplinler arası niteliğe ya da bakış açısına sahip olup olmadığı ayrıca çalışılmalıdır.

⁵⁷ Örneğin, iki gruptaki çalışmalar da belli bir politika/uygulama/program alanına ya da kamusal bir sorun alanına yönelik olarak inceleme yapmakta, politika alanlarına yönelik aynı soruları cevaplamaya çalışmaktadırlar. Bu bağlamda politikaların politika haline gelme süreçleri, bu süreçteki aktörler, aktörlerin savunduğu ilkeler, politikanın ekonomik ve toplumsal etkileri çalışmaların uğrak noktaları olmaktadır.

konuları” incelemiştir. Bir kamusal sorun alanındaki uygulamaların incelendiği bu makale, “kamu politikası analizi”nden bahsetmemektedir. Ancak kamu politikası analizi disiplini çerçevesi ile yapılacak bir gecekondur politikası analizi de bu makalenin incelediği konuları inceleyecektir. Bu incelemedeki fark şu olacaktır: Yazarın yukarıda ele aldığı konulardan biri odağa alınacak ve politika analizi modellerinden biri kullanılacaktır. Örneğin, savunmanlık çerçevesi ile gecekondur politikasının tarafları ve aralarındaki etkileşim tartışılabilir ya da politika/program değerlendirme yaklaşımı ile uygulamaların sonuçları ve başarısız olma nedenlerini incelenebilirdi.

“Küreselleşme Sürecinde Ceza Politikalarındaki Dönüşümler” (Özdek, 2000) başlıklı çalışmada da herhangi bir politika analizi çerçevesinden ya da yaklaşımından bahsedilmemekle birlikte, söz konusu çalışmanın şu soruları cevapladığı görülmektedir: Neo-liberal küreselleşme politikaları ceza politikalarını nasıl etkilemiştir? Devletin yeniden yapılanma sürecinin ceza politikalarına etkisi ne olmuştur? Ceza politikalarındaki dönüşümün dinamikleri nelerdir? Yeni ceza politikalarının ilkeleri nelerdir? Ceza politikalarının ekonomik, toplumsal, politik sonuçları nelerdir? Dolayısıyla bu makalenin de politika odaklı bir çalışma olduğu açıktır.

Bu örneklerin gösterdiği ise şudur: Kamu politikası analizi, diğer disiplinlerin de inceleme nesnesi yaptığı konular/temalar /uygulamaların çalışılması için belli başlı bir çerçeve, bir inceleme yöntemi⁵⁸ sunmaktadır. Bu bakımdan, örneğin kamu yönetimi ile kamu politikası analizi arasındaki temel fark, inceleme nesnesi ya da konusundan çok, inceleme yöntemidir. Ancak bu açıklama da gerçekten iki disiplin arasında geçerli bir farkın olup olmadığını anlamaya yetmemektedir.

3.3.3. Politika Çalışmaları

Politika çalışmaları kategorisi bu çalışmanın en kapsamlı kategorisidir. Politika çalışmaları olarak da nitelendirilen bu grup, yukarıda bahsi geçen “ilk örnekler”, “kamu politikası analizi” ile “politika odaklı çalışmalar”ı da kapsar. Bunların yanına, politika

⁵⁸ Kamu yönetiminin kendine ait bir yöntemi olmadığı tartışmaları düşünüldüğünde kamu politikası analizi, kamu yönetimine bu bakımdan katkı sağlayabilir. Ancak benzer bir tartışma kamu politikası analizi için de yapılmaktadır. Kamu politikası analizinin kuram ve yaklaşımlarının diğer disiplinlerden ödünç alındığı, kendine ait bir yöntem geliştiremediği tartışılmaktadır. Ancak bu durum kamu politikası analizinin pragmatik ve problem odaklı eğilimine aykırı olmaktan çok bu eğilime uygundur.

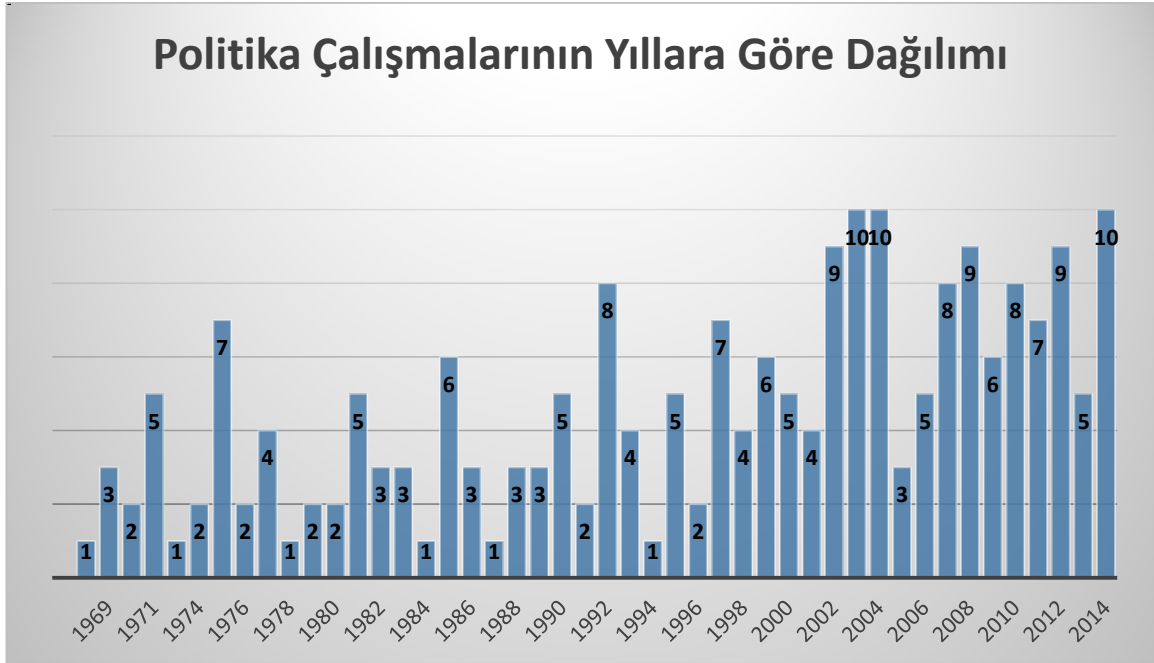
analizi yaptığını belirtmeyen ya da başlığında/özetinde/anahtar kelimelerinde politika ve diğer ilgili kavramlar geçmeyen ancak niteliği itibariyle birer politika çalışması olarak değerlendirilmesi gereken makaleler de olduğuna vurgu yaparak, bu son grup makaleleri de ekler. Çünkü bir çalışmanın politika analizi ya da politika odaklı bir makale olduğu, makalenin politika analizinin kuram ve kavramlarını kullanıp kullanmamasıyla ya da başlık/özet/anahtar kelimelerinde politika ve ilgili kavramların geçip geçmemesiyle belirlenemez. Örneğin, bir önceki başlıkta politika odaklı çalışmalar ve politika analizi çalışmalarının amaçları ve inceleme konuları bakımından aynı oldukları ama analiz yapan çalışmaların kamu politikası analizi çerçevesi ile daha spesifik bir soruya ve amaca odaklı yazıldığı belirtilmişti. Amme İdaresi Dergisi'nde öyle çalışmalar tespit edilmiştir ki, bu çalışmalarda başlık, özet ve anahtar kelimelerinde politika ve ilgili kavramlar geçmemekte ve makalede bir politika analizi yapılacağından da bahsetmemekte, ancak örneğin bir kamusal hizmet alanına ilişkin analizler, bir kamusal soruna ilişkin incelemeler yapmakta, alternatif politika/proje ve uygulamaları karşılaştırılmakta veya devletin bir hizmet alanından neden çekildiği açıklanmaya çalışılmaktadır. Bu örnekleri çoğaltmak mümkündür.

Örneğin, “İşlem Maliyetleri Teorisi: Sağlık Hizmetleri Sunumunda Sözleşme Mi Yoksa Örgüt İçi Yapılanma Mı?” (Özgen, 2002) başlıklı çalışma, ilk incelemede ne politika analizi grubuna ne de politika odaklı çalışmalar grubuna girebilmiştir. Makale özeti incelendiğinde de, makaledeki amacın, örgüt kuramlarına dayanarak, örgütlerin davranış ve yapılanma şekillerini açıklamaya çalışmak (Özgen, s. 49) olduğu belirtilmektedir. Ancak makale incelendiğinde bu çalışmanın örgüt kuramlarından beslenen bir politika analizi çalışması olarak incelenebileceği düşünülmektedir. Çünkü makale, devletin belli bir hizmet alanında (sağlık hizmetleri- diyaliz tedavisi) hizmet sunma seçeneklerini/alternatiflerini inceledikten sonra, devletin bu alandan yavaş yavaş neden çekildiğinin işlem maliyetleri teorisiyle açıklanıp açıklanamayacağını incelemektedir. Devletin, “diyaliz hizmetlerini mevcut kamu kuruluşlarında kapasite artırımı yoluyla sunma, diğer kamu kuruluşlarının kaynaklarından yararlanma ve özel merkezlerle sözleşme yoluyla hizmet satın alma” (Özgen, s. 57) gibi politika alternatifleri arasından sonucusunu seçmesini, işlem maliyetleri kuramının, “diyaliz hizmetleri sunum hizmetlerini özel merkezlerde gerçekleştirmek, bu işlemi kamu kaynakları bünyesinde gerçekleştirmekten daha az maliyetli ve daha verimlidir”

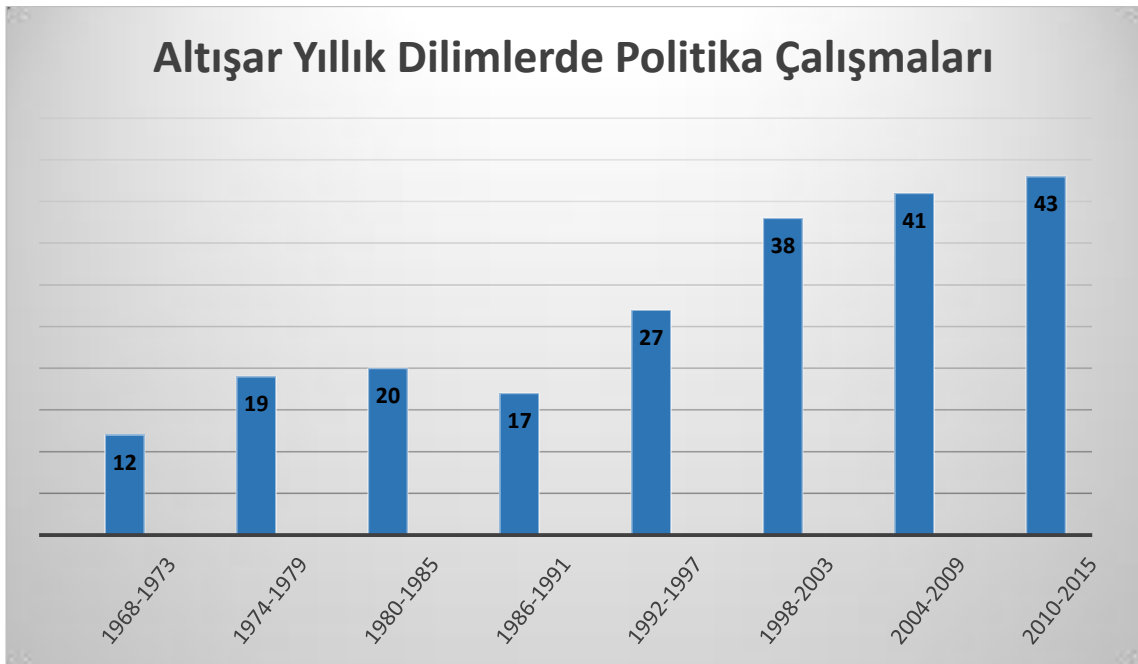
(Özgen, s. 58) varsayımı ile açıkladığını belirtilmektedir. Bunun yanında bu varsayımın ampirik araştırmalarla ölçülmesi önerilmektedir.

Bir başka örnek ise “Devlet ve Konut Kooperatifçiliği: İstemek ya da İster Görünmek” (Keleş, 1979) adlı çalışmadır. Bu çalışmada Keleş bir politika analizi çerçevesini kullanmamakla birlikte, devletin, Türkiye’de konut kooperatifçiliğine yönelik tutumlarını üç döneme ayırarak incelemektedir. Makalede devletin, konut kooperatifçiliğine yönelik olumsuz tutumları, bu alana ilişkin alınan kararlar, çıkarılan yasalar ve uygulamalar üzerinden incelenmektedir. Çalışma devletin, bu tavrının arkasındaki nedenleri de incelemektedir. Dolayısıyla makale, devlet hangi nedenlerle ve araçlarla, bir kamusal sorun alanına yönelik belli bir şekilde tavır aldığını incelemektedir. Bu çalışmada bir politika analizi vurgusu yoktur, yazarın bir politika analizi yapma niyeti olup olmadığı da bilinmemektedir. Ancak açıkça bu makale, bir politika çalışmasıdır.

Sonuç olarak, bu kategori yöntemsel eksiklikten ötürü çekirdek gruba, yani disiplinler bilgi grubuna, politika analizi çalışmalarına ve politika odaklı çalışmalara dâhil edilemeyen makalelerin göz ardı edilmemesi için oluşturulmuştur. Üstelik tüm kategorileri kapsayan politika çalışmaları kümesindeki çalışmalar yıllara göre incelendiğinde, Amme İdaresi Dergisi’nde ve kamu yönetiminde politika/uygulama/program odaklı bir düşünme ve yazma eğiliminin gelişimi ve seyri çok daha açık bir şekilde gözlenir.

Şekil 6: Politika Çalışmalarının Yıllara Göre Sayısal Dağılımı

Şekil 7: Politika Çalışmalarının Altışar Yıllık Dilimlere Göre Dağılımı

Amme İdaresi Dergisi'nde politika çalışmalarının yaygınlaştığı ve nicelik olarak arttığı yönündeki bu tespit, artışın arkasında yatan nedeni açıklamamaktadır. Bu artışın araştırılması başka bir çalışmanın konusu olabilecek niteliktedir.

SONUÇ

Politikaların betimlenmesi, nedenlerinin açıklanması ve sonuçlarının değerlendirilmesi ile ilgilenen kamu politikası analizinin, temel kavramlarını, kapsamını ve bu çalışma alanının Amme İdaresi Dergisi'ne ne kadar ve nasıl yansıdığını inceleyen bu araştırmanın sonuç olarak vurgulayacağı noktalar yine bu üç başlık altında olacaktır:

Öncelikle ilk tespit, kamu politikası analizinde alan yazındaki temel tartışmaların “politika” ve “analiz” üzerinden yürütüldüğüdür. Söz konusu tartışma, hedeflenen amaçlara ulaşabilmek için gerekli analizlerin uygun araçlar ile yapılmasıdır. Dolayısıyla amaç, belirlenen hedeflere ulaşmak için en uygun politikanın bulunması için analiz yapmaktır. Ya da belli bir politikanın politika olma sürecini, bu politikanın sonuçlarını, topluma olan etkilerini ve uygulamanın neyi değiştirdiğini incelemektir. Hangi amaçla politika analizi yapılırsa yapılsın esas vurgu politikaya ve analizedir. Çalışma alanında kamu politikası olarak nitelendirilen faaliyetin “kamusal” niteliği, yani bir politikayı “kamusal” yapanın ne olduğu tartışma konusu edilmemekte, kamusalığın “politika”nın özelliğinden, yani devlet otoritesinden kaynaklandığı veri olarak kabul edilmektedir. Ancak “kamu”yu ve “kamusal”ı devlet otoritesi dışında tartışmaya açmak bir zorunluluktur. Politikaların yalnızca “devlet” tarafından yapıldığı için “kamusal” olduğu tezi sorgulanmayı beklemektedir. Üstelik, kamu politikası analizi çalışma alanı, “kamusal” olanın ne olduğunu tartışmaya açacak analitik araçlara da sahiptir. Eğer politika analizinin bir işlevi de politikaların, hangi aktörlerce yapıldığı, hangi değerlerin politikalara taşındığı, süreç ve sonuçların gerçekten kime/hangi gruplara/sınıflara fayda sağladığı ve kimleri bu politika alanından dışladığı vb. gibi sorulara cevap vermekse, politika analizi tam da bu yüzden ve bu gerekçelerle kamusal tartışması yapabilecek durumdadır. Ancak kamu politikası analizi “kamusal tartışması” yapmaya başlayana kadar, devlet/hükümet faaliyetlerinin kamusal niteliği ancak “modern devletin ‘hukukun üstünlüğü’ ilkesine bağlılık gereği(ni) ve 19. yüzyılın ortalarından itibaren toplumsal mücadeleler sonucu kazanılan politik ve sosyo-ekonomik haklara binaen devlet erkinin halkın yararına (kamu yararına) üstlendiği toplumsal görevleri olduğunu kastetmek ya da bundan bir meşruluk ummak...” (Özbek, 2004, s. 33) gerekçeleriyle kabul edilebilir. Yani devlet otoritesini, kamu otoritesi olarak ele alma gerekçesi yalnızca ve yalnızca “devletin tüm yurttaşların selametiyle ilgilenmesi görevi”

(Habermas, 2004, s. 95-96) olduğu düşünülmesi için kabul edilebilir. Ancak iddia edildiği gibi kamu politikası analizi, bu gerekçeleri sorgulayabilme kapasitesine sahiptir.

Ne var ki bu kapasite, kamu politikası analizinin nasıl tanımlandığı ve ne amaçla analiz yapıldığı ile yakından ilgilidir. Kamu politikası analizi, devletten beklenen politikaların daha etkili bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için, bilimsel bazı yöntem ve tekniklerin kullanılması ile ilgilidir ve bu noktaya itiraz edilemez. Nihayetinde kamu politikası analizinin hedefi “akılcılığın artırılması”dır. Ancak, bilimsel teknikler kullanılarak hazırlanan politikaların, “bilimsel” yani “evrensel ve genel geçer” olduklarını kabul etmek mümkün değildir. Çünkü bu analizler ancak analiz yapanın (ülke, analizci, düşünce kuruluşu, akademisyen) gerçekliği ölçüsünde doğru ve geçerlidir. Daha açık bir ifade ile politikaların akılcılığı ve geçerliliği analiz yapanın/yaptırmanın amacı ve gerçekliği ile sınırlıdır. Kamu politikası analizinin içinden doğduğu bağlam düşünüldüğünde de bu sınır kapitalist devletin sınırlarıdır. Politika analizi olarak yapılan çalışmalar ve ulaşılmaması gereken hedefler, kapitalist devletin aldığı biçimlere göre değişiklik gösterir. Örneğin kamu politikası analizi, devletin neden belli bir politika alanında faaliyet göstermesi gerektiğini tartışmaz. Bu tartışma siyaset biliminin işi olarak görülür. Politika analizi, içinde bulunulan ekonomik ve toplumsal örgütlenmeye göre analiz yapar ve bu sınırların dışına çıkmaz. Politika önerilerinin/analizlerinin bilimsel yöntemler kullanılarak hazırlanması/yapılması, politikaların değerden bağımsız olduğu anlamına gelmemektedir. Politika analizi, değerden bağımsız değildir. Bu bakımdan, eski dönemlerdeki politika çalışma ve belgeleri, bu çalışmalarını yapan kişilerin, önerileri yapan kişinin kişisel görüş ve yorumudur, güncel politika analizi ise bilimseldir savunusu tartışmaya açıktır. Kamu politikası analizi bilimsel yöntemler kullanılarak yapılır ancak bu faaliyette bilim, belli bir sistem içerisinde (kapitalizm) optimal politikayı bulmak için kullanılır. Dolayısıyla kamu politikası analizinin kapasitesinin hangi amaçla kullanılacağı önemlidir.

Kamu politikası analizi çalışmalarının ortaya çıkışı ve kapsamı ile ilgili tespit ise, bu çalışmaların sınırının net bir şekilde çizilemeyeceği ve çizilmesinin gerekli de olmadığıdır. Her ne kadar bu araştırmada, yöntemsel bir zorunluluk olarak kamu politikası analizinin alan yazında nasıl tanımlandığı ve sınırlarının nasıl çizildiği

incelendiyse de, politika analizini diğer disiplinlerden özellikle de siyaset biliminden, kamu yönetiminden, iktisattan ve örgüt bilimlerinden ayıran herkesçe kabul edilen ve ikna edici bir açıklama yoktur. Bu bakımdan, politika analizini tüm bu alanlarla ilişki içinde, yapılmak istenen analize ve amaca göre zaman zaman bazı disiplinlerle daha çok kesişen, bazılarında ise uzaklaşan bir çalışma alanı, hatta bir çalışma yöntemi olarak düşünmek mümkündür. Politika analizi, yönetimin ve siyasetin akılcılaştırılması için bir araçtır; bir düşünce biçimidir. Bu bakımdan hem disiplin hem de bir faaliyet olarak kamu politikası analizi, kendisine, hem birer disiplin hem de birer faaliyet olarak yönetim ve siyasetin arasında yer bulan bir alandır. Bu ara/cı niteliği ile farklı ülkelerde farklı işlevler görebilir. Disiplin açısından değerlendirilirse, Amerika özelinde bu çalışma alanının “siyaset bilimi” (*political science*) içinden politika bilimleri (*policy sciences*) olarak gelişmesinin, çalışmaların daha teknik ve apolitik bir düzeyde yapılmasına neden olduğu söylenebilir. Ancak Türkiye açısından politika analizinin, kamu yönetimi alanınca sahiplenilmesi, kamu yönetimi disiplininde kuram yokluğu, kamu yönetiminin kendine ait bir yönteminin olmaması, teknik ve yasal konuların incelendiği, örgüt bazında çalışmaların yapıldığı kısır bir çalışma alanı olduğu yönündeki eleştirileri aşmak için kullanışlı olabilir. Politika çalışmaları, kamu örgütlenmesi ile yasal ve teknik konuların incelendiği bir alanı, politika süreçlerinin de incelenemediği bir çalışma yöntemi/düşünme biçimi ile zenginleştirmeye katkı sağlayabilir. Ancak buradaki önemli nokta, politika çalışmalarındaki yöntem ve yaklaşımların özgün bir şekilde kullanılıp kullanılmayacağıdır. Bu, büyük bir kısıt olarak durmaktadır.

Türkiye özelinde alanın durumu Amme İdaresi Dergisi üzerinden incelendiğinde çarpıcı sonuçlar ortaya çıkmaktadır: Üçüncü bölümde incelendiği üzere 1960’lar ve 1970’lerde bu tür bir çalışma alanından –kısıtlı da olsa- haberdar olduğunu gösteren çalışmalar mevcuttur. Amerika’da kamu politikası analizi olarak kurumsallaşmaya doğru giden süreçte, ilk çalışma örneklerindeki temaların bu yıllarda Amme İdaresi Dergisi’ne de konu olduğu görülmektedir. Yalnızca konu olarak değil politikaların/uygulamaların/kamusal sorunların incelendiği örnekler de vardır. Ancak bu temalar 1960’lar ve 1970’lerde (ve hatta 1980’lerde) kamu politikası analizi çerçevesinde ele alınmamış; kamu politikası analizi olarak kurumsallaşmamıştır. Bu çalışmalar kamu yönetimi disiplininin içindeki tartışmalar olarak kalmıştır. Çünkü

Amme İdaresi Dergisi'nin yayımlanmaya başladığı ilk dönemde asıl konu iyi işleyen, akılcı bir bürokrasinin oluşturulması ve bunun bilgisini üretecek bir disiplinin kurulmasıdır. 1950'lerden itibaren ülke gündemindeki asıl mesele, kalkınma, kalkınmanın gerçekleştirilmesi için yapılan planlama ve bunu gerçekleştirecek ajan olarak kamu yönetimi/bürokrasidir. Bu nedenlerle bahsi geçen yıllarda bu çerçevedeki yazılar en çok karşılaşılan yazılardan olmuştur. 1990'larla birlikte benzer konular işlense bile, yönetsel bir değişiklik dikkati çekmektedir. Yazılar daha çok politika ve program odaklı yazılmaya başlanmıştır.

Amme İdaresi Dergisi'nde yayımlanmış makalelerde 1990'ların sonundan itibaren politika analizi disiplininin yayılmasına etki eden ve disiplinin bilgisini üreten çalışmalara rastlanmıştır. Ancak bu çalışmaların sayısı kısıtlıdır ve araştırmacıların çoğu belli bir merkezde toplanmıştır. Alanın bilgisini üretenler ise çoğunlukla araştırmacılar. Genellikle uygulamalı bir sosyal bilim alanı olarak tarif edilen kamu politikası analizinde, uygulama örnekleri daha çok sektörel çalışmalarda gözlenmektedir. Ancak bu örneklerde uygulamacıların yazdığı makale sayısı azdır. Bu durum, alanın akademik bir dergi üzerinden incelenmesinden kaynaklandığı kadar, alanın henüz akademik çevrelerde kullanışlı bulunmasıyla da ilgilidir. Araştırmacı ve uygulamacıları bir araya getirecek bir alan olarak düşünülen kamu politikası analizinin, Amme İdaresi Dergisi'nde bu niteliğine rastlanmamaktadır.

Son olarak, araştırmada, Amme İdaresi Dergisi'nde bir "politika-odaklı yazma" eğiliminin olduğu (hatta kırılma olarak da nitelendirilebilir) açıkça gözlenmektedir. Bu eğilimin, kamu politikası analizi yazınının, lisans-lisansüstü ders ve programlarının, kamu politikası temalı akademik toplantıların artmasıyla ilgili olduğu açıktır. Ancak asıl çalışma konusu edilmesi gereken nokta, bu eğilime etki eden bu faktörlerin ayrıca incelenmesidir. Bu noktada, hâli hazırda öncelikle siyaset bilimi, kamu yönetimi, iktisat, maliye, eğitim bilimleri gibi disiplinler için de çalışma nesnesi olan "politika"nın, neden ayrı bir disipline ihtiyaç duyduğu disiplinlerarası bir bakış açısı ile tartışılmayı beklemektedir.

KAYNAKÇA

- Abou-El-Haj, R. A. (2000). *Modern Devletin Doğası: 16. Yüzyıldan 18. Yüzyıla Osmanlı İmparatorluğu*. (O. Özel, & C. Şahin, Çev.) Ankara: İmge Kitabevi.
- Akdoğan, A. A. (2012). Aydınlanmadan Neoliberalizme Kamu Politikasının Sarsıl(a)mayan Egemenliği. *Amme İdaresi Dergisi*, 45(4), 1-24.
- Akdoğan, H., & Köse, Y. (2013). Kamu Politika Sürecinde Çoklu Akış Modeli. A. Kaptı (Ed.) içinde, *Kamu Politikası Süreci: Teorik Perspektifler, Modeller ve Analiz Yöntemleri* (Cilt 2. Baskı, s. 91-105). Ankara: Seçkin.
- Al, H. (2004). Türk Kamu Yönetiminde Liberal ve Postmodern Esintiler: Kamu Yönetimi Temel Kanun Tasarısı. *Amme İdaresi Dergisi*, 37(4), 1-10.
- Anderson, J. E. (2003). *Public Policy Making: An Introduction*. Boston: Hughton Mifflin Company.
- Ar, A. F. (1974). Türkiye ve Amerika Birleşik Devletlerinde Yapılan Bazı İdari Reform Çalışmaları. *Amme İdaresi Dergisi*, 16(3), 65-88.
- Ar, F. (1988). Organizasyon ve Metot Birimleri ve Çalışmaları Üzerine Düşünceler. *Amme İdaresi Dergisi*, 21(2), 21-36.
- Arap, İ., & Yılmaz, L. (2006). Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının Yeni Kurumu: Kamu Görevlileri Etik Kurulu. *Amme İdaresi Dergisi*, 39(2), 51-69.
- Armağan, İ. (1975). Demokraside Çoğunluk İlkesindeki Çelişki ve Olasılıksal Karar Alma Kuramı. *Amme İdaresi Dergisi*, 8(1), 87-104.
- Aslan, O. E. (1998). Devlet Planlama Teşkilatı: 1980 Sonrası Dönüşüm. *Amme İdaresi Dergisi*, 31(1), 103-121.
- Ateş, H., & Demirel, D. (2014). Üçüncü Yol ve İngiltere’de Blair Dönemi Kamu Reformları. *Amme İdaresi Dergisi*, 47(3), 1-18.
- Aydın, B. (1999). Kalkınmada Öncelikli Yörelere Uygulaması Ve Zonguldak. *Amme İdaresi Dergisi*, 32(2), 127-142.
- Aykaç, B. (1991). Yönetimin İyileştirilmesi ve Örgütsel Değişim. *Amme İdaresi Dergisi*, 24(2), 81-122.
- Başarır, A. (1969). Toplum Kalkınması Bakımından İçişleri Bakanlığının ve İdare Amirlerinin Görevleri. *Amme İdaresi Dergisi*, 2(2), 207-221.

- Balcı, A. (2005). Türkiye- AB İlişkileri Perspektifinden Kamu Yönetimi Sisteminin Yeniden Yapılandırılması. *Amme İdaresi Dergisi*, 38(4), 23-37.
- Bilgin, M. H. (2003). Yozlaşma ve Türk Siyasal Yaşamının Yeniden Yapılanması: Bir Model Önerisi. *Amme İdaresi Dergisi*, 36(2), 35-49.
- Bobrow, D. B., Eulau, H., Landau, M., Jones, C. O., & Axelrod, R. (1977). The Place of Policy Analysis in Political Science: Five Perspectives. *American Journal of Political Science*, 21(2), 415-433.
- Bora, A. (2004). Kamusal Alan Sahiden "Kamusal" mı? M. Özbek (Ed.) içinde, *Kamusal Alan* (s. 529-539). İstanbul: Hil Yayınları.
- Bovbjerg, R. R. (1986). The Evolution of Policy Sciences: Understanding the Rise and Avoiding the Fall. *Journal of Policy Analysis and Management*, 5(2), 365-373.
- Bozkurt, Ö. (1973). Örgütsel Değişmenin Görünümleri Konusunda Bir Not. *Amme İdaresi Dergisi*, 6(4), 37-47.
- Çamur, K. C. (2002). Köy Yönetimi ve Mekansal Planlama: Köy Yapısının Sürdürülebilirliği. *Amme İdaresi Dergisi*, 35(4), 82-102.
- Çelik, F. E. (2008). Çalışma Alanı Olarak Kamu Politikası: Tarihsel ve Düşünsel Kökler Üzerine. *Amme İdaresi Dergisi*, 41(3), 41-72.
- Çevik, H. H. (1998). Kamu Politikaları Analizi Çalışmaları Üzerine Türkiye Açısından Bir Değerlendirme. *Amme İdaresi Dergisi*, 31(2), 104-112.
- Çevik, H. H. (2013). Sunuş Yazısı. A. Kaptı (Ed) içinde, *Kamu Politikası Süreci* (2. Baskı). Ankara: Seçkin.
- Çiner, C. U. (2013). Fransa'da Kamu Politikası Analizi Disiplini. *Bilgi Dergisi*, 26, 37-61.
- Coşkun, G. (1981). Kalkınma Yönetiminde Etkenliğin Artırılması. *Amme İdaresi Dergisi*, 14(3), 57-70.
- Cubbertson, J. A., Jacobson, P. B., & Reller, T. L. (1971). Karar Verme. (M. Tosun, Ed.) *Amme İdaresi Dergisi*, 4(4), 142-169.
- DeLeon, P. (1994). Reinventing the Policy Sciences: Three Steps Back to Future. *Policy Sciences*, 27, 77-95.
- DeLeon, P. (2006). The Historical Roots of The Field. M. Moran, M. Rein, & R. Goodin (Ed.) içinde, *The Oxford Handbook of Public Policy* (s. 39-57). New York: Oxford University Press Inc.

- DeLeon, P., & Vogenbeck, D. M. (2007). The Policy Sciences at the Crossroads. F. Fischer, G. J. Miller, & M. S. Sidney (Ed.) içinde, *Handbook of Public Policy Analysis: Theory, Politics, and Methods* (s. 3-14). BocaRaton, FL: CRC Press.
- Demirci, M., & Genç, F. N. (2008). Türkiye’de Kamu Yönetimi Reform Sürecinde Etik Yapılanma. *Amme İdaresi Dergisi*, 41(2), 43-58.
- Dicle, İ. A. (1970). Planlama-Programlama-Bütçeleme Sistemi (PPBS). *Amme İdaresi Dergisi*, 3(3), 95-108.
- Dicle, İ. A., & Dicle, Ü. (1969). Sistem Kuramı ve Toplumsal Örgütlere Uygulanışı. *Amme İdaresi Dergisi*, 2(4), 86-98.
- Dinçer, N. (1974). Kamu Yönetimini Yeniden Düzenleme Çalışmalarıyla İlgili Bir Değerlendirme. *Amme İdaresi Dergisi*, 7(4), 74-92.
- Dinler, Z., & Öztürk, N. (2002). Ulusal Planların Bölgeselleşmesine Yönelik Planlama: Fransız Deneyimi. *Amme İdaresi Dergisi*, 35(3), 133-162.
- Dror, Y. (1971). *Design for Policy Sciences*. New York: American Elsevier Publishing Compony, Inc.
- Dror, Y. (1967). Policy Analyst: A New Professional Role in Government Service. *Public Administration Review*, 27(3), 197-203.
- Dunn, W. N. (1994). *Public Policy Analysis: An Introduction* (2. Edition). New Jersey: Prentice Hall.
- Dursun, D. (2012). Siyaset ve Siyaset Bilimi. D. Dursun, & M. Altunoğlu (Ed.) içinde, *Siyaset Bilimi* (s. 2-28). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Dye, T. R. (2011). *Understanding Public Policy* (13. Edition). Pearson Education, Inc.
- Enserink, B., Koppenjan, J. F., & Mayer, I. S. (2013). A Policy Sciences View on Policy Analysis. W. A. Thissen, & W. E. Walker (Dü) içinde, *Public Policy Analysis: New Developments* (s. 11-41). New York: Springer Science & Business Media.
- Enserink, B., Koppenjan, J. F., & Mayer, I. S. (2013). Policy Sciences View on Policy Analysis. W. A. Thissen, & W. E. Walker (Ed.) içinde, *Public Policy Analysis: New Devepolments* (s. 11-41). New York: Springer.
- Erat, V. (2010). Türkiye’de Kamu Politikası Alan Yazını Üzerine Bir İnceleme. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi* (10), 92-117.
- Ergun, T. (2004). *Kamu Yönetimi: Kuram, Siyasa, Uygulama*. Ankara: TODAİE.

- Ergun, T. (1991). Yönetimin Yeniden Düzenlenmesi Gereksinmesi ve Kamu Yönetimi Araştırma Projesi. *Amme İdaresi Dergisi*, 24(4), 12-24.
- Erkin, V. (1969). İdarede Verim ve Personel Meseleleri. *Amme İdaresi Dergisi*, 2(3), 37-50.
- Erkin, V. (1969). Personel Reformu Çalışmaları. *Amme İdaresi Dergisi*, 2(2), 89-104.
- Erol, H., & Özdemir, A. (2012). Ekonomik Kriz Dönemlerinde Türkiye'de Uygulanan İstihdam Politikalarının Etkileri. *Amme İdaresi Dergisi*, 45(2), 53-79.
- Ertekin, Y. (1984). Planlama Hizmetlerinin Örgütlenmesi Üzerine Düşünceler. *Amme İdaresi Dergisi*, 17(3), 72-79.
- Eyuboğlu, İ. Z. (2004). *Türk Dilinin Etimoloji Sözlüğü* (4. Basım). İstanbul: Sosyal Yayınlar.
- Fischer, F., Miller, G. J., & Sidney, M. S. (2007). Introduction. F. Fischer, G. J. Miller, & M. S. Sidney (Ed.) içinde, *Handbook of Public Policy Analysis: Theory, Politics, and Methods* (s. xix-xxv). Boca Raton, FL: CRC Press.
- Frazer, N. (2004). Kamusal Alanı Yeniden Düşünmek: Gerçekte Varolan Demokrasinin Eleştirisine Bir Katkı. M. Özbek (Ed.) içinde, *Kamusal Alan* (M. Özbek, & C. Balcı, Çev., s. 103-133). İstanbul: Hil Yayınları.
- Güler, F. D. (2003). Türk Kamu Yönetiminin Evrimi (I) . *Amme İdaresi Dergisi*, 36(1), 1-30.
- Güven, H. S. (1981). Atatürk Döneminin Ekonomi ve Ulaştırma Siyasetleri. *Amme İdaresi Dergisi*, 14(4), 87-112.
- Güven, H. S. (1982). Kırsal Yapıda Bir Değişim Aracı Olarak Köy Kalkınma Kooperatifleri . *Amme İdaresi Dergisi*, 15(2), 21-62.
- Güzelsarı, S. (2012). Sağlık Sisteminde Yeniden Yapılanma: Kamu-Özel Ortaklıkları. *Amme İdaresi Dergisi*, 45(3), 29-57.
- Garson, G. D. (1981). From Policy Science to Policy Analysis: A Quarter Century of Progress. *Policy Studies Journal*, 9(4), 535-544.
- Geray, C. (1969). İlçe Çapındaki Toplum Kalkınması Çalışmaları, Mahallî İdare Birlikleri ve Birkaç Örnekolay. *Amme İdaresi Dergisi*, 2(2), 16-23.
- Geray, C. (1970). "Planlama Basamakları ve Türleri Arasındaki İç İlişkiler ve Planlama Örgütlenmesi" Konusuna İlişkin Bazı Görüşler. *Amme İdaresi Dergisi*, 3(1), 69-75.

- Geray, C. (1974). Köy Kalkınması ve Gençlik. *Amme İdaresi Dergisi*, 7(4), 142-153.
- Geray, C. (1971). Toplum Kalkınması, Kooperatifçilik ve Birkaç Örnekolay. *Amme İdaresi Dergisi*, 4(3), 3-27.
- Habermas, J. (2004). Kamusal Alan . M. Özbek (Ed.) içinde, *Kamusal Alan* (M. Özbek, Çev., s. 95-102). İstanbul: Hil Yayınları.
- Hansen, M. (2004). Yirmi Yılın Ardından Negt ve Kluge'nin "Kamusal Alan ve Tecrübesi: Değişken Karışımlar ve Genişlemiş Alanlar. M. Özbek (Ed.) içinde, *Kamusal Alan* (M. Özbek, Çev., s. 141-179). İstanbul: Hil Yayınları.
- Heidenheimer, A. J. (1984). Politics, Policy, and Polizey as Concepts in English and Continental Languages: An Attemp to Explain Divergences. *Review of Politics*, 48(1), 3-30.
- Heper, M. (1979). Türkiye'de Gecekondu Politikası Üzerine Bazı Düşünceler. *Amme İdaresi Dergisi*, 12(4), 55-62.
- Heywood, A. (2011). *Siyaset* (9. Baskı). (B. Kalkan, Dü., & B. B. Özipek, Çev.) Ankara: Adres Yayınları.
- Hill, M. (2005). *The Public Policy Process*. Harlow: Pearson Education Ltd.
- Howlett, M., Ramesh, M., & Perl, A. (2009). *Studying Public Policy: Policy Cycles & Policy Subsystems* (3. Edition). Ontario: Oxford University Press.
- Köseoğlu, Ö. (2013). Meslek, Sanat ve Disiplin Olarak Kamu Politikası: Türkiye'ye İzdüşümleri. *Bilgi* (26), 4-36.
- Kübler, D. (2013). Understanding Policy Change with the Advocacy Coalition Framework: An Application to Swiss Drug Policy . *Journal of European Public Policy*, 8(40), 623-641.
- Kışlalı, A. T. (1987). *Siyaset Bilimi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basın- Yayın Yüksekokulu Yayınlatı.
- Kapani, M. (2007). *Politika Bilimine Giriş* (19. Baskı). Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Kaptı, A. (2013). Önsöz. A. Kaptı (Ed.) içinde, *Kamu Politikası Süreci*. Ankara: Seçkin.
- Karaer, T. (1990). Fransa'da Yerel Yönetim Reformu Üzerine . *Amme İdaresi Dergisi*, 23(3), 47-67.
- Karaer, T. (1991). Kalkınma Planları ve İdari Reform. *Amme İdaresi Dergisi*, 24(2), 43-65.

- Karaer, T. (1987). Kamu Yönetimini Yeniden Düzenleme Girişimleri ve Sonuçları Üzerine Bir Deneme. *Amme İdaresi Dergisi*, 20(2), 25-46.
- Karataş, C. (1975). Türkiye'de Planlı Dönemde Uygulanan Proje Değerlendirme Tekniğine İlişik Gözlemler. *Amme İdaresi Dergisi*, 8(1), 37-45.
- Kartal, S. K. (1975). Yönetimde Kullanılan Matematik Teknikler ve Doğrusal Programlama. *Amme İdaresi Dergisi*, 8(3), 26-63.
- Kavuncubaşı, Ş., & Ersoy, K. (1995). Hastanelerde Teknik Verimlilik Ölçümü. *Amme İdaresi Dergisi*, 28 (7), 77-82.
- Kaya, Y. K. (1984). Kalkınma Planlarında Halk Eğitimi. *Amme İdaresi Dergisi*, 17(12), 87-95.
- Knoepfel, P., Larrue, C., Varone, F., & Hill, M. (2007). *Public Policy Analysis*. Bristol: The Policy Press.
- Komisyonu, G. (2014). *Sosyal Bilimleri Açın: Sosyal Bilimlerin Yeniden Yapılanması Üzerine Rapor* (10. b.). (Ş. Tekeli, Çev.) İstanbul: Metis.
- Kongar, E. (1971). Toplum Kalkınması ve Toplum Örgütlenmesi. *Amme İdaresi Dergisi*, 4 (4), 116-141.
- Kraft, M. E., & Furlong, S. R. (2010). *Public Policy: Politics, Analysis, and Alternatives* (3. Edition). Washington: CQ Press.
- Lasswell, H. D. (1971). *A Pre-view of Policy Sciences*. American Elsevier Publishing.
- Lasswell, H. D. (1965). The Policy Orientation. D. Lerner, & H. D. Lasswell (Dü) içinde, *The Policy Sciences* (3. b., s. 3-16). Stanford: Stanford University Press.
- Lorsch, J. W., & Lawrence, P. R. (1975). Örgüt Analizinde Modeller (I). (H. Can, Ed.) *Amme İdaresi Dergisi*, 8 (1), 158-182.
- Mihçioğlu, C. (1996). *Sözcüklerin Öyküsü*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Midwest Political Science Organization. (1977). The Place of Policy Analysis in Political Science: Five Perspectives. *American Journal of Political Science*, 21 (2), 415-433.
- Morçöl, G. (21-24 Ekim 2013). Kamu Politikaları Çözümlemeleri. *Araştırma Yöntemleri ve Kamu Politikaları Semineri*, (s. 1-39). Ankara.
- Nagel, S. (1995). Trends in Policy Analysis. S. Z. Theodoulou, & M. A. Cahn (Ed.) içinde, *Public Policy: The Essential Readings* (s. 181-185). New Jersey: Prentice Hall, Inc.

- Negt, O., & Kluge, A. (2004). Kamusal Alan ve Tecrübeye Giriş. M. Özbek (Ed.) içinde, *Kamusal Alan* (M. Özbek, Çev., s. 133-141). İstanbul: Hil Yayınları.
- Olgun, B. (2015). Amme İdaresi Dergisi'nde Kamu Politikası Çalışmalarının İzini Sürmek. *VI. Kamu Politikaları Çalıştayı Bildiri Özetleri Kitabı*, (s. 72-83). Sakarya.
- Oyan, E. (1976). Bütçeleme Düşüncesinin Evrimi ve Sistem Bütçesi. *Amme İdaresi Dergisi*, 9(4), 95-112.
- Ozankaya, Ö. (1976). Çağdaş Toplum Koşulları ve Bilime Dayalı Yönetim. *Amme İdaresi Dergisi*, 9(2), 67-79.
- Öğüt, A., & Öztürk, Y. E. (2007). Yönetimin Bilimleşme (Scientization) Sürecine Katkıları Açısından Chester Irving Barnard ve Herbert Alexander Simon: Betimleyici ve İlişkilendirici Bir Çalışma. *Selçuk Üniversitesi İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi* (14), 29-46.
- Özbek, M. (2004). Giriş: Kamusal Alanın Sınırları. M. Özbek (Ed.) içinde, *Kamusal Alan* (s. 19-91). İstanbul: Hil Yayınları.
- Özdek, Y. (2000). Küreselleşme Sürecinde Ceza Politikalarındaki Dönüşümler. *Amme İdaresi Dergisi*, 33(4), 21-48.
- Özen, H., & Özen, Ş. (2010). Kamu Siyasaları ve Toplumsal Hareketler: Türkiye'nin Protesto Hareketlerinin Madencilik Siyasalarına Etkisi. *Amme İdaresi Dergisi*, 43(2), 33-64.
- Özgen, H. (2002). İşlem Maliyetleri Teorisi: Sağlık Hizmetleri Sunumunda Sözleşme Mi Yoksa Örgüt İçi Yapılanma Mı? *Amme İdaresi Dergisi*, 35(2), 49-59.
- Parsons, W. (2007). Policy Analysis in Britain. F. Fischer, G. J. Miller, & S. S. Sidney (Dü) içinde, *Handbook of Public Policy Analysis: Theory, Politics and Methods* (s. 537-553). Boca Raton, FL: CRC Press.
- Parsons, W. (1995). *Public Policy: An Introduction to the Theory and Practice of Policy Analysis*. Hants: Edward Elgar Publishing Ltd. .
- Payashoğlu, A. T. (1971). İdari Reformun Sınırlılıkları. *Amme İdaresi Dergisi*, 4(2), 14-23.
- Payashoğlu, A. T. (1971). İdarî Reformun Yönü ve Stratejisi. *Amme İdaresi Dergisi*, 4(2), 3-13.

- Polatoğlu, A. (2003). Türk Kamu Yönetim Sisteminin Yeniden Örgütlenmesi Üzerine Düşünceler. *Amme İdaresi Dergisi* , 36(4), 1-16.
- Sözen, S. (2002). Polis Örgüt ve Yönetiminde Reform Politikaları: İngiltere Örneği. *Amme İdaresi Dergisi*, 35(2), 119-134.
- Sünnetçioğlu, G. (1968). İdarî Planlamanın Ekonomik ve Sosyal Kalkınmada Rolü. *Amme İdaresi Dergisi* , 1 (3-4), 93-99.
- Sürgit, K. (1981). Çağdaş Yönetim Anlayışı ve Yöneticilerin Amaç ve Politika Belirleme İşlevleri. *Amme İdaresi Dergisi*, 14(1), 3-27.
- Sürgit, K. (1977). Örgüt Analizi Tekniği. *Amme İdaresi Dergisi*, 10(3), 3-26.
- Sürgit, K. (1979). Kuruluşundan Günümüze Dek (1952-1974) Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsünün Organizasyon ve Metot Etkinlikleri. *Amme İdaresi Dergisi*, 12(1), 27-53.
- Sürgit, K. (1968). Merkezî Hükümet Teşkilâtı Araştırma Projesi (MEHTAP) Yönetim Kurulu Raporu ve Uygulanışı. *Amme İdaresi Dergisi*, 1(2), 1-9.
- Sürgit, K. (1969). Organizasyon ve Metot Hizmeti. *Amme İdaresi Dergisi*, 2(4), 34-59.
- Sürgit, K. (1968). Türkiye’de İdareyi Yeniden Düzenleme ve Geliştirme Çalışmaları. *Amme İdaresi Dergisi*, 1(1), 3-17.
- Sabatier, P. A. (1995). Political Science and Public Policy. S. Z. Theodoulou, & M. A. Cahn (Ed.) içinde, *Public Policy: The Essential Readings* (s. 1-10). New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Sabatier, P. A. (Ed.). (2007). *The Theories of the Policy Process* (2. b.). Colorado: Westview Press.
- Salisbury, R. H. (1995). The Analysis of Public Policy: A Search for Theories and Roles. M. A. Cahn, & S. Z. Theodoulou (Dü) içinde, *Public Policy: The Essential Readings* (s. 34-38). New Jersey: Prentice Hall.
- Sapru, R. (2004). *Public Policy: Formulation, Implementation, Evaluation*. New Delhi: Sterling Publishers Private Ltd.
- Sencer, M. (1978). Çok-Değişken Çözümlemesi ve Geliştirme Modelleri. *Amme İdaresi Dergisi* , 11 (3), 19-45.
- Sencer, M. (1991). Türkiye’de Kalkınma Stratejileri ve Planlama Süreci. *Amme İdaresi Dergisi* , 24 (4), 25-55.
- Sencer, M. (1992). *Türkiye'nin Yönetim Yapısı* (2. Baskı). İstanbul: Alan Yayıncılık.

- Sezen, S. (2009). Kamu Yönetimi Reformları: Küresel Bir Düzenleme mi? *Amme İdaresi Dergisi* , 42 (1), 23-31.
- Simon, H. A., Smithburg, D. W., & Thompson, V. A. (1985). *Kamu Yönetimi*. (C. Mihçioğlu, Çev.) Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.
- Smith, K. B., & Larimer, C. W. (2009). *The Public Policy Theory Primer*. Boulder: Westview Press.
- Şaylan, G. (1973). Üçüncü Beş Yıllık Plan ve İdarî Reform. *Amme İdaresi Dergisi* , 6 (2), 15-28.
- Şaylan, G. (1969). Türk Kamu yönetiminde Planlama Birimleri ve Sorunları. *Amme İdaresi Dergisi* , 2 (3), 60-81.
- Şenel, A. T. (1975). Masraf- Yarar Analiz Yönteminin Kolluk Hizmetlerine Uygulanabilme Olanakları. *Amme İdaresi Dergisi*, 8(1), 136-157.
- Şener, H. E. (2002). *Yönelti Bilimi ve Türkiye'de Kamusal Yönetilerin Oluşturulması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi , Yönetim Bilimleri Yüksek Lisans Programı, Ankara.
- Türk Dil Kurumu. (1974). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Bilgi Basımevi.
- Türköne, M. (2012). *Siyaset*. İstanbul: Etkileşim.
- Tan, T. (1968). Toplum Kalkınmasında Eşgüdüm Sorunu. *Amme İdaresi Dergisi*, 1(2), 66-85.
- Taner, A. (2012). Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma Arayışları ve Hesap Verme Sorumluluğuna Etkileri. *Sayıştay Dergisi* (85), 27-50.
- Tatar, M. (1993). Desantralizasyon ve Sağlık Reformları: Türk Sağlık Sisteminde Yeni Yapılanma Modeline Teorik Bir Bakış. *Amme İdaresi Dergisi*, 26(4), 137-141.
- Tecer, M. (1980). Simülasyon. *Amme İdaresi Dergisi*, 13(1), 3-25.
- Tekeli, İ. (1970). Çeşitli Planlama Kademeleri ve Tipleri Arasındaki İç İlişkiler ve Planlama Organizasyonu Üzerine Düşünceler. *Amme İdaresi Dergisi*, 3(1), 32-68.
- Tekeli, İ. (1971). Çeşitli Sistem Yaklaşımları ve Bunların İç İlişkileri Üstüne. *Amme İdaresi Dergisi*, 4(4), 3-34.
- Tekeli, İ. (1974). Planlamada Hedefler Sorunu. *Amme İdaresi Dergisi*, 7(2), 22-44.
- Tekeli, İ., & Şaylan, G. (1975). Danışmanlık Kuramı. *Amme İdaresi Dergisi*, 8(2), 81-97.

- Tekgüç, H., & Atalay Güneş, Z. (2015). Sağlıkta Bireysel Sorumluluk ve Rekabet Toplam Maliyetleri Neden Düşürmez. *Amme İdaresi Dergisi*, 48(1), 141-171.
- Teymur, N. (2008). Disiplinlerin Aralığında(ki) Mekân. *Sosyal Bilimleri Yeniden Düşünmek: Yeni Bir Kavrayışa Doğru* (s. 269-280). İstanbul: Metis.
- Theodoulou, S. Z. (1995). The Nature of Public Policy. S. Z. Theodoulou, & M. A. Cahn (Ed.) içinde, *Public Policy: The Essential Readings* (s. 1-10). New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Tinbergen, J. (1975). Ulusal Planlama ile Şehir ve Kırsal Planlaması Arasındaki Bağlar. (M. Kutlar, Dü.) *Amme İdaresi Dergisi*, 8(1), 185-190.
- Torgerson, D. (1986). Between Knowledge and Politics: Three Faces of Policy Analysis. *Policy Sciences* (19), 33-59.
- Torgerson, D. (2007). Promoting the Policy Orientation: Lasswell in Context. F. Fischer, G. J. Miller, & M. S. Sidney (Ed.) içinde, *Handbook of Public Policy Analysis: Theory, Politics, and Methods* (s. 15-29). Boca Raton, FL: CRC Press.
- Tortop, N. (1992). Yerel Yönetimlerde Yeniden Yapılanma. *Amme İdaresi Dergisi*, 25(3), 37-50.
- Tutum, C. (1971). Devlet Kesimini Yeniden Düzenleme Çalışmalarının Amacı ve Stratejisi Üzerine. *Amme İdaresi Dergisi*, 4(2), 32-45.
- Tutum, C. (1973). Gerçekleştirilemeyen Reform: Personel Reformu. *Amme İdaresi Dergisi*, 6(3), 3-26.
- Tutum, C. (1968). Türkiye’de Personel Reformu Üzerinde Düşünceler. *Amme İdaresi Dergisi*, 1(1), 32-45.
- Uçar, A. Y. (2014). Kapitalizmde Planlama: Tarihsel ve Toplumsal Çözümleme . *Amme İdaresi Dergisi*, 47(3), 43-68.
- Uluğ, F. (2004). Kamu Yönetimi Temel Kanun Tasarısı Işığında Kamu Denetim Sisteminde Yeniden Yapılanma. *Amme İdaresi Dergisi*, 37(2), 97-122.
- Uluğ, F. (2004). Yönetimde Yeniden Yapılanma ve Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı Üzerine Eleştirel Bir Bakış. *Amme İdaresi Dergisi*, 37(1), 1-28.
- Uz, M. H. (1999). Sağlık Reformu ve Mahalli İdareler Reformunda Sağlık Hizmetlerinin Yerinden Yönetimi. *Amme İdaresi Dergisi*, 32(1), 103-122.

- Wagner, P. (2007). Public Policy, Social Science, and the State: An Historical Perspective. F. Fischer, G. Miller, & M. Sidney (Ed.) içinde, *Handbook of Public Policy Analysis: Theory, Politics, and Methods* (s. 29-43). New York: CRC Press.
- Weintraub, J. (1997). The Theory and Politics of the Public/Private Distinction. J. Weintraub, & K. Kumar (Ed.) içinde, *Public and Private in Thought and Practice: Perspectives on Grand Dichotomy* (s. 1-43). Chicago: The University of Chicago Press.
- Whitaker, D. M. (1965). The Natural Science in Policy Formation. D. Lerner, & H. D. Lasswell (Ed.) içinde, *The Policy Sciences* (s. 271-282). Standford: Stanford University Press.
- Yıldız, M. (2011, Ağustos). *Türkiye Bilimler Akademisi Açık Ders Malzemeleri, Kamu Politikası Ders Notları, Ders 2. Kasım 6, 2015 tarihinde www.acikders.org.tr adresinden alındı*
- Yıldız, M., & Sobacı, M. (2013). Sunuş Yazısı. M. Yıldız, & M. Z. Sobacı (Ed.) içinde, *Kamu Politikası: Kuram ve Uygulama* (s. 10-13). Ankara: Adres Yayınları.
- Yıldız, M., Demircioğlu, M. A., & Babaoğlu, C. (2011). Teaching Public Policy to Undergraduate Students: Issues, Experiences, and Lessons in Turkey. *Journal of Public Affairs Education* , 17 (3), 343-365.
- Yıldız, M., Şahin, B., & Babaoğlu, C. (2016). Kamu Politikasını Türk İdare Tarihi Üzerinden Çalışmak. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* , 34 (2), 133-158.
- Yılmaz, A. (2012). Türkiye'de Planlama Politikası ve Yönetimi: Planlamanın Siyasal İktisadi ve Yönetimsel Kuruluşu. *Yayımlanmamış Doktora Tezi* . Ankara: Ankara Üniversitesi SBE.
- Yılmaz, C. (1999). Piyasa Ekonomilerinde Ulusal Planlama ve Çeşitli Planlama Yaklaşımları. *Amme İdaresi Dergisi*, 32(1), 85-101.
- Yalçındağ, S. (1993). Bitmeyen Senfoni: Yerel Yönetimler Reformu... . *Amme İdaresi Dergisi*, 26(1), 43-69.
- Yalçındağ, S. (1971). Devlet Kesimini Yeniden Düzenleme Çalışmalarının Amacı ve Stratejisi Üzerine. *Amme İdaresi Dergisi*, 4(2), 24-31.
- Yalçındağ, S. (1968). Değişen Koşullar ve Mahallî İdarelerimiz. *Amme İdaresi Dergisi*, 1(1), 18-31.

Yalçındağ, S. (1991). Türk Yerel Yönetimlerinde Yeniden Yapılanma. *Amme İdaresi Dergisi*, 24(3), 123-152.

Zengin, O. (2011). Verimlilik: Kuramsal Bir Çözümleme ve Kamu Yönetimi. *Yayımlanmamış Doktora Tezi* .

Ek 1: Kamu Politikası Çalışmalarının Kapsamı⁵⁹

Lasswell (A Pre-view of Policy Sciences, 1971)	Dror (Design for Policy Sciences, 1971)	Dunn (Public Policy Analysis: An Introduction, 1994)
Politika Bilimleri	Politika Bilimleri	Politika Analizi Türleri
1. Politikanın Analizi 2. Politika için Analiz	1. Politika Analizi 2. Mega-politika 3. Meta-politika	1. İleriye Yönelik Politika Analizi 2. Geçmişe Dönük Politika Analizi 3. Tümüleşik Politika Analizi 4. Betimleyici ve Normatif Karar Kuramı 5. Sorun Tespit Etme ve Çözme
Parsons (Public Policy: An Introduction to the Theory and Practice of Policy Analysis, 1995)	Theodoulou (The Nature of Public Policy, 1995)	Sabatier (Political Science and Public Policy, 1995; The Theories of the Policy Process, 2007)
Analiz ve Politika Süreci	Kamu Politikası Çalışmalarında Yaklaşımlar	Politika Araştırmaları Çalışmaları
1. Politikanın Analizi 1.1. Politika Belirlemenin Analizi 1.2. Politika İçeriğinin Analizi 2. Politika İzleme ve Değerlendirme 3. Politika İçin Analiz 3.1. Politika Savunmanlığı 3.2. Politika Yapımı için Bilgi	1. Döngü- Süreç Yaklaşımları 1.1. Sistem Kuramları 1.2. Yapısal İşlevselcilik 1.3. Politika Döngüsü 2. Kamu Politikasını Kimin Yaptığına Dair Modeller 2.1. Grup Kuramı 2.2. Elit/Seçkin Kuramı 2.3. Korporatizm 2.4. Altdizgeler (Yasama+Bürokrasi+Çıkar Grupları) (Demir Üçgenler)	1. Sektörel Analiz 2. Değerlendirme ve Etki Çalışmaları 3. Politika Süreci 4. Politika Tasarımı
Analitik Çerçevelerin Çeşitliliği	Kamu Politikası Türleri	Politika Sürecinin Kuramsal Çerçeveleri
1. Refah Ekonomileri Çerçevesi 2. Kamu Tercih Kuramı 3. Bilgi Süreci 4. Yönetimsel Çerçeve 5. Politika Süreci Çerçevesi 5.1. Devletçi Yaklaşımlar 5.2. Çoğulcu Seçkinci Yaklaşım 5.3. Neo-Maksist Yaklaşım	1. Düzenleyici-Dağıtımçı-Yeniden Dağıtımçı 2. Maddi-Sembolik 3. Liberal- Muhafazakar 4. Kamusal mal-özel mal	1. Döngüsel Model 2. Kurumsalcı-Rasyonel Model 3. Çoklu Akış Modeli 4. Kesintili Denge Modeli 5. Savunmanlık Çerçevesi 6. Politika Yakınsaması 7. Nedensellik Hunisi

⁵⁹ Bu tablo VI. Kamu Politikaları Çalıştayı'nda sunulan bildiride yer alan tablonun güncellenmiş ve genişletilmiş hâlidir.

5.4. Alt-sistem Yaklaşımı 5.5. Politika Söylemi Yakl. 5.6. Kurumsalcılık 6. Karşılaştırmalı Kamu Politikası Çerçevesi		
Sapru (Public Policy: Formulation: Implementation, Evaluation, 2004)	Hill (The Public Policy Process, 2005)	Knoepfel P. , Larrue, Varone, & Hill (Public Policy Analysis, 2007)
Politika Analizi İçin Modeller	Kamu Politikası Analizi Türleri	Politika Analizinde Kuramsal Perspektifler
1. Sistem Modeli 2. Kurumsal Yaklaşım 3. Rasyonel Politika Yapma Modeli 4. Artırmacı Model 5. Normatif Model 6. Kamu Tercihi Yaklaşımı 7. Siyasal Kamu Politikası Yaklaşımı	1. Politikanın Analizi 1.1. Politika İçeriği Çalışmaları (Sosyal politika, çevre politikası dış politika) 1.2. Politika Çıktıları Çalışmaları 1.3. Politika Süreci Çalışmaları 2. Politika için Analiz 2.1. Değerlendirme 2.2. Politika Yapımı için Bilgi 2.3. Süreç Savunmanlığı 2.4. Politika Savunmanlığı	1. Devlet Kuramlarına Dayanan Politika Analizi 1.1. Çoğulcu Yaklaşım 1.2. Sosyal Sınıf Analizi-Grup Yaklaşımı 1.3. Neo-korporatist Yaklaşım 2. Kamusal Eylemlerin Nasıl İşlediğini Açıklama 2.1. Politika için Analiz 2.2. Politikanın Analizi 3. Kamusal Eylemlerin Etkilerini Değerlendirme 3.1. Yöntem Geliştirme 3.2. Politikaların Değerlendirilmesi
Politika Analizi Türleri	Politika Süreci Modelleri	
1. Ex-ante – Ex-post Analiz 2. Analiz için Bilimsel ve Pragmatik Yaklaşımlar 3. Reçeteci ve Betimsel Yaklaşımlar	1. Çoğulcu Kuram 2. Seçkinci Yaklaşım 3. Marksist Yaklaşım 4. Rasyonel Tercih Kuramı 5. Korporatizm 6. Politika Ağları 7. Dava Koalisyonu Çerçevesi 8. Kurumsalci Yaklaşım	
Howlett, Ramesh, & Perl (Studying Public Policy: Policy Cycles & Policy Subsystems, 2009)	Dye (Understanding Public Policy, 2011)	Morçöl (Kamu Politikaları Çözümlemeleri, 21-24 Ekim 2013)
Yöntemler, KPA Yaklaşımları, KP Çalışmalarında Yaklaşımlar	Kamu Politikası Analizi	Kamu Politikaları Çözümlemeleri
1. Türler 1.1. Politika Analizi 1.2. Politika Çalışmaları 2. Yöntemler	1. Kamu Politikası İçeriğinin Tanımı 2. Sosyal, Ekonomik ve Siyasal Güçlerin Kamu Politikasının İçeriğine Etkisinin Analizi	1. Politika Yapma Sürecinin Bilgisi 1.1. Politika Süreci Çalışmaları (Genel) 1.2. Belli Politika Alanlarının

<p>2.1. Tümevarım (Çoğulculuk, korporatizm, Neo-kurumsalcılık)</p> <p>2.2. Tümdengelim (Marksizm, Ekonomik kurumsalcılık)</p> <p>3. Kamu Politikası Analizinde Yaklaşımlar</p> <p>3.1. Pozitivizm</p> <p>3.2. Post-pozitivizm</p> <p>3.3. Uzlaştırıcı</p>	<p>3. Farklı Kurumsal Düzenlemelerin ve Siyasal Süreçlerin Kamu Politikasına Etkisinin Araştırılması</p> <p>4. Kamu Politikasının Sonuçlarının Topluma Etkisinin Araştırılması</p>	<p>Çalışmaları</p> <p>2. Politika Yapmak İçin Bilgi</p> <p>2.1. Politika Analizi</p> <p>2.2. Politika ve Program Değerlendirme</p>
	<p>Kamu Politikası Analizinde Modeller</p>	<p>Kamu Politikaları Çözümlemelerinde Yaklaşımlar</p>
	<p>1. Kurumsal Model</p> <p>2. Rasyonel Model</p> <p>3. Süreç Modeli</p> <p>4. Artırmacı Model</p> <p>5. Grup Modeli</p> <p>6. Elit Modeli</p> <p>7. Kamu Tercih Modeli</p> <p>8. Oyun Kuramı Modeli</p>	<p>1. Sorun Çözme Yaklaşımı (Rasyonel Model, Süreç Modeli)</p> <p>2. Sosyal İnşacı Yaklaşım (Yorumculuk, Eleştirel Kuram, Post-yapısalcılık)</p> <p>3. Ortayolcu Yaklaşım</p>

Ek 2: Politika Olarak Kamu Yönetiminde Reform Başlığı İle İncelenebilecek Makalelerin Listesi

Makale Adı	Yazar	Yıl
Türkiye’de İdareyi Yeniden Düzenleme ve Geliştirme Çalışmaları	Kenan Sürgit	1968
Değişen Koşullar ve Mahallî İdarelerimiz	Selçuk Yalçındağ	1968
Türkiye’de Personel Reformu Üzerinde Düşünceler	Cahit Tutum	1968
(Sürgit, Merkezî Hükümet Teşkilâtı Araştırma Projesi (MEHTAP) Yönetim Kurulu Raporu ve Uygulanışı, 1968)	Kenan Sürgit	1968
İdarenin Geliştirilmesinde Modern Yöntemler	Selahattin Özmen	1968
Personel Reformu Çalışmaları	Vedat Erkin	1969
İdarede Verim ve Personel Meseleleri	Vedat Erkin	1969
İdarî Reformun Yönü ve Stratejisi	Arif T. Payaşlıoğlu	1971
İdari Reformun Sınırlılıkları	Arif T. Payaşlıoğlu	1971
Devlet Kesimini Yeniden Düzenleme Çalışmalarının Amacı ve Stratejisi Üzerine	Selçuk Yalçındağ	1971
İdarî Reformda Başlıca Yaklaşımlar	Cahit Tutum	1971
Gerçekleştirilemeyen Reform: Personel Reformu	Cahit Tutum	1973

Üçüncü Beş Yıllık Plan ve İdarî Reform	Gencay Şaylan	1973
Kamu Yönetimini Yeniden Düzenleme Çalışmalarıyla İlgili Bir Değerlendirme	Nabi Dinçer	1974
Bir Yapısal Değişim Sorunu Olarak Yükseköğretim Sisteminde Yeniden Düzenleme	Gencay Şaylan	1977
Türkiye ve Amerika Birleşik Devletlerinde Yapılan Bazı İdarî Reform Çalışmaları	A.Fikret Ar	1986
Kamu Yönetimini Yeniden Düzenleme Girişimleri ve Sonuçları Üzerine Bir Deneme	Tacettin Karaer	1987
12 Eylül ve Türk Kamu Yönetiminin Yeniden Düzenlenmesi	Tacettin Karaer	1987
Fransa'da Yerel Yönetim Reformu Üzerine	Tacettin Karaer	1990
Yönetimin İyileştirilmesi ve Örgütsel Değişim	Burhan Aykaç	1991
Türk Yerel Yönetimlerinde Yeniden Yapılanma	Selçuk Yalçındağ	1991
Yönetimin Yeniden Düzenlenmesi Gereksinmesi ve Kamu Yönetimi Araştırma Projesi	Turgay Ergun	1991
Yerel Yönetimlerde Yeniden Yapılanma	Nuri Tortop	1992
Bitmeyen Senfoni: Yerel Yönetimler Reformu...	Selçuk Yalçındağ	1993
Desantralizasyon ve Sağlık Reformları: Türk Sağlık Sisteminde Yeni Yapılanma Modeline Teorik Bir Bakış	Mehtap Tatar	1993
Sağlık Reformu ve Mahalli İdareler Reformunda Sağlık Hizmetlerinin Yerinden Yönetimi	M. Hulki Uz	1999

Polis Örgüt ve Yönetiminde Reform Politikaları: İngiltere Örneği	Süleyman Sözen	2002
Köy Yönetimi ve Mekansal Planlama: Köy Yapısının Sürdürülebilirliği	Kübra Cihangir Çamur	2002
Türk Kamu Yönetiminin Evrimi (I)	Filiz Demirci Güler	2003
Türk Kamu Yönetim Sisteminin Yeniden Örgütlenmesi Üzerine Düşünceler	Aykut Polatoğlu	2003
Yozlaşma ve Türk Siyasal Yaşamının Yeniden Yapılanması: Bir Model Önerisi	Mehmet Hüseyin Bilgin	2003
Yönetimde Yeniden Yapılanma ve Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı Üzerine Eleştirel Bir Bakış	Feyzi Uluğ	2004
Kamu Yönetimi Temel Kanun Tasarısı Işığında Kamu Denetim Sisteminde Yeniden Yapılanma	Feyzi Uluğ	2004
Türk Kamu Yönetiminde Liberal ve Postmodern Esintiler: Kamu Yönetimi Temel Kanun Tasarısı	Hamza Al	2004
Gizlilik Geleneğinden Şeffaf Yönetime Doğru	Musa Eken	2005
Türkiye- AB İlişkileri Perspektifinden Kamu Yönetimi Sisteminin Yeniden Yapılandırılması	Asım Balcı	2005
Avrupa Komisyonu'na Belirlenen İyi Yönetişim İlkeleri Çerçevesinde Türk Kamu Yönetimi Reformunun Bir Eleştirisi	H. Kutay Kesim Ali Petek	2005
Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının Yeni Kurumu: Kamu Görevlileri Etik Kurulu	İbrahim Arap Levent Yılmaz	2006

Türkiye’de Kamu Yönetimi Reform Sürecinde Etik Yapılanma	Mustafa Demirci F. Neval Genç	2008
Kamu Yönetimi Reformları: Küresel Bir Düzenleme mi?	Seriye Sezen	2009
Türkiye’nin Siyasi Reform Sürecinde Avrupa Birliği’nin Demokratik Koşulluluğu	Burak Erdenir	2012
Sağlık Sisteminde Yeniden Yapılanma: Kamu-Özel Ortaklıkları	Selime Güzelsarı	2012
Üçüncü Yol ve İngiltere’de Blair Dönemi Kamu Reformları	Hamza Ateş Demokaan Demirel	2014

Ek 3: Politika Olarak Planlama Başlığı Altında İncelebilecek Makaleler

Makale Adı	Yazar	Yıl
Toplum Kalkınmasında Eşgüdüm Sorunu	Turgut Tan	1968
İdarî Planlamanın Ekonomik ve Sosyal Kalkınmada Rolü	Gündüz Sünnetçioğlu	1968
Toplum Kalkınması Bakımından İçişleri Bakanlığının ve İdare Amirlerinin Görevleri	Arslan Başarır	1969
İlçe Çapındaki Toplum Kalkınması Çalışmaları, Mahallî İdare Birlikleri ve Birkaç Örnekolay	Cevat Geray	1969
Türk Kamu Yönetiminde Planlama Birimleri ve Sorunları	Gencay Şaylan	1969
Çeşitli Planlama Kademeleri ve Tipleri Arasındaki İç İlişkiler ve Planlama Organizasyonu Üzerine Düşünceler	İlhan Tekeli	1970
“Planlama Basamakları ve Türleri Arasındaki İç İlişkiler ve Planlama Örgütlenmesi” Konusuna İlişkin Bazı Görüşler	Cevat Geray	1970
Toplum Kalkınması, Kooperatifçilik ve Birkaç Örnekolay	Cevat Geray	1971
Toplum Kalkınması ve Toplum Örgütlenmesi	Emre Kongar	1971
Planlamada Hedefler Sorunu	İlhan Tekeli	1974
Köy Kalkınması ve Gençlik	Cevat Geray	1974
Türkiye’de Planlı Dönemde Uygulanan Proje Değerlendirme Tekniğine İlişik Gözlemler	Cevat Karataş	1975
Kalkınma Yönetiminde Etkenliğin Artırılması	Gülây Coşkun	1981

Kırsal Yapıda Bir Değişim Aracı Olarak Köy Kalkınma Kooperatifleri	H. Sami Güven	1982
Kalkınma Planlarında Halk Eğitimi	Yahya Kemal Kaya	1984
Planlama Hizmetlerinin Örgütlenmesi Üzerine Düşünceler	Yücel Ertekin	1984
Kalkınma Planları ve İdari Reform	Tacettin Karaer	1991
Türkiye’de Kalkınma Stratejileri ve Planlama Süreci	Muzaffer Sencer	1991
Devlet Planlama Teşkilatı: 1980 Sonrası Dönüşüm	Onur Ender Aslan	1998
Piyasa Ekonomilerinde Ulusal Planlama ve (Yılmaz, 1999)Planlama Yaklaşımları	Cevdet Yılmaz	1999
Kalkınmada Öncelikli Yörelere Uygulaması Ve Zonguldak	Bahadır Aydın	1999
Ulusal Planların Bölgeselleşmesine Yönelik Planlama: Fransız Deneyimi	Zeynel Dinler Nazım Öztürk	2002
Türkiye’de Normatif Bölgeler ve İl Geliştirme Planlaması	Oğuz Özbek	2012
Kapitalizmde Planlama: Tarihsel ve Toplumsal Çözümleme	Aslı Yılmaz Uçar	2014

Ek 4: Amme İdaresi Dergisi'ne Yansıyan İlk Çalışmalar⁶⁰

Makale Adı	Yazar	Unvan	Kurum	Bölüm/ABD	Yıl	Neden Nüve
Gecekondu Sorununa Toplu Bakış	Cevat Geray	Doç. Dr.	Ankara Üniversitesi	SBF/ SBKY / Çevre ve Şehircilik	1968	Kamusal bir sorunun ortaya çıkışı, bu sorunun niteliği ve sorunu çözmeye yönelik politikalar dönemsel olarak inceleniyor.
Sistem Kuramı ve Toplumsal Örgütlerde Uygulanışı	İlhan Atilla Dicle, Ülkü Dicle	Dr.	Atatürk Üniversitesi	İşletme Fakültesi	1969	Sistem kuramı
Sosyal Hizmet Alanında Halk Katılımının Sağlanması ve Gönüllü Dernekler	Cevat Geray	Doç. Dr.	Ankara Üniversitesi	SBKY/ Çevre ve Şehircilik	1969	Karar alma süreçlerine halk katılımını vurguluyor.
Organizasyon ve Metot Hizmeti	Kenan Sürgit	Dr.	TODAİE		1969	Yönetimin rasyonelleştirilmesi, yönetimde verimliliğin artırılması temaları var.
Planlama-Programlama-Bütçeleme Sistemi (PPBS)	İlhan Atilla Dicle	Dr.	Atatürk Üniversitesi	İşletme Fakültesi	1970	Kamu yönetiminde karar verme sürecini etkileyen PPBS'den bahsediyor (Bilindiği gibi PPBS kamu politikası analizinin ilk uygulamalarındandır).
Çeşitli Sistem Yaklaşımları ve Bunların İç İlişkileri Üstüne	İlhan Tekeli	Dr.	ODTÜ	Şehir ve Bölge Planlama	1971	Sistem kuramı.

⁶⁰ Ek 4, Ek 5 ve Ek 6'ya ilişkin açıklama: Bu tablolarda gri dolgulu alanlar Politika Analizi Çalışmaları sınıfında, yeşil dolgulu alanlar ise Politika Odaklı Çalışmalar sınıfında incelenen makalelerdir. Politika çalışmaları, politika odaklı çalışmalar ile politika analizi çalışmalarını kapsamakta, politika odaklı çalışmalar da politika analizi çalışmalarını kapsamaktadır.

Karar Verme	Çev. Mustafa Tosun	Dr.	TODAİE		1971	Politikanın özünün karar verme olduğu vurgusu var.
Türkiye’de Planlı Dönemde Uygulanan Proje Değerlendirme Tekniğine İlişik Gözlemler	Cevat Karataş	Yrd. Prof. Dr.	ODTÜ	Ekonomi ve İstatistik	1975	Politika analizinde de kullanılan bir teknik olduğu için.
Danışmanlık Kuramı	İlhan Tekeli	Dr.	ODTÜ	Şehir ve Bölge Planlama	1975	
	Gencay Şaylan	Dr.	TODAİE			
Yönetimde Kullanılan Matematik Teknikler ve Doğrusal Programlama	S. Kemal Kartal	Dr.	TODAİE		1975	Yönetimde matematiksel uygulamalar ve yöneylem araştırmalarından bahsediyor.
Masraf-Yarar Analizi Yönteminin Kolluk Hizmetlerine Uygulanabilme Olanakları	A. Turhan Şengel	Dr.	Emniyet Genel Müdürü Yrd.		1975	Ekonomik bir modelin sosyal bilimlere uygulanması.
Demokraside Çoğunluk İlkesindeki Çelişki ve Olasılıksal Karar Alma Kuramı	İbrahim Armağan	Dr.	Hacettepe Üniversitesi	Sosyal ve İdari Bilimler Fakültesi/ Sosyoloji ve Ekonomi	1975	-Matematiğin sosyal bilimlere uygulanmasından bahsediyor. - ABD ve Fransa’da matematiğin sosyal bilimlere uygulandığından ama Türkiye’de henüz böyle çalışmaların olmadığından bahsediyor. -Karar almanın olasılıksal kuramından bahsediyor.
Çağdaş Toplum Koşulları ve	Özer	Doç. Dr.	Ankara	SBF	1976	-Yönetimde bilimsellikten bahsediyor. -Ona göre (1976, s. 67) bilim, toplum yaşamında

Bilime Dayalı Yönetim	Ozankaya		Üniversitesi	Sosyoloji Kürsüsü		demokratik ilke ve ülkelerin takip edilmesine yarıyor. - İlk defa Lasswell ve Dror (1968), Dror (1971), Lasswell (1971)'e, Jaumin-Ponsar (1975) gibi politika bilimi akademisyenlerine atıf yapıyor.
Bütçeleme Düşüncesinin Evrimi ve Sistem Bütçesi	Erkan Oyal	Öğr. Üye Yrd.	TODAİE		1976	Politika analizinin ilk uygulama alanlarından biri bütçeleme sistemleridir.
Örgüt Analizi Tekniği	Kenan Sürgit	Dr.	TODAİE		1977	Örgüt kuramları ve analizleri politika analizinin gelişmesine katkıda buldukları için.
Çok-Değişken Çözümlemesi ve Geliştirme Modelleri	Muzaffer Sencer	Öğr. Üyesi	TODAİE		1978	Politika analizi ile doğrudan ilgili değil ancak analizde kullanılabilir yöntem olduğu için önemli.
Çağdaş Yönetim Anlayışı ve Yöneticilerin Amaç ve Politika Belirleme İşlevleri	Kenan Sürgit	Dr.	TODAİE		1981	Yönetim süreci, amaçlara uygun politika belirleme (örgüt bazında) temaları var.
Organizasyon ve Metot Birimleri ve Çalışmaları Üzerine Düşünceler	Fikret Ar	Öğr. Üyesi	TODAİE		1988	Bilime dayalı yönetim ve verimlilik vurgusu. (Ancak asıl çerçeve örgütte verimlilik)

Ek 5: Kamu Politikası Analizi Alanının Bilgisini Üreten Çalışmalar

	Makale Adı	Yazarı	Unvan	Kurum	Bölüm/ABD	Yıl	Çalışma Odağı	Niteliği
Disiplinin Kuruluşu-Tanıtlması-Betimlenmesi-Niteliği	Kamu Politikaları Analizi Çalışmaları Üzerine Türkiye Açısından Bir Değerlendirme	Hasan Hüseyin Çevik	Arş. Gör.	Polis Akademisi	Güvenlik Bilimleri	1998	Çalışma Alanının Tanımlanması	Betimleyici
	Çalışma Alanı Olarak Kamu Politikası: Tarihsel ve Düşünsel Kökler Üzerine	Fatma Eda Çelik	Arş. Gör.	ODTÜ Araştırmalar Koordinatörlüğü	SBKY/ Yönetim Bilimleri doktora öğrencisi	2008	Kamu politikası analizinin ortaya çıkışı	Kuramsal Eleştirel Betimleyici Keşfedici
	Kamu Politikası Analizinde Görünmez Üniversite: Altı Bilim Adamı Arasındaki Bilişsel ve Sosyal Ağbağ	Sıtkı Çorbacıoğlu	Yrd. Doç. Dr.	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF	SBKY/ Yönetim Bilimleri	2008	Alana katkıda bulunan kişiler ve ilişkilerin tespiti	İlişkisel Betimleyici
	Aydınlanmadan Neoliberalizme Kamu Politikasının Sarsıl(a)mayan Egemenliği	A. Argun Akdoğan	Doç. Dr.	TODAİE		2012	Kamu politikası analizinin kökeni, gelişimi, sürekliliği	Kuramsal İlişkisel Çözümleyici
Karar Almaya Etki Eden Aktörler	Baskı Grupları ve Karar alma Mekanizmalarına Etkileri	Turgut Göksu	Yrd. Doç. Dr.	Polis Akademisi	Güvenlik Bilimleri Fak.	2003	Baskı Grupları, Tanımlar, etkileri	Betimleyici
		Veysel K.	Yrd. Doç.	Polis Akademisi	Güvenlik			

	Bilgi Asimetrisi Kaynaklı Piyasa Başarısızlığının Giderilmesinde Kamunun Rolü	Orhan Çoban	Doç. Dr.	Erciyes Üniversitesi	Nevşehir İİBF/ İktisat	2005	Eksik ve asimetrik bilgi sorunundan kaynaklanan piyasa başarısızlığının engellenmesi için kamusal müdahalelere duyulan ihtiyacın gerekçelendirilmesi	Kuramsal Betimleyici
	Kamu Politikalarına Nasıl Stratejik Yaklaşılabilir?	Mehmet Barca	Doç. Dr.	Sakarya Üniversitesi	İşletme	2006	Stratejik yönetim yaklaşımını kamu politikalarına uygulamak	Kuramsal Betimleyici
		Asım Balcı	Yrd. Doç. Dr.	Muğla Üniversitesi	Kamu Yönetimi			
	Habermas'ın Sistem Kuramı Eleştirisi Çerçevesinde Yeni Kamu İşletmeciliği ve Müzakereci Demokrasi	Argun Akdoğan	Dr.	TODAİE		2007	Sistem kuramı ve yeni kamu işletmeciliği yaklaşımlarının amaçsal-araçsal ussallığa yaklaşımlarının benzerliği, Habermas'ın bürokratik örgütlerin araçsal-ussal temelde işlediğini daha önce belirtmesi. YKİ'nin müzakereci demokrasi yoluyla yeniden yapılandırılması üzerine.	Kuramsal
	Düzenleyici Etki Analizi	Birol Ekici	Pratisyen	Başbakanlık		2007	Düzenleyici Etki Analizi, Türkiye'de Mevzuatı	Betimleyici, Açıklayıcı
		Mehmet Çelik						

Ek 6: Kamu Politikaları Çalışmaları

Makale Adı	Yazarı	Unvan	Kurum	Fakülte/Bölüm/ ABD	Yıl	Politika Alanı
Türkiye’de Göçmen Hareketleri ve Göçmenlerin Yerleştirilmesi	Cevat Geray	Doç. Dr.	Ankara Üniversitesi	SBF/SBKY/ Çevre ve Şehircilik	1970	Göç
Personel Rejimini Geliştirme Çabaları	Vedat Erkin				1971	Kamu personeli politikaları
657 ve 1327 Sayılı Kanunlarla Getirilen Sistemin Temel Nitelikleri ve Yan Ödemeler	Cahit Tutum		TODAİE		1971	Kamu personeli politikaları
Kamu Kesiminde İstihdam Sorunu ve Yeni Personel Rejimi	Mustafa Yuluğ	Dr.			1971	Kamu personeli politikaları
Devletin Eğitim ve Kültür Ödevleri Faaliyetleri	Metin Kıratlı	Doç. Dr.			1973	Eğitim/ Eğitim Yönetimi
Köykent Sorunu	H. Sami Güven		TODAİE		1974	Kentleşme ve Çevre
Personel Yönetimi ve Devlet Personel Uzmanlığı	Aysel Ersan	Uygulamacı Danışman			1974	Kamu personeli politikaları
Türkiye’de Eğitim Sisteminin Yapısal Nitelikleri ve Temel Eğitim Sorunları	Muzaffer Sencer	Dr.				Eğitim/ Eğitim Yönetimi

					1975	
Devlet Memurları Kanunu ve Kadro Uygulaması	Aysel Ersan	Danışman	Devlet Personel Dairesi		1975	Kamu personeli politikaları
Kıyılara İlişkin Düzenlemelere Toplu Bakış	Cevat Geray	Prof. Dr.	Ankara Üniversitesi	SBF/SBK Y/	1977	İmar
Yıkım (Afet) Olaylarında Kurtarma, İlk Yardım, Konutlandırma ve Yerleştirme Önerileri	Cevat Geray	Prof. Dr.	Ankara Üniversitesi	SBF/SBK Y/	1977	Afet
Bir Yapısal Değişim Sorunu Olarak Yüksek Öğrenim Sisteminde Yeniden Düzenleme	Gencay Şaylan				1977	Yükseköğretim
Türkiye'de Gecekondu Politikası Üzerine Bazı Düşünceler	Metin Heper	Doç. Dr.	Boğaziçi Üniversitesi	İİBF/ Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler	1979	Gecekondu- Konut
Devlet ve Konut Kooperatifçiliği (İstemek ya da İster Görünmek)	Ruşen Keleş	Prof. Dr.	Ankara Üniversitesi	SBF/SBK Y/	1979	Gecekondu-Konut
Güvenlik Sorununa Genel Bir Yaklaşım	Fahri Görgülü	Uygulamacı Müsteşar Yrd.	İçişleri Bakanlığı		1980	Güvenlik
Türk Personle Sisteminin Sorunlarına Genel Bir Yaklaşım	Cahit Tutum	Dr.	TODAİE		1980	Kamu personeli politikaları
Konut Gereksinmesi ve Karşılansması	Cevat Geray	Doç. Dr.	Ankara Üniversitesi	SBF/ SBKY/ Çevre ve Şehircilik	1981	Gecekondu-Konut

Atatürk Döneminin Ekonomi ve Ulaştırma Siyasetleri	H. Sami Güven	Dr.	TODAİE		1981	Ulaştırma
Atatürk'ün Eğitim Görüşü ve Bugünkü Eğitimimiz	Yahya Kemal Kaya	Doç. Dr.	Hacettepe Üniversitesi		1981	Eğitim/ Eğitim Yönetimi
Cumhuriyet Döneminin İlk Toplu İmar Deneyimi: Ankara	Gönül Tankut	Prof. Dr.	ODTÜ		1981	İmar
Kırsal Yapıda Bir Değişim Aracı Olarak Köy Kalkınma Kooperatifleri	H. Sami Güven	Doç. Dr.	TODAİE		1982	Kentleşme ve Çevre
Meclis-i Mebusan'da İş Yasası ve İşçi Sorunu Üzerine Görüşmeler ve Tartışmalar	Mesut Gülmez	Doç. Dr.	TODAİE		1982	Çalışma-İş- İşçi
1909 Sendika Yasası: Yasaklama Gerekçeleri ve Karşı Savunmalar	Mesut Gülmez	Doç. Dr.	TODAİE		1982	Çalışma-İş- İşçi
Amele Teali Cemiyeti'nin 1927 İş Yasası Tasarısına Karşı Hazırladığı "İşçi Layihası"	Mesut Gülmez	Doç. Dr.	TODAİE		1983	Çalışma-İş- İşçi
"Temmuz Bankacılığı"nın Toplumdaki Gelir ve Servet Dağılımı Üzerindeki Etkileri	H. Sami Güven	Doç. Dr.	Uludağ Üniversitesi	İİBF	1983	Ekonomi Politikaları
Türkiye'de Kamu Bankacılığı: Gelişimi ve Güncel Sorunları	Erkan Oyal	Dr.	TODAİE		1983	Ekonomi Politikaları
1932 İş Tasarısı Konusunda Amele Birliği'nin ve Madencilerin Görüşleri	Mesut Gülmez	Doç. Dr.	TODAİE		1984	Madencilik Politikaları

1932 İş Yasası Tasarısı ve İzmir İşçilerinin Görüş ve Dilekleri	Mesut Gülmez	Doç. Dr.	TODAİE		1985	Çalışma-İş- İşçi
Devlet Memurları Kanununun Genel Görünümü ve Sorunları	Doğan Canman	Dr.	TODAİE		1985	Kamu personeli politikaları
Yirminci Yılında Devlet Memurları Kanunu Üzerine Bir Değerlendirme	Doğan Canman	Dr.	TODAİE		1985	Kamu personeli politikaları
1961 Anayasası'nda Sendikal Hakların Oluşumu	Mesut Gülmez	Doç. Dr.	TODAİE		1985	Çalışma-İş- İşçi
Sendika Özgürlüğüne Saldırı Yakınmalarını İnceleme Süreci	Mesut Gülmez	Doç. Dr.	TODAİE		1985	Çalışma-İş- İşçi
Gecekondu Türü Konuta Yaklaşımlardaki Değişmeler ve Kurumlarca Üretilen Sosyal Konuta Geçme Zorunluluğu	Kemal Kartal	Doç. Dr.	ODTÜ	İİBF/ İktisat	1985	Gecekondu-Konut
Anayasa Tasarısında Çalışma İlişkileri	Mesut Gülmez	Doç. Dr.	TODAİE		1986	Çalışma-İş- İşçi
İngiltere'de KİT'ler ve Özelleştirme Programı	Meral Tecer	Doç. Dr.	TODAİE		1986	Özelleştirme
Türkiye'nin Dış İlişkileri	Tahir Şentürk	Pratisyen/ Büyükelçi	Dışişleri Bakanlığı		1986	Dış-Uluslararası Politika
Celal Bayar ve İşçi Hakları	Mesut Gülmez	Doç. Dr.	TODAİE		1987	Çalışma-İş- İşçi
Devlet Personel Başkanlığı Üzerinde Bir İnceleme (2): Türkiye'de Personel	Birgül Güler	Asistan	TODAİE		1988	Kamu personeli politikaları

Politikalarının Evrimi						
Sözleşmeli Personel, Anayasa ve Uluslararası Kurallar	Mesut Gülmez	Prof. Dr.	TODAİE		1988	Kamu personeli politikası
Sendikal Yasalarda Değişiklik ve Uluslararası Kurallar	Mesut Gülmez	Prof. Dr.	TODAİE		1989	Çalışma-İş- İşçi
3455 Sayılı Kanunun Getirdikleri ve Götürdükleri	Yahya Kemal Kaya	Prof. Dr.	Gazi Üniversitesi	İİBF	1989	Yükseköğretim
Sözleşmeli Personel Uygulaması	Abdülhalim Eke	Pratisyen Stajyer Avukat	Ankara Barosu		1989	Kamu personeli politikaları
98 Sayılı Sözleşme Uygulaması ve Türkiye (1): 1955-1980	Mesut Gülmez	Prof. Dr.	TODAİE		1990	Çalışma-İş- İşçi
Kamu Personeli Sorunu	Cahit Tutum	Dr.	TODAİE		1990	Kamu personeli politikası
Kadın Adına Gündem Oluşturmak	Meryem Koray	Doç. Dr.	Dokuz Eylül Üniversitesi	İİBF/ Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri	1990	Kadın Sorunu

98 Sayılı Sözleşme Uygulaması ve türkiye (2): 1980-1990	Mesut Gülmez	Prof. Dr.	TODAİE		1990	Çalışma- İş- İşçi
Kıyı Yerleşmelerinde Turizm Faaliyetleri ve Belediyelerin Karşılaştıkları Sorunlar: Çeşme Belediyesi Örneği	Zerrin Toprak	Doç. Dr.	Dokuz Eylül Üniversitesi	İİBF/ Kamu Yönetimi	1990	Turizm
Hızlı Kentleşmenin Sonuçları ve Belediyelerin Kurumsal, Örgütsel ve Yönetimsel Olanakları	Firuz Demir Yaşamış	Dr. Çevre Yönetimi Uzmanı			1991	Kentleşme ve Çevre
1750 Sayılı Üniversiteler Kanunu İle 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun Örgüt Yapısı ve Yönetim Süreçleri açısından Karşılaştırılması	Gülsun Atanur Başkan	Dr.	Ankara Üniversitesi	Eğitim Bilimleri Fakültesi	1991	Yükseköğretim
Çevre Kirliliğinin Giderilmesinde Uzlaşmacı Politika	Zerrin Toprak Karaman	Doç. Dr.	Dokuz Eylül Üniversitesi	İİBF/ Kamu Yönetimi/ Kentleşme ve Çevre Sorunları	1992	Kentleşme ve Çevre
KİT'lerin Özelleştirilmesi ve Sorunlar	Turgut Tan	Doç. Dr.	Ankara Üniversitesi	SBF	1992	Özelleştirme
Yerel Düzeyde Çevre Yönetimi ve Planlamasının İlkeleri ve Yöntemleri	Firuz Demir Yaşamış	Dr. Çevre Yönetimi			1992	Kentleşme ve Çevre

		Uzmanı				
Hükümet Programında Sendikal Haklar ve Memur Sendikacılığı	Mesut Gülmez	Prof. Dr.	TODAİE		1992	Çalışma-İş- İşçi
Günümüzde İşgücü Piyasasının Özellikleri, Sorunları ve İstihdam Politikaları	Meryem Koray	Doç. Dr.	Dokuz Eylül Üniversitesi	İİBF/ Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri	1992	İstihdam
Türkiye’de Üniversite Açma Politikası	Hüseyin Korkut	Doç. Dr.	Ankara Üniversitesi	Eğitim Bilimleri Fakültesi/ Eğitim Yönetimi ve Planlaması	1992	Yükseköğretim
Türk Kamu Personle Yönetiminin Gelişimi	M. Kemal Öktem	Asistan	TODAİE		1992	Kamu personeli politikası
Kamu Personel Rejimimiz ve Personel Reformu Üzerinde Düşünceler	Doğan Canman	Doç. Dr.	TODAİE		1992	Kamu personeli politikası
Anayasa Mahkemesi’nin Özel Okullarda %10 Ücretsiz Öğrenci Okutulmasına İlişkin Kararın Eleştirisi ve Düşündükleri	Güneri Akalın	Prof. Dr.	Hacettepe Üniversitesi	İİBF/ Maliye	1993	Eğitim/ Eğitim Yönetimi
Amerika Birleşik Devletleri’nde Evsizlik	Özer Bostanoğlu	Yüksek Şehir Plancısı	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı		1993	Gecekondu-Konut
Türkiye’de Kentleşmenin Özellikleri	İsmail Kılınç	Dr.		İktisat	1993	Kentleşme ve Çevre

Politikada Rant Kollama	Coşkun Can Aktan	Doç. Dr.	Dokuz Eylül Üniversitesi	İİBF/Maliye/Kamu Maliyesi Teorisi ve Finansman	1993	Sağlık ve Sosyal Politika
Türkiye'de Kamu Politikalarının Yabancılaşmaya Etkisi	Zerrin Toprak Karaman	Doç. Dr.	Dokuz Eylül Üniversitesi	İİBF/ Kamu Yönetimi/ Kentleşme ve Çevre Sorunları	1994	Kentleşme ve Çevre
VII. Beş Yıllık Kalkınma Planında Özelleştirme Stratejisi	Güneri Akalın	Prof. Dr.	Hacettepe Üniversitesi	İİBF/ Maliye	1995	Özelleştirme
Milli Eğitim Personle Kanunu Taslağı ve Uluslararası Belgeler	Mesut Gülmez	Prof. Dr.	TODAİE		1995	Kamu personeli politikası
Memur Sendikaları ve Siyasal Etkinlik	Mesut Gülmez	Prof. Dr.	TODAİE		1995	Kamu personeli politikası
Türk Kamu Yönetiminde Personel Rejimi ve Uygulama Süreci	Rafet Çevikbaş	Dr. Pratisyen	Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü		1995	Kamu personeli politikası
Anayasa Değişikliği ve Memur Sendikacılığı	Mesut Gülmez	Prof. Dr.	TODAİE		1995	Kamu personeli politikası
Türkiye'de Teşvik Uygulamaları ve Avrupa Birliği	Meral Tecer	Prof. Dr.	TODAİE		1996	Ekonomi Politikaları
Güvenlik Politika ve Uygulamalarının Meşruiyeti: Uzlaşma veya Zor Kullanma Durumu	Ahmet Hamdi Aydın	Dr.	Polis Akademisi		1996	Güvenlik

Türkiye'nin Doğu Sorunu ve Çözüm Yolları (Ekonomi Öncelikli Bir Analiz)	Osman Demir	Doç. Dr.	Cumhuriyet Üniversitesi	İİBF	1997	Ekonomi Politikaları
Memur Sendikalarının Toplu Sözleşme Etkinliği ve Yargı Kararları	Mesut Gülmez	Prof. Dr.	TODAİE		1997	Kamu personel politikaları
Devlet Personle Başkanlığı'nın Yasa Tasarısı Taslaklarında Sendikal Haklar	Mesut Gülmez	Prof. Dr.	TODAİE		1997	Kamu personeli politikası
Özelleştirme ve Sağlık Hizmetleri: Teori ve Uygulama	Fahreddin Tatar	Doç. Dr.	Hacettepe Üniversitesi	Sağlık İdaresi Yüksekokulu	1997	Özelleştirme
Üniversite Harçları: Türkiye'de Yüksek Öğretim Hizmetinin Fiyatlandırılması	Güneri Akalın	Pof. Dr.	Hacettepe Üniversitesi	Maliye	1997	Yükseköğretim
Memur Sendikalarının Toplu Sözleşme Etkinliği ve Yargı Kararları	Mesut Gülmez	Prof. Dr.	TODAİE		1997	Kamu personeli politikası
Hastane Hizmet İhaleleri: Teori ve Türkiye'deki Uygulamaları	Fahreddin Tatar	Doç. Dr.	Hacettepe Üniversitesi	Sağlık İdaresi Yüksek Okulu	1997	Özelleştirme
	Mehtap Tatar					
	İsmet Şahin	Uzman				
Türk Dış Politikasında Silahlı Kuvvetlerin Konum ve İşlevleri Üzerine Gözlemler ve Görüşler	Osman Metin Öztürk	Doç. Dr.	Gazi Üniversitesi	İİBF/Uluslararası İlişkiler	1998	Dış- Uluslararası İlişkiler

Uluslararası Politik Sistemin Değişimi, Yeni Uluslararası Düzen ve Türkiye	Turgay Uzun	Araş. Gör.	Muğla Üniversitesi	İİBF	1998	Dış- Uluslararası İlişkiler
Türk Tarımı İçin Alternatif Politika Arayışları	Yılmaz Gündüz			İİBF/İktisat	1998	Tarım
Sağlık Kurumlarında Göreceli Verimlilik Ölçümü: Sağlık Bakanlığı Hastanelerinin İllere Göre Karşılaştırmalı Verimlilik Analizi	İsmet Şahin	Dr.	Hacettepe Üniversitesi	Sağlık İdaresi Yüksekokulu	1999	Sağlık ,Sosyal Politika
Piyasa, Sağlık Bakımı ve Piyasa Başarısızlıkları	H. Hüseyin Yıldırım	Uzman	Hacettepe Üniversitesi	Sağlık İdaresi Yüksekokulu	1999	Sağlık, Sosyal Politika
Ekonomik ve Parasal Bütünleşmede Maliye Politikası: Devletin Ekonomik İşlevleri Açısından Bir İnceleme	Mircan Yıldız	Doç. Dr.	Uludağ Üniversitesi	İİBF/ Maliye	1999	Bütçe- Vergi- Maliye
2000'li Yılların Eşiğinde Toplumsal Konut, Arsa ve Kentsel Gelişme Yöneltilerimize Toplu Bakış	Cevat Geray	Prof. Dr.	Ankara Üniversitesi	SBF/ SBKY/ Kent ve Çevre	1999	Gecekondu ve Konut
1995 Anayasa Değişiklikleri ve Sendikal Haklar	Mesut Gülmez	Prof. Dr.	TODAİE		1999	Çalışma-İş- İşçi
Türkiye'de Asgari Ücret Uygulaması	Adem Esen	Doç. Dr.	Cumhuriyet Üniversitesi	İİBF/İktisat	1999	Çalışma-İş- İşçi
Küreselleşme Sürecinde Ceza Politikalarındaki Dönüşümler	Yasemin Özdek	Doç. Dr.	TODAİE		2000	Ceza

Çağımızın Önemli Sorunu: Kişisel Bilgilerin Güvenliği Sorunu	Nuri Tortop	Prof. Dr.	Başkent Üniversitesi	İletişim Fakültesi/	2000	Bilgi ve İletişim
Karar Alma Süreçlerine Katılım Sistemleri Açısından Türkiye Ekonomik ve Sosyal Konseyi	Haluk Alkan	Yrd. Doç. Dr.	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	İİBF/ Kamu Yönetimi	2000	Katılım-Yönetişim-Neo-liberal politikalar
2000'in Başında, İnsan Hakları Sözleşmeleri ve Türkiye'nin Onay Durumu	Mesut Gülmez	Prof. Dr.	TODAİE		2000	TR'nin AB Politikaları- AB Politikaları
Birinci Basamak Sağlık Hizmet Sunumunda Aile Hekimliği/Genel Pratisyenlik	Toker Ergüder	Dr.	Sağlık Projesi Genel Koordinatörlüğü		2000	Sağlık, sosyal Politika
	Serdar Esin					
	Levent Kutlu					
	Dilek Kanyılmaz					
Bir Çevre Yönetimi Aracı Olarak "Çevre İçin Eğitim"	Mihriban Şengül	Yrd. Doç Dr.	İnönü Üniversitesi	İİBF/SBK Y	2001	Kentleşme ve Çevre
Yolsuzluklarla Mücadelede İtalya'dan Ders Alınabilir mi?	Namık Kemal Öztürk	Doç. Dr.	Muğla Üniversitesi	İİBF	2001	Yolsuzluk ve Yozlaşmayla Mücadele
Aykırılıklarla Dolu Kamu Görevlileri Sendikaları Yasası	Mesut Gülmez	Prof. Dr.	TODAİE		2001	Kamu personeli politikası

Türkiye’de Kamu Kesimi Çalışanlarının Maaş ve Ücretlerine İlişkin Gelişmeler: 1923-1963	Ahmet Makal	Doç. Dr.	Ankara Üniversitesi	SBF/İktisat	2001	Kamu personeli politikası
Kamu Çalışanları Sendikaları: 1999-2001	Mesut Gülmez	Prof. Dr.	TODAİE		2002	Kamu personeli politikaları
Af Kapsamına Giren Düzenlemelerin Meşruiyeti Sorunu	Ahmet Hamdi Aydın	Doç. Dr.	K. Maraş Sütçü İmam Üniversitesi	İİBF	2002	Ceza
	Haluk Alkan	Yrd. Doç. Dr.		İİBF		
Bir Kamu Politikası Aracı Olarak İnternet Kafeler	Mete Yıldız	Doktor adayı	Indiana Üniversitesi	Kamu Yönetimi	2002	Bilgi ve İletişim
Polis Örgüt ve Yönetiminde Reform Politikaları: İngiltere Örneği	Süleyman Sözen	Yrd. Doç. Dr.	Anadolu Üniversitesi	İİBF/ Kamu Yönetimi	2002	Güvenlik
İşlem Maliyetleri Teorisi: Sağlık Hizmetleri Sunumunda Sözleşme mi Yoksa Örgüt İçi Yapılanma mı?	Hacer Özgen	Dr.	Hacettepe Üniversitesi	Sağlık İdaresi Yüksekokulu	2002	Sağlık, sosyal Politika
AB Kurucu Antlaşması Düzenlemeleri İtibarıyla AB Üyesi Devletler Arasında Ortak Dış Politika, Güvenlik ve Savunma Konularında Bir Uzlaşma Var mı?	Kamuran Reçber	Yrd. Doç. Dr.	Uludağ Üniversitesi	İİBF/Uluslararası İlişkiler/ Devletler Hukuku	2002	TR’nin AB Politikaları- AB Politikaları
Kamu İhale Kanunu: Şeffaflık ve Rekabet	Yasin Sezer	Yrd. Doç. Dr.	Pamukkale Üniversitesi	İİBF	2002	Yolsuzluk ve Yozlaşmayla mücadele

Kamu Tercih Teorisi ve Türkiye’de Yerel Vergilerin Algılanması	İsa Sağbaş	Yrd. Doç. Dr.	Afyon Kocatepe Üniversitesi	İİBF	2003	Bütçe- Vergi- Maliye
Neo-Liberal Politikalar ve Yönetişim Modeli	Selime Güzelsarı	Araş. Gör.	Ankara Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü/SBK Y/ Yönetim Bilimleri	2003	Katılım-Yönetişim- Neo-liberal politikalar
Eğitim Birliği Yasası Açısından Liselerdeki Eğitimin Durumu	Ruhi Sarpkaya	Dr.	Adnan Menderes Üniversitesi	Eğitim Fakültesi	2003	Eğitim/ Eğitim Yönetimi
Tarım Kesiminin Kalkınmasında Bir Çözüm Olarak Arazi Toplulaştırması	Halil Akdeniz	Dr. Pratisyen Daire Başkanı	Harita Genel Komutanlığı		2003	Tarım
Kamu Yönetiminde İlk Toplu Görüşme Uygulaması	Mesut Gülmez	Pof. Dr.	TODAİE		2003	Kamu personeli politikaları
Yozlaşma ve Türk Siyasal Yaşamın Yeniden Yapılanması: Bir Model Önerisi	Mehmet Hüseyin Bilgin	Yrd. Doç. Dr.	Kadir Has Üniversitesi	İİBF	2003	Yolsuzluk ve Yozlaşmayla mücadele
Kamu Personel Sisteminde Reform Zorlamaları	Birgül Ayman Güler	Prof. Dr.	Ankara Üniversitesi	SBF/SBK Y/ Yönetim Bilimleri	2003	Kamu personeli politikaları
Türk Kamu Yönetiminde Yönetişimin Uygulanabilirliği	M. İlker Haktankaçmaz	Pratisyen Vali Yardımcısı	İçişleri Bakanlığı		2004	Katılım-Yönetişim- Neo-liberal politikalar
Yönetimden Yönetişime Geçiş ve Ötesi	Hamit Palabıyık	Yrd. Doç. Dr.	Çanakkale On Sekiz	İİBF/ SBKY	2004	Katılım-Yönetişim- Neo-liberal

Üzerine Kavramsal Açıklamalar			Mart Üniversitesi			politikalar
Yolsuzlukla Mücadelede Bağımsız (Özerk) Kamu Kuruluşları ve Hongkong ICAC Örneği	Kamuran Ballı	Pratisyen Kaymakam	İçişleri Bakanlığı		2004	Yolsuzluk ve Yozlaşmayla mücadele
Yolsuzluk ve Sağlık Hizmetleri	Mehmet Top	Arş. Gör.	Hacettepe Üniversitesi	Sağlık İdaresi Yüksekokulu	2004	Yolsuzluk ve Yozlaşmayla mücadele
Uygulama Açısından Türkiye’de Kamu Yönetimi Reformu	Argun Akdoğan	Dr.	TBMM Danışmanı		2004	Yönetim reformu
Yolsuzlukla Mücadele: Dünya Bankası’nın Rolü	Selçuk Akçay	Yrd. Doç. Dr.	Afyon Kocatepe Üniversitesi	İİBF	2004	Yolsuzluk ve Yozlaşmayla mücadele
II. Meşrutiyet Döneminde Siyasal Partilerin Taşra Politikaları	Erkan Tural	Asistan	TODAİE		2004	Taşra politikaları
Devlete Yeni Rol: Regülasyon	Berna Tepe	Avukat			2004	Katılım-Yönetişim-Neo-liberal politikalar
	Şahin Ardiyok	Uzman	Rekabet Kurumu			
İletişim ve Bilgi Edinme Hakkının Önemi	Nuri Tortop	Prof. Dr.	Başkent Üniversitesi	İletişim Fakültesi	2004	Bilgi ve İletişim
Eğitimde Destek Mekanizmalarına Yansımalarıyla Türkiye’de Toplumsal	Mine Göğüş Tan	Prof. Dr.	Ankara Üniversitesi	Eğitim Bilimleri Fakültesi	2005	Eğitim/ Eğitim

Cinsiyet Eşitsizliği	R. Nazlı Somel	Yüksek Lisans Öğrencisi	Ankara Üniversitesi	Eğitim Bilimleri Enstitüsü		Yönetimi
Ekonomide Devletin Değişen Rolü	Nazım Öztürk	Yrd. Doç. Dr.	Cumhuriyet Üniversitesi	Cumhuriyet MYO	2006	Katılım-Yönetişim-Neo-liberal politikalar
Yolsuzlukla Mücadelede Ulusal Dürüstlük Sisteminin Temel Direği: Yüksek Denetim Kurumları	Tolga Demirbaş	Arş. Gör.	Uludağ Üniversitesi	Maliye	2006	Yolsuzluk ve Yozlaşmayla mücadele
Organize Suçun Ekonomik Analizi ve Optimal Hukuk Uygulaması	Enver Alper Güvel	Prof. Dr.	Çukurova Üniversitesi	İİBF	2005	Ceza
Sağlık Sektörü Projelerinin Ekonomik Analizi: Maliyet- Etkililik Analizi	Mehmet Top	Dr.	Hacettepe Üniversitesi	Sağlık İdaresi Yüksek Okulu	2006	Sağlık, sosyal politika
Beşinci Genişlemenin Avrupa Birliği'nde Yol Açtığı Yapısal Dönüşümler ve Türkiye	Hayriye Atik	Doç. Dr.	Erciyes Üniversitesi	İİBF	2006	TR'nin AB Politikaları- AB Politikaları
Çin Halk Cumhuriyeti'nde Sosyalist Piyasa Ekonomisinde Dönüşüm	Seriye Sezen	Doç. Dr.	TODAİE		2007	Ekonomi Politikaları
Sağlık Hizmetlerinde Piyasa Dinamikleri		Yrd. Doç. Dr.	Ege Üniversitesi	Tıp Fakültesi/Halk Sağlığı	2007	Sağlık, sosyal Politika
		Prof. Dr.				
Uluslararası Kuruluşların Türkiye'nin E-Devlet Siyasetlerine Etkisi	Mete Yıldız	Yrd. Doç. Dr.	Hacettepe Üniversitesi	İİBF/SBKY	2007	Bilgi ve İletişim

Sosyal Devletten Çalışma Refahına Geçişte Sosyal Haklar ve Yoksullar	Hüseyin Gül	Doç. Dr.	Süleyman Demirel Üniversitesi	İİBF/Kamu Yönetimi	2007	Yoksullukla mücadele
	Songül Sallan Gül	Doç. Dr.	Süleyman Demirel Üniversitesi	Fen Edebiyat Fak./Sosyoloji		
Sağlık Hizmetlerinde Piyasa Dinamikleri	Şafak Taner Gürsoy	Yrd. Doç. Dr.	Ege Üniversitesi	Tıp Fak./ Halk Sağlığı AD	2007	Sağlık, sosyal politika
	Feride Aksu	Prof. Dr.				
Afetlere Müdahalede Uluslararası Örgütlerin Rolü: 1999- Marmara Depremi	Eyüp G. İşbir	Prof. Dr.	Gazi Üniversitesi	İİBF	2008	Afet
	F. Neval Genç	Yrd. Doç. Dr.	Adnan Menderes Üniversitesi	Nazilli İİBF		
Dönüşen Devlette Yerelleşme Politikaları: Kalkınma Planları Üzerinden Bir Analiz	Uysal Kerman	Yrd. Doç. Dr.	Süleyman Demirel Üniversitesi	İİBF/ Kamu Yönetimi/ Yönetim Bilimleri	2008	Yerelleşme Politikaları
	Yakup Altan					
	Mehmet Aktel					
Türkiye’de Çevre Hakkının Mülkiyet Hakkı ve Özel Teşebbüs Hürriyeti Üzerine Etkileri	Abdullah Uz	Yrd. Doç. Dr.	Süleyman Demirel Üniversitesi	İİBF	2008	Kentleşme ve Çevre

Yönetimsellik ve Biyosiyaset Kavramları Açısından 'Sağlıkta Dönüşüm Programı' ve Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu	Ayşegül Sabuktay	Dr.	TODAİE		2008	Sağlık ve Sosyal Politika
Sağlık Reformu ve Yurttaşlık Hakları	Faruk Ataay	Yrd. Doç. Dr.	Akdeniz Üniversitesi	İİBF/Kamu Yönetimi	2008	Sağlık ve Sosyal Politika
Eğitim Yönetiminde Yerelleşme Siyasaları	Murat Özdemir	Doktora Öğrencisi	Ankara Üniversitesi	Eğitim Bilimleri Enstitüsü/ Eğitim Yönetimi ve Politikası ABD	2008	Eğitim/ Eğitim Yönetimi
Türkiye'de E-İmza Altyapısı ve Kamu Kurumlarında Uygulamalar	Türksel Kaya Bengshir	Doç. Dr.	TODAİE		2008	Bilgi ve İletişim
	Ferda Topcan	Pratisyen	TÜBİTAK			
İnternet: Demokrasiye Açılan Kapı? Türkiye ve İtalya Örnekleri Çerçevesinde e-Devlet Uygulamaları	İbrahim Saylan	Dr. öğrencisi	Bilkent Üniversitesi	SBE/Siyaset Bilimi	2009	Bilgi ve İletişim
Türkiye'de Yolsuzluk: Yapısal Boyutlar ve Uygulama	Havva Çaha	Yrd. Doç. Dr.	Fatih Üniversitesi	İİBF/ Ekonomi	2009	Yolsuzlukla ve Yozlaşmayla Mücadele
II. Meşrutiyet Dönemi'nde Toplumsal Mühendislik Aracı Olarak Eğitim: İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin Eğitim Politikaları (1908- 1918)	Ercan Uyanık	Dr.	Dokuz Eylül Üniversitesi	Buca Eğitim Fakültesi	2009	Eğitim/ Eğitim Yönetimi
Özelleştirilen Yurttaşlık: Türkiye'de Sağlık Politikalarındaki Dönüşüm	Filiz Kartal	Dr.	TODAİE		2009	Sağlık, Sosyal Politika

Avrupa İdari Alanı İlkeleri Bağlamında Türkiye'nin Avrupa Birliği Adaylık Süreci	Fatih Demir	Yrd. Doç. Dr.	Uşak Üniversitesi	İİBF	2009	TR'nin AB Politikaları- AB Politikaları
Türkiye'de Bölgesel Yoksulluğun Yapısı ve Yoksulluğa Karşı Politikalar	Zeynep Ökten	Yrd. Doç. Dr.	Yeditepe Üniversitesi	İİBF/ İktisat	2009	Yoksullukla Mücadele Politikaları
	Tancan Kale	Uzman	TÜİK			
Kamu Siyasaları ve Toplumsal Hareketler: Türkiye'de Protesto Hareketlerinin Madencilik Siyasasına Etkileri	Hayriye Özen	Yrd. Doç. Dr.	Atılım Üniversitesi	İşletme Fakültesi/ SBKY	2010	Madencilik Politikaları
	Şükrü Özen	Prof. Dr.	Başkent Üniversitesi	İİBF/ İşletme		
Küreselleşme, Finansal Genişleme ve Bunalım	Gökçer Özgür	Dr.	Hacettepe Üniversitesi	İİBF	2010	Ekonomi Politikaları
	Hüseyin Özel	Doç. Dr.		İİBF		
Merkez Bankalarının Bağımsızlığı Ekseninde Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası	Berkan Ayhan	Arş. Gör.	ODTÜ	İİBF/ SBKY	2010	Katılım-Yönetişim-Neo-liberal Politikalar
	Yılmaz Üstüner	Doç. Dr.				
Uluslararası Düzeyde Sağlık Çalışanlarının Göçünü Yönetme Politikaları: Genel Bir Bakış ve Türkiye İçin Bir Durum Değerlendirmesi	Türkan Yıldırım	Dr.	Ankara Üniversitesi	Sağlık Bilimleri Fakültesi / Sağlık Kurumları Yöneticiliği	2010	Göç
Fordizmden Post-Fordizme Türkiye'de Memurların Maaş Düzeni	Onur Ender	Doç. Dr.	TODAİE		2010	Kamu personeli

	Aslan					politikaları
Modern Ulus-Devlet Olma Yolunda Harf İnkılabı ve Uygunlanması	Nuran Savaşkan Akdoğan	Dr.	TODAİE		2010	Erken Dönem Cumhuriyet Politikaları
İklim Değişikliği ile Mücadelede Kamu Sektörünün Rolü: Türkiye Üzerine Bir İnceleme	Osman Balaban	Dr.	United Nations University	Institute of Advanced Studies	2010	Kentleşme ve Çevre
Sosyal Güvenlik Reformunun Yaşlılık Aylıklarına Etkisi	Rabihan Yüksel Arabacı	Dr.	Uludağ Üniversitesi	İİBF	2010	Sağlık ve Sosyal Politika
	Yusuf Alper	Prof. Dr.		İİBF		
Krizi Fırsata Dönüştürmek: Türkiye’de Devletin 2008 Krizine Yönelik Tepkileri	Şebnem Oğuz	Yrd. Doç. Dr.	ODTÜ/ Kuzey Kıbrıs Kampüsü			Ekonomi Politikaları
Dış Politika Karar Verme Mekanizmalarında Kadının Yeri	Çiğdem Aydın Koyuncu	Dr.	Uludağ Üniversitesi	İİBF/ Uluslararası İlişkiler	2011	Dış- Uluslararası İlişkiler
Türkiye’de 1924- 1930 Yılları Arası Bütçe Politikası ve Uygulamasının Vergi Politikası ve Uygulaması Açısından Değerlendirilmesi	Hasan Türkal	Yrd. Doç. Dr.	Harran Üniversitesi	İİBF/Maliye	2011	Bütçe, vergi, maliye
Sağlık Hizmetleri Finansmanında Kullanıcı Katkıları: Genel Bir Bakış ve Türkiye için Bir Durum Değerlendirmesi	Hasan Hüseyin Yıldırım	Yrd. Doç. Dr.	Hacettepe Üniversitesi	İİBF/ Sağlık İdaresi	2011	Sağlık ve Sosyal Politika
	Türkan Yıldırım	Dr.	Ankara Üniversitesi	Sağlık Bilimleri Fakültesi/ Sağlık Kurumları Yöneticiliği		

	Ramazan Erdem	Doç. Dr.	Süleyman Demirel Üniversitesi	İİBF/ Sağlık Yönetimi		
Sermaye Birikimi-Vergi Yapısı İlişkisi Bağlamında Gelir Bölüşümü: 1960-2009 Türkiye Örneği	Ayşegül Yakar Önal	Dr.	İstanbul Üniversitesi	SBF	2011	Bütçe-Vergi Maliye
	Sezai Temelli			SBF		
Dış Politika Karar Verme Mekanizmalarında Kadının Yeri	Çiğdem Aydın Koyuncu	Dr.	Uludağ Üniversitesi	İİBF/ Uluslararası İlişkiler	2011	Dış- Uluslararası Politika
Maaş İlişkisi ve Türkiye’de Memur Maaşları (1970- 2008)	Onur Ender Aslan	Doç. Dr.	TODAİE		2011	Kamu personeli politikası
İstisnailikten Genelliğe, Geçicilikten Sürekliliğe: 4/B Sözleşmeli Personel İstihdamı	İpek Özkal Sayan	Yrd. Doç. Dr.	Ankara Üniversitesi	SBF/SBKY/Yönetim Bilimleri	2011	Kamu personeli politikası
	Süha Oğuz Albayrak	Uzman Doktora Öğrencisi	Devlet Personel Dairesi Başkanlığı			
Özgürleştirici Eğitim Arayışları: Köy Enstitüleri ve Eleştirel Pedagoji Okulu	Nuran Aytemur Sağıroğlu	Yrd. Doç. Dr.	Abant İzzet Baysal Üniversitesi		2012	Eğitim/ Eğitim Yönetimi
Ekonomik Kriz Dönemlerinde Türkiye’de Uygulanan İstihdam Politikalarının Etkinliği	Hatice Erol	Yrd. Doç. Dr.	Adnan Menderes Üniversitesi	İİBF/Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri	2012	İstihdam Politikaları
	Abdullah Özdemir	Yrd. Doç. Dr.	Adnan Menderes Üniversitesi	İİBF/İktisat		
Biyoteknoloji Politikalarına Katılım:	Oğuz Özdemir	Doç. Dr.	Muğla Üniversitesi	Eğitim Fakültesi/Fen Bilgisi	2012	Biyoteknoloji

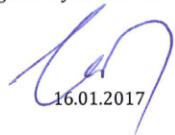
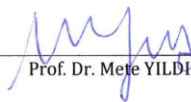
Uyuşmazlık ve Uzlaşma Potansiyeli				Eğitimi		politikaları
Yoksullukla Mücadelede Minsky'nin Kamu İstihdam Stratejisi	Sayım Işık	Prof. Dr.	Akdeniz Üniversitesi	İİBF	2012	Yoksullukla mücadele
Sağlık Sisteminde Yeniden Yapılanma ve Kamu-Özel Ortaklıkları	Selime Güzelsarı	Yrd. Doç. Dr.	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Kamu Yönetimi	2012	Sağlık ve Sosyal Politika
Türkiye'nin Yeni Sanayi Politikası Yönelimi: Entegre Sanayi Politikası Yaklaşımı Önerisi	Saadet İyidoğan	Doç. Dr.	Galatasaray Üniversitesi	İİBF/İktisat	2012	Sanayi
6222 Sayılı Yasa Bağlamında Türkiye'de Futbol Örneğinde Sosyolojik Bir Çözümleme	Adem Sağır	Yrd. Doç. Dr.	Karabük Üniversitesi	Edebiyat Fakültesi/ Uygulamalı Sosyoloji	2012	Spor- Spor yönetimi
Politika Transferi ve Türk Kamu Yönetiminde Etik	Ahmet Keser	Doktora Öğrencisi	TODAİE		2012	Politika transferi
Modernite-Gelenek Çekişmesi Bağlamında 1982 Anayasasının Dili	Yılmaz Bingöl	Prof. Dr.	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	SBF/SBKY	2013	Dil
"Yeni Sağ" ve Sosyal Devlet: Thatcher Dönemi Britanyası'nda Konut Politikası	Hakan Olgun	Arş. Gör.	Gazi Üniversitesi	İİBF/ Kamu Yönetimi	2013	Gecekondu-Konut
Sağlık Hizmetlerinde Yeniden Ölçeklendirme: Bölge Uygulamaları	Barış Övgün	Yrd. Doç. Dr.	Ankara Üniversitesi	SBF/SBKY/ Yönetim Bilimleri	2013	Sağlık ve Sosyal Politika
	Aziz Küçük	Doktora Öğrencisi	Ankara Üniversitesi	SBE/SBKY/ Yönetim Bilimleri		
Kamu Yatırımları ve Yeni Firma	İbrahim Al	Arş. Gör.		İİBF/ İktisat	2013	Ekonomi

Oluşumu Arasındaki Nedensel İlişkiler: Türkiye'nin İlleri Üzerine Dinamik Panel Veri Analizleri	M. Kemal Değer	Doç. Dr.	Karadeniz Teknik Üniversitesi			Politikaları
	Murat Can Genç	Yrd. Doç. Dr.				
Türkiye'de Nüfus ve Nüfus Politikaları: Öngörüler ve Öneriler	Mehmet Ali Eryurt	Doç. Dr.	Hacettepe Üniversitesi	Nüfus Etütleri Enstitüsü	2013	Nüfus Politikaları
	Şebnem Beşe Canpolat	Dr.	TÜİK			
	İsmet Koç	Prof. Dr.	Hacettepe Üniversitesi	Nüfus Etütleri Enstitüsü		
Hazine Müsteşarlığı ve Borç Yönetimi: Finansallaşma Sürecinde Bir Kurumun Dönüşümü	Ali Rıza Güngen	Dr.	On Dokuz Mayıs Üniversitesi	İİBF/ SBKY	2014	Ekonomi Politikaları
Mali Yeelleşme ve Yerel Ekonomik Büyüme İlişkisi Üzerine Ampirik Bir Çalışma	Harun Yüksel	Yrd. Doç. Dr.	Fatih Üniversitesi	İİBF/Ekonomi	2014	Yerelleşme
Sağlık Bakanlığı'nda Yeniden Yapılanma: Yeni Kamu Yönetimi Açısından Bir Değerlendirme	Mustafa Lamba	Yrd. Doç. Dr.	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	İİBF/ Kamu Yönetimi	2014	Sağlık ve Sosyal Politika
	Yakup Altan	Doç. Dr.	Süleyman Demirel Üniversitesi	İİBF/ Kamu Yönetimi		
	Mehmet Aktel					
	Uysal Kerman					
Türkiye'de Kadınların İşgücüne Katılımı Önündeki Engeller ve Çözüm Yolları:	Dilek Kılıç	Dr.	Hacettepe	İİBF/ İktisat	2014	İstihdam

Bir Ampirik Uygulama	Selcen Öztürk		Üniversitesi			
Türkiye’de İşgücü Piyasası ve Genç İşsizlik- Büyüme İlişkisi Üzerine Bir İnceleme	Funda Çondur	Yrd. Doç. Dr.	Adnan Menderes Üniversitesi	Nazilli İİBF/ İktisat	2014	İstihdam
	Mehmet Bölükbaş	Arş. Gör				
Türkiye’de Kamusal İletişim ve Bilgi Edinme: 10 Yılın Ardından Panoramik Bir İnceleme	Tuğba Asrak Hasdemir	Doç. Dr.	Gazi Üniversitesi	İletişim Fakültesi/ Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü	2014	Bilgi ve İletişim
İstihdamsız Büyüme (İstihdamsız İyileşme) Sorununa Karşı Kamusal Politikalar ve Önemi: Türkiye Açısından Bir Değerlendirme	Eren Çaşkurlu	Doç. Dr.	Gazi Üniversitesi	İİBF/ Maliye	2014	Bütçe- Vergi- Maliye
Türkiye’de Spor Yönetiminin Neoliberal Dönüşümü	E. Esra Erturan Ögüt	Dr.	Gazi Üniversitesi	Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu/Spor Yöneticiliği	2014	Spor- spor yönetimi politikaları
Sulama Birlikleri Kanunu’nun Üretici Katılımı ve Mali Sorunlar Bağlamında Değerlendirilmesi	Hüsniye Akıllı	Yrd. Doç. Dr.	Nevşehir Üniversitesi	İİBF/ Kamu Yönetimi	2014	Tarım
Türkiye’de Planlamada Dönüşüm Süreci: Çevre ve Koruma mı? Kentleşme ve Yapılaşma mı?	Aslı Akay	Doç. Dr.	TODAİE		2014	Kentleşme ve Çevre
	Fatma Kaldırım Akgün	Eğitim Uzmanı	İstanbul Çalışma ve İş Kurumu			
Çocuk ve Genç Ceza Adaleti Politikaları: Muğlaklaşan Sınırlar, Yetişkinleştirilen Çocuk ve Gençler	Verda İrtiş	Doç. Dr.	Galatasaray Üniversitesi	Fen-Edebiyat Fakültesi/ Sosyoloji	2015	Ceza
Sağlıkta Bireysel Sorumluluk ve Rekabet	Hasan Tekgüç	Yrd. Doç. Dr.	Mardin Artuklu	İİBF/ İktisat	2015	Sağlık ve Sosyal

Neden Toplam Maliyetleri Düşürmez?	Zehra Nurdan Atalay Güneş		Üniversitesi	Edebiyat Fakültesi/ Sosyoloji		Politika
İktisadi Araçlarla Ekolojik akana Müdahalenin Doğa ve Birikim Süreci Açısından Analizi	Ferda Uzunyayla	Dr.	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	İİBF/ İktisat	2015	Ekonomi Politikaları
'Enformasyon Toplumu' ve İnsan: Avrupa Birliği Politika Belgelerinin Eleştirel Bir Değerlendirilmesi	Hakan Yüksel	Dr.	Ankara Üniversitesi	İletişim Fakültesi/ Gazetecilik	2015	Türkiye'nin AB Politikaları- AB Politikaları

Ek 7: Etik Kurul İzin Muafiyeti Formu

 <p>HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ TEZ ÇALIŞMASI ETİK KURUL İZİN MUAFİYETİ FORMU</p>
<p>HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA</p> <p style="text-align: right;">Tarih: 16/01/2017</p> <p>Tez Başlığı / Konusu: Türkiye'de Kamu Politikası Çalışmalarının Amme İdaresi Dergisi'nde Yayımlanmış Makaleler Üzerinden Analizi (1968-2015)</p> <p>Yukarıda başlığı/konusu gösterilen tez çalışmam:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. İnsan ve hayvan üzerinde deney niteliği taşımamaktadır, 2. Biyolojik materyal (kan, idrar vb. biyolojik sıvılar ve numuneler) kullanılmasını gerektirmemektedir. 3. Beden bütünlüğüne müdahale içermemektedir. 4. Gözlemsel ve betimsel araştırma (anket, ölçek/skala çalışmaları, dosya taramaları, veri kaynakları taraması, sistem-model geliştirme çalışmaları) niteliğinde değildir. <p>Hacettepe Üniversitesi Etik Kurullar ve Komisyonlarının Yönergelerini inceledim ve bunlara göre tez çalışmamın yürütülebilmesi için herhangi bir Etik Kuruldan izin alınmasına gerek olmadığını; aksi durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.</p> <p>Gereğini saygılarımla arz ederim.</p> <div style="text-align: right;"> 16.01.2017 </div> <p>Adı Soyadı: Burcu ÖZACIT</p> <p>Öğrenci No: N11225137</p> <p>Anabilim Dalı: Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi</p> <p>Programı: Kamu Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı</p> <p>Statüsü: ☒ Y.Lisans ☐ Doktora ☐ Bütünleşik Dr.</p>
<p><u>DANIŞMAN GÖRÜŞÜ VE ONAYI</u></p> <p style="text-align: center;"><i>Etik kurul izni alınmasına gerek yoktur.</i></p> <div style="text-align: center;"> Prof. Dr. Mete YILDIZ </div> <p>Detaylı Bilgi: http://www.sosyalbilimler.hacettepe.edu.tr</p> <p>Telefon: 0-312-2976860 Faks: 0-3122992147 E-posta: sosyalbilimler@hacettepe.edu.tr</p>

Ek 8: Orijinallik Raporu

 <p>HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ YÜKSEK LİSANS/DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU</p>
<p>HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA</p> <p style="text-align: right;">Tarih: 14/02/2017</p> <p>Tez Başlığı / Konusu: Türkiye'de Kamu Politikası Çalışmalarının Amme İdaresi Dergisi'nde Yayımlanmış Makaleler Üzerinden Analizi (1968-2015)</p> <p>Yukarıda başlığı/konusu gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam <u>89</u> sayfalık kısmına ilişkin, 14/02/2017 tarihinde tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % <u>4</u> 'tür.</p> <p>Uygulanan filtrelemeler:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç, 2- Kaynakça hariç 3- Alıntılar hariç/dâhil 4- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç <p>Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.</p> <p>Gereğini saygılarımla arz ederim.</p> <div style="text-align: right;"> 14.02.2017 </div> <p>Adı Soyadı: Burcu Özacit</p> <p>Öğrenci No: N11225137</p> <p>Anabilim Dalı: Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi</p> <p>Programı: Kamu Yönetimi Tezli Yüksek Lisans</p> <p>Statüsü: ☒ Y.Lisans ☐ Doktora ☐ Bütünleşik Dr.</p>
<p><u>DANIŞMAN ONAYI</u></p> <p>UYGUNDUR.</p> <div style="text-align: center;"> Prof. Dr. Mete YILDIZ </div>